

20 съвременни български разказвачи

20

**СЪВРЕМЕННИ
БЪЛГАРСКИ
РАЗКАЗВАЧИ**

КПМГ България

От консултантите

Пламен Дойнов

Този своеобразна антология на новия български разказ има качества да предизвика поне три удивления. Първото се дължи на високата степен на четивност на съвременната ни проза, която се оказва не просто умна, но и гостъпна, комуникативна, вълнуваща. Второто удивление бликва заради неочакваното откритие как почти всеки антологичен разказ, макар написан от 20 толкова различни писатели, притежава богата памет за традицията, пуска в себе си чужди гласове и езици, доброволно приема своята обвързаност с други разкази, казано направо – блести като виртуозен текст на постмодерната литература. Третото удивление се оглежда във второто – окончателно се убеждаваме, че днешната млада и не толкова млада българска проза разказва гравски истории, които се случват на истински граждани, класически европейци, населяващи от столетия Балканския полуостров. Нито следа от престорен селски колорит и пошла балканска екзотика. Така след удивленията идва ред и на едно очакване. Понеже в антологията на мен ми липсват точно още пет имена на нови разказвачи, гледам към 25-годишнината на КРМГ-България, когато трябва да се появи следващо издание, в което авторите ще бъдат вече 25, макар да знам, че тогава ще ми липсват отново нови петима разказвачи и ще пожелаая да идва 30-годишнината и така, докато не се убедим в безкрайността на добрите идеи и в тяхната щастлива отвореност към бъдещето.

Калина Андолова

Книгата, която държите в ръцете си, е особен сборник с разкази. Тя представлява талантива компилация от най-добрите съвременни български разказвачи. Издава се с финия жест на КРМГ, по случай 20-тата годишнина от основаването на компанията в България. За да се подчертае уникалният дух на избраното слово, книгата е илюстрирана от художници-студенти от Националната художествена академия, под ръководството на проф. Виктор Паунов. Това издание не се продава! То е подарък от КРМГ за специални клиенти, за служители, за избрани приятели и за над 900 библиотеки в цялата страна. Целта на изданието е в унисон с политиката на КРМГ за корпоративна социална отговорност: да расте духовната широта, интелигентността да ни вдъхновява.

Йордан Попов

Една преуспяваща фирма като КРМГ е решила да направи жест на внимание към българската култура, като за своята двадесетгодишна дейност в България издаде една антология на българския разказ с участието на двайсет автори. Резултатът от този жест държите в ръцете си. Шест жени и четиринадесет мъже демонстрират белегистичния си талант, като влизат в спор с нашето време, искат да спечелят нашето внимание, нашето съчувствие, нашата поддръжка или нашата симпатия. Сред имената на авторите виждаме носители на наши литературни и международни награди, както и такива с преведени книги в САЩ, Германия, Франция и други европейски страни. Това само по себе си е гаранция за високо качество. Но има и нещо друго. В краткия разказ се оглежда не само белегистичното умение, а онази авторова чувствителност, която ни разкрива нови хоризонти, нова хора и нови конфликти: по този начин ние получаваме отговори на въпросите, които ни тревожат, безпокоят, вълнуват. Вие ще прочетете тази книга на един дъх, защото всеки разказ е своеобразна изповед на една интересна личност. Че къде ще намерите шест жени и четиринадесет мъже като тези, събрани на едно място?

Маргарита Младенова

Да отвориш нова книга е несравнимо удоволствие. Ако пък текстовете вътре са живо слово, какъвто е случаят със сборник разкази „20 съвременни български разказвачи“ с издател КРМГ България – е събитие. Двадесет уникални малки творби намериха своето „книжно тяло“ в този ценен проект, който ги събира в общност от авторски другости. Тук цялото откроява частите, а те заедно гаряват читателя с повече, отколкото всеки разказ отделно. За радост на ценителите и още малко светлина в битката за одухотворяване на българския живот.

академия, което го превръща в своеобразно отражение на динамичното ни съвремие.

Бихме искали да благодарим на всички, които съдействаха за успешното реализиране на този интелектуален проект и по-специално на:

авторите, всеки от които предостави своя „любим“ разказ,

съсъставителя Златна Костова и редактора Леда Аврамова,

нашите консултанти проф. Маргарита Младенова, театрален режисьор, доцент Пламен Дойнов, литературен критик, Йордан Попов, писател, Калина Андролова, журналист,

студентите от Националната художествена академия и техния ръководител проф. Виктор Паунов,

екипа на KPMG, който инициира и ръководи проекта.

KPMG в България гарява 1000 екземпляра от сборника на библиотеки, училища и културни центрове в страната и чужбина, с цел да направи възможно широка аудитория да се докосне до избраните творби.

Искрено се надяваме, че следващите страници ще предложат на читателя интересни истории и естетическо удовлетворение.

*Гергана Мантаркова
Управляващ съдружник
KPMG в България*

KPMG в България е една от водещите компании за одиторски, данъчни, правни и консултантски услуги в страната, член на глобалната мрежа на KPMG.

ОТ ИЗДАТЕЛЯ

Сборникът с разкази „20 съвременни български разказвачи“, който държите в ръцете си, се издава по повод на 20-годишното присъствие на KPMG в България.

Идеята за създаването му съчетава желанието ни да отбележим този важен за фирмата юбилей и стремежа ни да бъдем отговорни към обществото – една от нашите корпоративни ценности, която ни мотивира за стойностен принос в негов интерес.

Книгата обединява разказите на 20 писатели, одухотворени с илюстрации от студенти в Националната художествена

СЪДЪРЖАНИЕ

АЛЕК ПОПОВ **8/10** ФЕНКИ, ФЕНКИ

БОГДАН РУСЕВ **18/20** БЪДЕЩЕ

ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ **36/38** СЛЕД БУРЯТА
ЩЕ БЪДЕМ ПАК СЪС ТЕБЕ

ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ **56/58** И ВСИЧКО СТАНА ЛУНА

ДЕЯН ЕНЕВ **68/70** ГРАДЧЕ НА ИМЕ МЕНДОСИНО

ЕЛЕНА АЛЕКСИЕВА **76/78** ДВАМА

ЕМИЛ АНДРЕЕВ **88/90** РИБКАТА

ЗАХАРИ КАРАБАШЛИЕВ **98/100** НАСЛЕДСТВОТО
НА НИКОДИМ НИКСА

ЗДРАВКА ЕВТИМОВА **116/118** КРЪВ ОТ КЪРТИЦА

ЙОРДАНКА БЕЛЕВА **124/126** УЗРЯВАНЕ
НА СНИМКАТА. 1928-1999 г.

КАЛИН ТЕРЗИЙСКИ **132/134** ЛУЦИФЕР
ИЛИ ГОРЕЩ ДЕН

КРИСТИН ДИМИТРОВА **146/148** ПОГОВОРИ С МЕН

МАРИЯ СТАНКОВА **156/158** БАЛКАНСКИ НАПЕВИ

МИЛЕН РУСКОВ **178/180** АМЕРИКАНСКИ ПОЕТИ

МИХАИЛ ВЕШИМ **198/200** СПЯЩАТА КРАСАВИЦА

МОМЧИЛ НИКОЛОВ **208/210** НОЩЕН ВЛАК

РАДОСЛАВ ПАРУШЕВ **224/226** ПЪТЯТ НА КАРИТО

СВЕТОСЛАВ ТЕРЗИЙСКИ **246/248** ЕПСИЛОН
АЛКОХОЛИЗЪМ

ЧАВДАР ЦЕНОВ **256/258** ЩРАУСОВЕТЕ НА ВАЛС

ЯНА БОРИСОВА **268/270** КРАЛИЦА НА ПРОЗОРЕЦА

АЛЕК ПОПОВ

Алек Попов е сред най-четените и превеждани съвременни български писатели. Автор е на сборници с разкази и есета, романи и пиеси. Запазена марка на стила му са абсурдът, иронията, черният хумор, неочакваните обрати. Романът му „Мисия Лондон“, определен като най-смейната книга на Прехода, има редица издания на български и е преведен на 15 езика. Филмът по романа е най-гледаният български филм за последните 20 години. Вторият му роман, „Черната Кутия“, е носител на наградите „Елиас Канети“ и „Цветето на Хеликон“ за най-продавана българска книга през 2007 год., както и на наградата на Обединена Българска Банка за книга на 2007 год. Преведен е на немски, полски, турски и сръбски. „Попов е един

*от водещите български сатирици – пише критикът Себасти-
ян Фастхубер във виенското списание Фалтер – нещо повече,
той играе в първа дивизия на съвременните европейски писа-
тели!“*

ФЕНКИ, ФЕНКИ

Всеки уважаващ себе си български автор твърдо вярва, че един ден ще му се обадят я от Стокхолм, я от Холивуд, в краен случай от Париж, за да го известят, че творбите му са прочетени от някакви важни хора, оценени са по достойнство и му предстои да получи умопомрачителен чек. В очакване на това мистериозно обаждане, което ще реши автоматично всичките му проблеми, минава целият му живот, докато гъстият балкански мрак не скрие завинаги името му от света. Поетът Милан Теофанов извади късмет. Позвъниха му малко след шейсетия му юбилей, отбелязан скромно в медиите. Е, не беше точно от Стокхолм, но човекът беше важен...

Бодилков говореше без заобиколки, с грезгав тембър, на ти. Представи се като крупен селскостопански производител от Северна България. Теофанов мигаше на парцали. Какво общо можеше да има с подобен тип?... Оказа се, че може. Бодилков твърдеше, че е горещ почитател на поезията му. Не спираше да боботи, че тя го е „спасила в тежък миг“, „дала му е много“, „обогатила го е“ така да се каже не само духовно, а и иначе (как обаче не уточни...); „ти си голяма работа“, четкаше го, „магьосник на словото“, „могъщ източник на енергия“... После сякаш осъзна, че се е поувлъкъл, покашля се смутено и премина към деловата част. А тя беше твърде съществена. Бодилков предлагаше да издаде събраните му съчинения и да откупи авторските му права за десет години срещу фантастичната сума от десет хиляди евро. Щеше да му предостави безвъзмездно и сто бройки от книгата.

Теофанов положи епични усилия, за да не излезе, че се е съгласил веднага, но именно така стана. След няколко дни го посети адвокатът на Бодилков и подписа договора. После му изпратиха коректурите. Беше уточнен вида на хартията. Книгата се очертаваше дебела и поетът ликуваше. Накрая пристигна и корицата. Тук възникна известен спор: Теофанов намираше, че прилича на етикета на русенското варено и спонсорът великодушно се съгласи да смени концепцията. После настъпи затишие: книгата се въртеше в печатницата. Бодилков се обади точно преди седмица. Всичко било готово – да заповяда на ранчото му, да си получи хонорара и полагащите му се екземпляри. Щял да му устрои такова посрещане, че...

Теофанов се изсипа на русенската гара към пет и половина следобед. Беше началото декември, стъмваше се рано, а от небето прокапваше мокър сняг като от пробит покрив. На перона го чакаше топчест човек с полушубка и уставен букет.

— От името на г-н Бодилков! Добре дошъл, скъпи поете!

Качиха се в огромен джип, опръскан в кал. Скоро излязоха от града и кривнаха по тясно, пусто шосе. От парното духаше горещ въздух, а мракът зад прозореца беше все така гъст, както и преди хиляда години. Пътуваха близо час, когато пред тях се очерта разлят хълм, осеян със светлинки. По склоновете му се редяха ниски, правоъгълни сгради като казарми. Най-отгоре стърчеше странно съоръжение във формата на близалка.

11

— Най-голямата свинеферма на Балканите! – обяви мъжът.

Бодилков ги очакваше пред входа на внушителна бяла къща с колони, заобиколен от малка свита. Беше грамаден мъж с остриган череп и свирепа брада, оформена на катинар. На раменете си бе наметнал рунтава шуба, която му придаваше вид на татарски хан. Той сграбчи меката лапа на Теофанов, тръсна я както се тръсва печена агнешка плешка, за да ѝ падне месото и го притисна към широката си гръд.

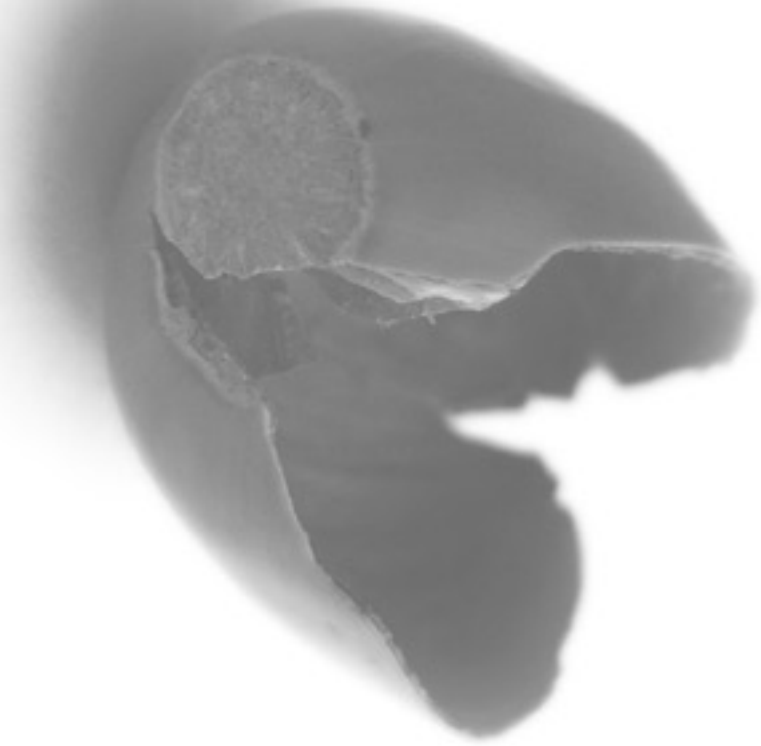
— Ех, поете, поете! – тупаше го по гърба разнежен.

После му представи антуража си: счетоводителя, агроинженера, ветеринаря, една актриса от русенския театър, някакъв поп с торбички под очите и двама холандски студенти, изпратени по линията на Европейския съюз. От полето духаше леден вятър. Теофанов се чудеше, защо не влизат... В този момент иззад ъгъла се появи очукан мотокар, който тикаше огромно пале книги. Машината се заклати, подпръдвайки изгорели газове, и стовари палето пред краката им. Бодилков разкъса един от пакетите и му подаде дебело томче.

— Е, как е?!

Теофанов разтвори книгата, прочете името си, помири се. Беше истинска. Бодилков кимна към попа. Той пристъпи важно напред, извади кръст и китка от гънките на расото си като фокусник и започна да ръси светена вода над тиража. „Ама че простотия!“, рече си поетът, потраквайки със зъби, но не посмя да прекъсне ритуала. Бодилков ги подбра директно към механата. Теофанов бързо цапна една водка, за да се стопли. Беше се лашкал цял ден във влака, беше развълнуван и алкохолът го хвана бързо. В камината пращяха яки цепеници, а масите се „огъваха от храна“, както обичат да пишат вестниците. Актрисата прочете неговите стихове и всички пляскаха. Сетне Бодилков гържа кратка реч, в духа на първия им телефонен разговор и му връчи новичка книжка от банка „Биохим“ с десет хиляди евро. Поетът благодари несвързано и понечи да седне, но всички го зяпаха в очакване и той разбра, че няма да му се размине. Започна да мънка нещо за поезията, за мисията ѝ в епохата на Прехода, за съдбата на твореца, забравен и ненужен, за подвига на оцеляването; отплесна се по някакъв спомен от младостта си, сетне говори за хората, от които се е учил, за образите, вдъхновили го да напише това или онова, за любимата си музика... Не мо-

12

жеше да се спре, думите идваха в устата му, навързани като кламери, докато някой не се възползва от една емоционална пауза и чевърсто изръкопляска. Останалите го последваха. Веригата с кламерите се скъса, Теофанов се свлече на стола, изстискан като лимон. Отново напълниха чашата му. Той я гаврътна на един гъх.

Оттук нататък си спомняше само фрагменти...

Мощното бедро на актрисата, обуто в мрежест чорап. Викаха ѝ Шеви, от Шевролета... Тя седеше до него с ей такава ценка на полата и размазана физиономия. Отиваше към четирийсетте. Имаше кадифен, гърлен глас. „Вие сте джентълмен, рече му, нито веднъж не ме оципахте!“ Двамата холандци също дойдоха да му изкажат възхищението си, като повтаряха неуморно „методен, методен“... „Май методен!“, поправи ги Бодилков, ухилен до ушите. И го млясна по челото. После влязоха още хора. Някаква девойка се качи на масата. Агроинженерът му показва фокус с чаша. Ходи до тоалетната, но се загуби и незнайно как се озова навън. Тръгна да се катери по хълма, когато внезапно дочу мамещия глас на актрисата. Ослуша се, идваше от близката постройка. Не можа да намери вход, прескочи някаква ограда и цопна в калта. Отворът беше много нисък и се наложи да мине на четири крака. Вътре беше топло. В сумрака се носеха стихове. Неговите стихове...

“Столът на смъртта е празен,
в него сянката ми седе...”

— Шеви, Шеви! – прошепна той.

Пропълзя още напред и напила широка задница. Аха, рече си, затова те наричат Шевролета... Едрото тяло доволно изпръхтя. Той се гушна в обятията му и веднага заспа.

Събуди се под напева на собствените си стихове. Качествената водка беше изветряла от мозъка му без следа. Въпреки това се чувстваше странно. „Ама къде съм, по дяволите?“, изпъшка той. Туловището зад гърба му се размърда. Теофанов разтърка очи. Свинята го гледеше влюбено. През процепите на клетката надничаха любопитни зурли. Гласът на Шеви невъзмутимо се лееше от колоната над главата му. Грух, грух, пригласяха задушевно прасетата.

— Помощ! – изпищя Теофанов.

По коридора отекнаха стъпки.

15

— Къде си бе, човек? Изкара ни ангелите! Ц-ц-ц... Ама добре си се погредил!

Теофанов запази гордо мълчание. Заведоха го да се изкъпе и му дадоха един кат работно облекло със знака на фермата. Той се понамръщи, но нямаше особен избор. Бодилков го чакаше в кабинета си. Изглеждаше леко притеснен.

— Всичко ли е наред? – попита той, като се взираше изпитателно.

Поетът кимна колебливо. Искаше му се да попита нещо, но не можеше да го формулира точно и в крайна сметка се отказа. Струваше му се, че е сънувал. На бюрото имаше снимка на млада жена в елегантна униформа. Бодилков почука по рамката.

— Дъщерята, тя ми отвори очите за поезията! Беше ти голяма фенка между другото... – изкикомти се лукаво. – Едвам я излекувахме. Сега е стюардеса.

Теофанов се позачуди, но отново не каза нищо. Странни птици бяха тия меценати... Влакът потегли за София празен, засмуквайки нови пътници по гарите. Поетът гремеше до прозореца. Споменът за Бодилков се отдалечаваше, а заедно с него – съмненията и неудобните въпроси. Грижливо опакованите томчета изпълваха лавиците над главата му. Книжката с десет хиляди евро топлеше сърцето му. Това са реалните неща, успокояваше се той наум, другото са сънища и пиянски фантазии. После в купето влезе сух мъж с набола рядка брада и кални кубинки. Той се настани до вратата и се зазяпа в поета. Теофанов изобищо не го забелязваше, докато онзи не го заговори.

16 — Гледам, работите за Бодилков – престраши се мъжът. – Вярно ли е, дето разправят, че такава... пускал стихове на прасетата, за да наддават по-бърже?

— Моля? – повдигна вежди Теофанов.

— Тия стихове били специални, пишел ги някакъв български поет – продължи онзи. – Предизвиквали особени вибрации и карали стомашните жлези да отделят повече сокове. Аз да ти кажа, не вярвам на хорските приказки, ама знае ли човек... Тоя Бодилков беше никой преди пет години, а сега. Казват, гъщеря му все стихове четяла, па станала сто кила. Тогава оня си рекъл: щом на нея така ѝ действа, току виж подействало и на хайванчетата?... Наел си даже актриса да им чете. Ти знаеш ли му името на този поет, а?

Теофанов сви рамене. Чистачките напразно скърцаха по

задното стъкло на паметта му. Там нейде, в синкавия зрач на кочината, поезията му продължаваше да ечи. Влакът внезапно забави ход, един пакет се хързулна от етажерката и падна. Книгите се разпияха по пода. Човекът грабна една и набързо я прелисти. Втренчи се в снимката на гърба, после – в Теофанов.

— Значи е истина! Купувам я веднага.

Поетът пое дълбоко дъх и се усмихна саркастично.

— Автограф ще искаш ли?

Разказът се публикува с любезното съгласие на издателство „Сиела“

БОГДАН РУСЕВ

Богдан Русев е роден през 1975 год. Автор е на разкази („Електрочакра“, 2001 год.; „Вълшебна нощ“, 2006 год.; „Singles Collection“, 2009 год.), романи („Ела при мен“, 2007 год.; „Къщата“, 2008 год.; „Туристът“, 2010 год.) и детски приказки („12 приказки от Белегаст“, 2004 год.; „Безкрайният път“, 2010 год.). Най-новата му книга е „Три новели“ (2011 год.). Работи и като преводач от английски език, превежда Ф. С. Фицджералд, Чарлс Буковски, Джон Гришам, Хънтър С. Томпсън, Брет Истън Елис, Тим Робинс, Уилям Бъроуз, Чайна Миевил, Александър Хемон), журналист („Егоист“, „Една седмица в София“, „Капитал Light“), телевизионен сценарист („Голямото четене“) и рекламист (Demner, Merlicek & Bergmann Co-

фия). Завършива английска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, като дипломната му работа по английска литература е правена в „Кингс коледж“ (Kings College) в Лондон. Обича киното и географските карти.

БЪДЕЩЕ

— Променя ли се светът, в който живеем?

Сунай вече знае отговора на този въпрос – поне в рамките на презентацията, която през следващите двайсет минути ще види за трети път. (Първият път беше, след като Иван, човекът за контакт в комуникационната агенция „Иван, Мария & Сунай“, завърши с основните точки в нея; втория път, след като Мария, човекът за картина в комуникационната агенция „Мария, Иван & Сунай“ – името всеки път се променя нарочно в шестте възможни комбинации, включително на топоса им в ноосферата и на визитните им картички – свърши с дизайна на презентацията). Вместо това се съсредоточава върху хората от другата страна на

масата. Не знае кои са повечето от тях – изключил е дори най-деликатната намеса на сферата, която да му подсказва поне имената и длъжностите им. Предпочита да ги гледа със собствените си очи.

Повечето от тях очевидно не мислят като него. Сунай вижда как очите им непрекъснато губят фокус и се стрелват насам-натам, като следват някакъв образ, невидим за останалите. Влизат в сферата за малко, за няколко секунди до половин минута, после отново се връщат в срещата и примигват с обиграно заинтригувани физиономии, докато се опитват да се ориентират докъде е стигнала презентацията. Може би получават съобщения, които не търпят отлагане. Може би проверяват финансовото състояние на комуникационната агенция „Сунай, Мария & Иван“, за да решат дали да работят с нея. Може би просто искат да знаят колко време остава до обяд.

Така или иначе, въпросът е реторичен.

— Ачик – отговаря си Иван.

Сунай знае, че това е сигналът да включи визуалната част от презентацията с едно докосване на таблета пред себе си. Духът в машината вече се е разбрал с техниката в залата за презентации и пред тях оживяват бароковите инфографики на Мария. Правилото в агенцията е на срещи с клиенти да ходят двамата от тримата ортаци в „Мария, Иван & Сунай“, но Мария е заета с проект за друг потенциален клиент, затова Сунай – човекът за текст в агенцията – ще работи с таблета, докато Иван омайва директорите на маркетинга в сладкарска компания „Рахат“.

— Избрахме една знакова година, която да сравним с настоящата – продължава той. – През 2010 година някои от хората около тази маса вече са трупали точки в сивито си, но други все още не са били родени...

Сунай вижда как всички се споглеждат крадешком в опит да разберат кои от присъстващите принадлежат към едната или другата група. Видимата възраст на всички без изключение е между двайсет и четирийсет години – демек, нито един не изглежда така, сякаш вече е бил роден през 2010 година. Сферата ще знае, но дори хората от „Рахат“ не са толкова невъзпитани, за да влязат точно в този момент.

— През 2010 година България току-що се е присъединила към Европейския съюз... – казва Иван.

В картината на презентацията изникват очертанията

на континента и просветват границите на присъединяването. За няколко секунди историческото обединение на европейските държави се разкъсва, границите се изместват и се появяват нови цветове, докато картата придобие актуалния си вид.

— ...през 2050 година Тракия току-що се е присъединила към ОС.

— През 2010 година водещите държави се разтърсват от финансова криза, която разширява пропастта между богатите и бедните и заплашва да превърне всички в страни от Третия свят. През 2050 година Третия свят практически не съществува в икономически и медицински смисъл, но нашият свят се разтърсва от екологична криза, която изглежда също толкова безнадеждна, колкото и тогавашната. През 2010 година светът се сблъсква с края на петрола и недостига на енергия; през 2050 година сме изправени срещу ново предизвикателство с ефекта на доминото и края на биоразнообразието. През 2010 година много хора очакват края на света такъв, какъвто го познават, заради катастрофалните промени в климата. През 2050 година никой не си спомня за промените в климата, но очакваме поредния край на света заради неуправляемите демографски процеси на планетата.

Иван изважда от джоба си малко непознато устройство и го плъзва по масата към хората от „Рахат“. Холограмата с инфографиките на Мария се разделя, за да го пропусне, и отново се затваря след него.

— През 2010 година се говори за „мобилна революция“ и хората се радват, че могат да носят цялата глобална информационна система – „интернет“ – в джоба си...

Хората от „Рахат“ очаквано се размиват.

— През 2050 година всяко човешко същество носи цялата ноосфера в главата си – завършва Иван.

Това е следващият сигнал за Сунай; презентацията угасва и ги оставя лице в лице с потенциалните им бъдещи клиенти.

— От друга страна, – казва Иван, – нищо не се е променило наистина. Хората продължават да искат едни и същи неща: здраве и бекет за себе си и за близките си, любов и участие, домашен уют, детски смях... и локум.

Над масата се отваря вертикален екран за двуизмерна картина. Сунай вижда как очите на някои от хората на „Рахат“ се разширяват, когато осъзнават какво гледат, и си позволява съвсем леко да се усмихне. Това е златното острие

на презентацията и на цялата им стратегия за рекламна комуникация на локум „Паша“ – самородно късче реклама на същия продукт от 2010 година, за което „Сунай, Иван & Мария“ са се разделили със скандално количество акчета с надеждата, че ще си ги върнат от рекламния бюджет на бъдещия си клиент.

Рекламата е банална до гениалност. Смешен пълен мъж, популярен актьор от тогавашните комедийни сериали по телевизията, е непрекъснато тормозен от семейството си: голямата му дъщеря го врънка за пари, малкият му син не спира да прави пакости в къщата, жена му – с ужасяващ халаат и ролки на главата – го навиква за някакво въображаемо провинение. Тормозът продължава до момента, в който мъжът се сеца да отвори кутия локум „Паша“: продуктът кадър с отваряне на кутията и пудра захар, която се посипва във въздуха като вълшебен прахец; кеф-кадър с изяждане на парче локум, мъжът притваря очи от наслаждение. Когато ги отваря, всичко се е променило: скромният му дом се е превърнал в султански палат, голямата дъщеря смирено му поднася кайфе, малкият му син послушно му вее с грамадно ветрило, а жена му – освободена от халата и ролките – се оказва фантастично красива бивша манекенка с актьорски амбиции, която целува първо пълничката буза на мъжа си, а после изпраца и въздушна целувка към камерата.

— „Локум „Паша“ – произнася тържествено Сунай. – „За сладките моменти в живота.“

Това е първото нещо, което е казал на тази презентация след представянето в началото на срещата. Директорите на „Рахат“ се обръщат към него. Картината е угаснала, но Сунай не се съмнява, че е останала запечатана в главите им.

— Това е... – казва предпазливо един от тях.

— Оригинална реклама на локум „Паша“ – потвърждава Сунай. – Излъчвана е по няколко национални български телевизии в периода от септември до ноември 2010 година. Рекламната агенция, която е продуцирала този клип, не съществува в търговския регистър на Тракия – смятаме, че е прекратила дейността си още преди 2034 година, когато е бил крайният срок за пререгистрация на търговските компании от бившата Република България. Но вашата компания е пряк наследник на активите и търговските марки на „Захарен комбинат Пловдив“ АД, оригиналният собственик на авторските права върху тази реклама.

23

— Мислех... – казва същият маркетинг-директор и се оглежда за подкрепа от колегите си. – Мислехме, че телевизионните реклами от времето преди ноосферата са...

— Оплевени? – казва Сунай.

Лицата на някои от хората от другата страна на масата се обтягат болезнено.

— Заличени от Процедурата за контрол на съдържанието – намесва се гладко Иван. – Разбира се, в повечето случаи това е така. Но в момента, в който... попаднахме на тази находка, ние си позволихме да я регистрираме в ноосферата като исторически документ. Дори ако решите да не я използвате в бъдещата си комуникационна кампания, ще ви предоставим правата върху нея като жест на добра воля от името на агенция „Иван, Сунай и Мария“ към сладкарска компания „Рахат“.

Маркетинг-хората от „Рахат“ мъдро решават да не се интересуват от конкретните подробности за това как агенцията е „попаднала“ на това парче видео от миналото, което са пропуснали невидимите търсачки за издирване и унищожаване на плевели в ноосферата.

— Добре – казва един от тях. – Отлично. Какво предлагате?

Иван отново дава думата на Сунай, човека за текст в агенцията. Сунай докосва таблета пред себе си и съживява хората от миналото, които се преструват, че се наслаждават на същия локум преди четирийсет години.

— Хората продължават да искат едни и същи неща – казва Сунай. – А ние можем да ви помогнем да им дадете точно това, което искат.

24

Иван вече е повикал такси, когато двамата излизат от офиса на сладкарска компания „Рахат“, придружавани от един от маркетинг-директорите, вероятно най-младия. Комуникационната агенция „Сунай, Иван & Мария“ няма офис – това е част от внимателно разработената им концепция за привличане на нови клиенти, според която малката, мобилна агенция от трима души предлага най-доброто съотношение между цена и качество, като оптимизира всички възможни разходи. Мария работи от наследствения си апартамент в „Капана“ – нещо средно между антикварен магазин и леговище на хакер от руски боевик. Иван ходи на лов по офисите на потенциални клиенти или се чувства като у дома си в офису-

те на вече спечелените, но освен това създава впечатление, че прекарва най-много време в луксозните ресторанти, където ги води (или те го водят) на обяд. Сунай стига пръв до таксито и отваря вратата, като подхвърля на шофьора:

— Джумая джамия.

После се обръща към Иван и маркетинг-директора:

— Съжалявам, че трябва да избягам така, но трябва да се срещна с режисьора на бъдещата ни кампания.

— Ашколсун! – възкликва младият директор, силно впечатлен.

— Ашколсун, аркадаш – казва Иван укоризнено.

Сунай свива рамене и се натъпква на задната седалка на миниатюрното такси. Наистина си е уговорил среща с един режисьор, докато слизаха с асансьора от залата за срещи до импозантното фойе в централата на „Рахат“ (мозайка с османски мотиви, кристален полилей със златна верига, репродукции с маслени бои на стари реклами на сладкарски изделия от търговски марки, потънали в небитието с разпадането на Европейския съюз), но освен това предпочита да остави Иван да си лафи с директора, докато чакат следващото такси за него – просто ортакът му е по-добър в това.

Таксито е на газ – може би не най-екологичния избор, но централата на „Рахат“ се намира в елитната стара част на Индустриалната зона, на север от града покрай „Босфорско шосе“, и щеше да му отнеме твърде дълго време да се придвижи с фийтон. Сунай си слага огледални тъмни очила и се преструва, че е влязъл в сферата, за да не се налага да си говори с таксиджията, но всъщност се потапя в гледката през прозореца. Мисли най-добре, когато се оставя да бъде разсейван от непрекъснат поток случайни стимули: избелял и скъсан плакат на Васил Гюров, кандидат за сенатор на Мизия на общите избори преди две години, който знае защо останал на някакъв стълб; тарифата на таксито в акчета и няколко други валути (екю, средиземноморски лири, гривни за вездесъщите търговци на газ и суровини от Славянския съюз), изписвана в непрекъснато променящи се комбинации от цифри с течни кристали на прозореца на задната седалка; великанските перки на вятърните мелници по върховете на тепетата, протегнати като бели пръсти в тюркоазеното синьо на есенното небе.

Сунай слиза на Джумаята, плаца на таксиджията с шепи банкноти и продължава пеша покрай джамията, като си про-

25

бива път през тълпата, която се събира за обедната молитва. От няколко години насам в мюфтийството властва по-умерена фракция, така че над Филипополис не се извиват гласовете на мюезините – призивът за молитва се излъчва директно по сферата и само за вярващите, които се регистрират за тази услуга в нооточката на джамията си. Кафенетата по тесните улички, гъмжащи от туристи, котки и художници, винаги са претъпкани; Сунай влиза във вътрешния двор на една къща на „Сариева“, която по никакъв начин не е означена като ресторант, и отбелязва галилео-координатите си в ноосферата, така че Факира да го намери по-лесно.

Това се оказва ненужно – Факира вече е там, на най-хубавата маса под асмата в ъгъла на вътрешния двор, в компанията на безразсъдно красив младеж и грациозна млада жена с индийско сари и алено бинди на мястото на третото око. До срещата им остава почти цял час; Сунай повдига вежди и се приближава до масата на Факира.

— А, Сунай, Сунай! – възкликва режисьорът. – Просто е загължително да те запозная с тези прекрасни млади хора!

Факира казва две имена, които Сунай моментално забравя. Приличат на актьори – ще ги намери в ноосферата, ако му потръбват. Младата жена очевидно не е индийка – Сунай се пита дали носи бинди, защото е последователка на индуизма (доста модерно, заради мощното културно поле на Боливуд), последователка на бангладешкия суфизъм (джински модерно, но в по-ексклузивните кръгове на джипсета, а девойката не изглежда чак толкова добре), или просто като портативна тема за разговори.

— Нали ще ме извиниш за малко? – казва Факира и престорено събира пълните си длани като за молитва пред кръглото си лице, оброчено от суетна брадичка. – Седни, поръчай си нещо, аз ще дойда при теб.

Сунай кимва, като се опитва да не издава облекчението си. Факира е един от добрите режисьори от предишното поколение, прилича на дебел стар котарак и се държи като такъв – прекарва буквално целия ден по кафенетата в безсмислени разговори за изкуство, ако няма друга работа, но освен това е способен и на страховито съсредоточаване и железен контрол върху снимачната площадка в три часа през нощта. И в двете му състояния, Сунай предпочита да не прекарва повече време в неговата компания, отколкото се налага по работа.

26

Гладен е. Поръчва си адана кебап, чобан салатата и мек, току-що опечен лаваш, както и каничка леденостуден айран. Влиза в сферата, за да провери как се движат останалите му проекти. Мария му е изпратила няколко скици за социалната кампания, която правят безплатно за една неправителствена организация на родителите на индигови деца с надеждата, че ще спечелят награда на фестивала на комуникационните агенции от Ориенталския съюз, който се провежда всяка година в Измир. Получили са отговор от една турска компания за нанотехнологи, която се опитаха да спечелят за клиент на конкурс между няколко агенции – отговорът е отрицателен, което предизвиква смесени чувства в Сунай, защото рекламният бюджет на компанията е апетитен, но продуктите им са точно обратното на вдъхновяващи. Има и едно съобщение от анонимен подател. Сунай го отваря, прочита го два пъти и го изтрива напълно – не само от оперативната памет на импланта си, но и от сървърите на телекома, който използва за връзка с ноосферата. После притиска студената чаша с айран към челото си и затваря очи, за да се успокои.

Факира го стресва, като изниква неочаквано до масата му.

— Шейтанска жега – подхвърля той, като кимва към чашата на челото на Сунай. – Като си помислиш, че вече е октомври...

Сунай се овладява, докато Факира махва на сервитьора и си поръчва кафе на пясък и бяло сладко. Изтиква тиктакщата бомба на това, което е научил току-що, възможно най-дълбоко на гъното на съзнанието си. Ще продължава да я носи тайно, като фedaин, докато не реши какво да прави с нея. Гласът му е равен, дори престорено отегчен, когато заговаря за работа:

— Слушай сега. Това ще ти хареса...

В три следобед Сунай седи на пейката пред детската градина и чака гъщеря си, за да я заведе на арфа. Отново е изключил почти всички функции на сферата (главата му и без това бърмчи от асоциативна информация), така че възприема обаждането на жена си като тихо жужене на ръба на съзнанието, което отначало не чува.

[Някой ден ще гойда на крака и ще ти плесна един зад врата], казва Айлин, когато Сунай най-сетне приема обаждането.

[Извинявай, обич моя], предава в отговор Сунай. [Какво става във Високата порта?]

Централата на финансовата компания, в която работи съпругата му, планира враждебно придобиване на един от местните телекоми в Македония. По някаква причина това изисква физическото присъствие на Айлин в Истанбул вече втора седмица.

[Аман], изфучава жена му; не е в настроение. [Как е малката принцеса?]

[Малката принцеса е най-страхотната малка принцеса на света], отговаря Сунай.

Гледа гъщеря си, която се приближава по алеята от входа на детската градина; Гая е смръзила малкото си личице в решителна гримаса и ходи така, сякаш се опитва да пробие гупка в земята с всяка стъпка на четиригодишните си крачета. Новата рокличка, с която я остави на градината тази сутрин, вече е скъсана. Сунай внимателно си поема гъх и бавно го изпуска.

[Айлин, трябва да прекъсна], предава той. [Ще ти се обадя малко по-късно, става ли?]

[Всичко наред ли е?]

[Всичко е наред], отговаря той. [Дај ми пет минути.]

Жена му е разтревожена. Внушила си е, че проблемите на гъщеря им в детската градина по някакъв начин се дължат на честите пътувания на Айлин по работа, колкото и Сунай да се опитва да я убеди, че гъщеря им просто е едно малко проклето зверче, което преминава през труден период. В групата на Гая в детската градина има четири деца, които решително могат да бъдат наречени индигови (телекинеза, невербална комуникация, екстрасензорни възприятия), както и достатъчно други с достатъчно необичайно развити умения в някаква сфера (музика, чужди езици), така че родителите им да ги пробутват за такива. Гая, от друга страна, е едно най-обикновено момиченце на четири години, с лицевата структура на майка си (еден ден, когато порасне, ще я възприемат като пример за класическа ориенталска красота, но сега изглежда просто пълничка) и склонността да се разсейва, наследена от баща си. Сунай се опитва да я убеди, че да бъдеш обикновено момиченце и мама и тати много да те обичат е най-хубавото нещо на света, но Гая отказва да му повярва.

Минават доста повече от пет минути, докато я убеди,

че само защото Искандер („балък мръсен!“) е казал, че Гая няма да стане никаква, когато порасне, това изобщо не означава, че наистина ще стане така; налага се да прибягне до елементарния, но ефективен номер да поразсъждава на глас пред дъщеря си какъв точно ще стане самият Искандер, когато порасне. (Гая спира да плаче, включва се със собствени предположения и в крайна сметка двамата се обединяват около засега несъществуващата професия на водолаз, който се гмурка в акитата на животните от зоологическата градина). Докато отиват към музикалното училище, където Гая ще прекара следващия час в немилостиво скубане на струните на една нещастна арфа, Сунай отново се свързва с Айлин, за да я успокои. Аллах акбар, дъщеря му поне не е наследила неговата неприязн към визуалните функции на сферата; двамата спират до едно гърво и Сунай проследява с неясна тревога как очите на момиченцето се разфокусират, за да погледнат към лицето на майка ѝ на треста и осемдесет километра оттам.

[Къде сбъркахме?], казва жена му няколко минути по-късно, докато гледа през очите му как дъщеря им се отдалечава – вече с подскоци – към входа на музикалното училище.

[Любов моя?], отговаря Сунай; опитва се да не се разгневи, но му е трудно да прикрие острите нотки в интуитивната комуникация през сферата, която обхваща много по-широк спектър от човешкия глас. [Не говори така. Имаме прекрасна дъщеря. Животът ни е хубав. Моля те, не търси проблеми там, където ги няма.]

Почти физически усеща как Айлин се овладява, за да не ескалира потенциалният конфликт.

[Да], въздъхва тя. [Добре. Ще си говорим, когато се върна.]

[Когато се върнеш, няма само да си говорим], подхвърля лукаво Сунай и най-сетне успява да накара жена си да се усмихне.

Остават му четирийсет и осем минути, преди часът на Гая да свърши; той излиза от сферата, купува си кафе от едно дюкянче от другата страна на парка и се връща пред входа на музикалното училище. Иван му изпраща съобщение, че от „Рахат“ са одобрили бюджета за снимките; Сунай го препраща на Факира с бележка да се свърже с Мария, за да започнат работа по проекта за декорите и кастинга на актьорите. Факира е толкова въодушевен от идеята да преснима кадър по кадър двуизмерно видео отпреди четирий-

31

сет години, че още на обяд започна да планира пластичната операция на актрисата, която трябваше да се превъплъти в ролята на Камелия Захариева.

Сунай отпива миниатюрна глътка от силното горчиво кафе и се намръщва. Камелия Захариева. Той машинално проверява дали е изключен от сферата – дотолкова, доколкото това изобщо е възможно през 2050 година. Надява се възможните търсачки на Процедурата да не влизат по собствена инициатива в главата на хората, когато не са включени в сферата – макар че със сигурност имат техническата възможност да го правят и в по-лошите си дни, когато е изпълнен с цинизъм към целия свят, Сунай си мисли, че всъщност нямат никаква причина да се въздържат от това.

Камелия Захариева е мис „Максим“ ,09, „пенсиониран“ (на 29) модел от модна агенция, която към 2010 има зад гърба си малки роли в няколко групи реклами и един телевизионен сериал. Участието ѝ в рекламата на „Рахат“ е подарък от (или част от сделката със) собственика на компанията, с когото я свързват по това време. Рекламният клип на локум „Паша“ е изтеглен от телевизиите няколко седмици преди края на планирания период и заменен с безцветна имиджова кампания на сладкарска компания „Рахат“ като част от кризисния PR след трагичния нещастен случай с Камелия Захариева, неволно приела сънотворни и успокоителни в смъртоносна комбинация едва няколко дни след снимките на клипа.

Сунай знае всичко това от съобщението на анонимния подател, което изтри от паметта си преди малко – същият безименен хакер, който им продаде и самия клип и на когото бяха възложили да проучи всичко около локума „Паша“ в подготовка на собствената им рекламна кампания. Идеята за непреходните ценности („Сладките моменти в живота“) автоматично трябва да повлече след себе си подробно документирана мета-кампания, в която бъдещият клип-възстановка да бъде допълнен по всички канали с безсмислена, но любопитна информация за оригиналната реклама. Но по същата прищявка на системата, заради която програмите на Процедурата за контрол на съдържанието в ноосферата не са заличили всички следи от съществуването на телевизионната реклама на локум „Паша“ от 2010 година, в безкрайната памет на сферата явно прогължават да кръжат и коментарите от жълтата преса по същото време, заради които рекламата е свалена от екран.

32

Сунай знае и какво трябва да направи сега: максимално бързо да организира нова среща с директорите на „Рахат“, на която да се извини от името на комуникационната агенция „Сунай, Иван & Мария“ за забавянето на информацията, да им представи всички известни факти и да си тръгне с метани на заден ход – за да не ги види никога повече. Компанията „Рахат“ не само ще анулира целия проект, но и самостоятелно, проактивно ще алармира Процедурата, за да заличи от ноосферата не само оригиналната реклама, но и цялата скандална съпътстваща информация около нея, така че да предпази търговската марка „Паша“. На теория, Процедурата за контрол на съдържанието в ноосферата съществува от момента, в който глобалната информационна мрежа започна да се имплантира в тялото на всяко човешко същество в изпълнение на Хартата за правата на човека. Смисълът на Процедурата е да предпазва хората от бурени – невярна, излишна или тафтологична информация – които вече щяха да носят в главите си, а не в промавата бинарна памет на персоналните си компютри от времето на интернет. На практика обаче, търсачките на Процедурата могат да бъдат мотивирани да изтриват някои неща и да пропускат други – и най-добрата мотивация си остават акчетата на хората, които поръчват музиката. Поне в този смисъл „революцията на съзнанието“, представяна от защитниците си като последната вълна на информационната революция, а от малцината си все по-дълбоко законспирирани противници, като ултимативния заговор за контрол върху човечеството, не е променила абсолютно нищо.

Сунай отново си пуска записа на оригиналната реклама на локум „Паша“ и го спира в секундата, в която младата жена изпраца въздушна целувка на камерата. Младата жена е мъртва от четирийсет години. Ако Сунай направи единственото правилно нещо в този момент, тя ще си остане мъртва завинаги.

Сунай си мисли, че не иска да поема този грях върху себе си.

Сунай си представя, че ако тихомълком осъществи още няколко плащания към техния човек в сферата, търсачките на Процедурата могат да бъдат насъскани толкова специфично, че да оплевят само допълнителната информация около рекламата на локум „Паша“ от 2010 година, но не и самата реклама, вече регистрирана като исторически документ.

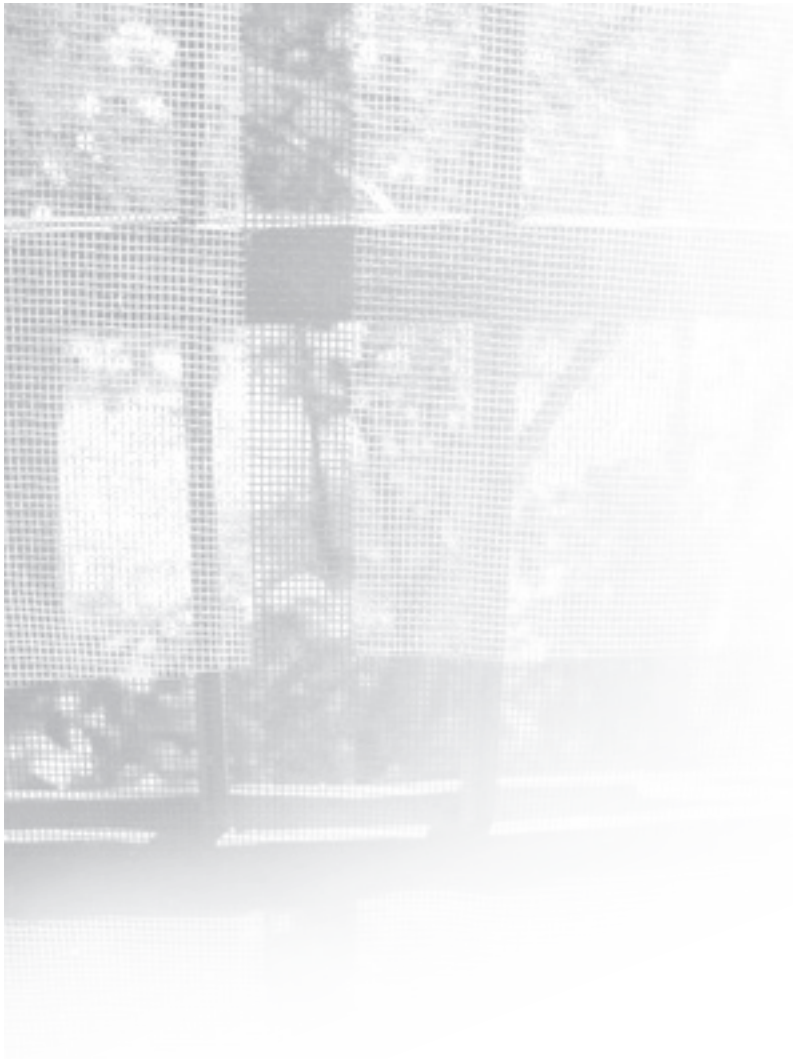
33

Сунай знае, че това няма да бъде цялата истина – не е нужно да си гений, за да свържеш точките на самоубийството с лекарства и отношенията на Камелия Захариева със собственика на компанията – но понякога и мъничко истина е по-добре от нищо.

Сунай не познава онази млада жена, която би могла да му е баба, но си позволява да изпита известно удовлетворение, че поне отчасти благодарение на него тя ще продължи да живее, поне в измамния свят на мечтите, поне за малко.

Сунай се изключва от сферата и поглежда в света, където гъщеря му намусено крачи обратно към него.

34

ВАСИЛ ГЕОРГИЕВ

Роден е през 1975 год. в София. Завършва право в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. От 2002 год. е адвокат в областта на търговското право, вещното право и интелектуалната собственост и процесуален представител. Доктор по право от 2008 год. и преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Издал е три сборника с кратка проза - „Будистки плаж“ (2008 год.), „Уличник. Истории на софийските улици“ (2010 год.) и „Деград“ (2011 год.). И трите книги са номинирани за национални литературни награди за проза. Сборникът с разкази „Деград“ е отличен с наградата „Хеликон“ за съвременна българска литература за 2011 год. Живее в София.

СЛЕД БУРЯТА ЩЕ БЪДЕМ ПАК СЪС ТЕБЕ

Заледените капчици съскат по ламаринения покрив на метеорологичната станция на Мусала, а антените на свързочното поделение в Летница потръпват от тътена на приближаващата буря. София е покрита със сив спален чувал, а морето около Калиакра най-вероятно все още е тихо, самотно, сиво и мазно.

Според прогнозите, след около два часа ураганът „Агда“ ще издуха България, отнасяйки я от запад на изток с около сто и осемдесет километра в час. Ще връхлети като сръбска армия през полетата на Сливница, ще стресне мъртвците от тракийските могили във Вискияр планина, лесно ще прескочи Люлин, зад който залязва слънцето и с гръм ще

падне върху града и примигващите от страх негови жители.

Метео-сводките на хърватските военноморски сили предават за вълнение на Адриатика между 4 и 5 бала. YouTube показва група злощастници, която е нагазила до кръста във вода, отскубнати гървета, паднали ламарини и разплакани баби. Приземните етажи са пълни с вода, прекъснато е електрозахранването, но жертви има само в по-незначителните населени места, където смъртта е по-лесно постижима и допустима. Пряка опасност за живота и здравето на хората няма. Гражданска защита предупреждава хората да си стоят по домовете и те действително това правят. По телефонните жици и по мобилните честоти текат загрижени диалози между родители, деца, влюбени и близки, в които ще чуем полезни съвети и взаимни уверения, че всичко е под контрол.

Правителството е обявило извънредно положение, което се изразява в това, че генят е неработен. Новата система за ранно предупреждение обаче работи и през 15 минути се чува едно боботене, един бас, който казва „Внимание, внимание!“.

Още вчера към дванайсет получих обаждане от неизвестен номер: „от Административния съд се обаждаме, адвокат Ангел?“ – „на телефона“ — „делото ви за утре в единадесет е отложено“ – „да, заради циклона всички дела са канцелирани“ – така се изрази лелката от канцеларията на съда, може би девойката, „чакайте призовка за ново заседание, тряс!“.

Ми добре.

Ще си спестя два-три неприятни разговора с клиенти, няколко мейла на чужд език, в които обясненията ми ще звучат като оправдание и написването на няколко напълно излишни молби. Батерията на лаптопа ми ще издържи четири часа, ако спре токът, това са точно два филма. Тоест, няма какво да ми се случи на третия етаж на кооперацията на улица „Шести септември“ в София.

Приятелите ми са доказали приспособимостта си към нещастията и обстоятелствата, така че е тъпо да се безпокоя за тях. За бездомните пък ми пука доста по-малко, отколкото за развалената ми ютия, от която тече вода вместо да излиза пара. Още повече – след бурята най-вероятно ще заведа няколко дела срещу застрахователите, защото отказват да изплатят обезщетения, така че дори съм от печелившата от нещастията страна. Работата ми е такава, че ако свършат проблемите на хората, от това ще започнат моите собствени.

39

Все пак ураган със скорост от сто и осемдесет километра в час не е нещо, което ми се е случвало. Почти бях повярвал, че Господ е запазил подобни крайни изпитания за нещастните създания, населяващи южноазиатското крайбрежие. Брутният ни вътрешен продукт расте всяка година, дори и в кризата, плащаме си навреме вноските по кредитите, имаме автомобили, хладилници, в които слагаме морски дарове, правим си гуакамоле, притежаваме висши образования и други подобни неща, а не умираме, например от диария, като тези в Бангладеш и затова логично Съзателят ни е спестил подобни изживявания. Все пак от време на време трябва да ни изпита дали не сме забравили, че произлизаме от природата, а не от офиса, и да ни покаже, че трябва да я уважаваме повече, отколкото мажоритарния акционер, управляващия съдружник или генералния мениджър.

Докато си мисля подобни неща, нещо ме плясва по главата като с опашка на умираща риба.

След това се забива като ръждив пирон в черепа ми, а когато се сетих какво е то точно, нещото сякаш се завъртя като перка на моторна лодка в мозъка.

Кученцата.

Трябва да отида да ги махна от мазето на вилата си.

Сега.

ASAP¹, както обичат да казват чуждестранните клиенти.

Предистория.

Жана е черното хъски с бяла муцуна на новия ми съсед Лазар. Родил преди месец и половина и от вчера е на гости в мазето на вилата ми. За четири дни, в които Лазар замина да оправя някакви наследствени земи в Лясковец и ме помоли да хвърлям по едно-две очи и храна на Жана и компания.

През дупката в пробитата решетка пред прозорчето на мазето Жана се промушва и обикаля из двора да си върши нуждите, кученцата са сравнително на сигурно, а аз ходя да храня семейство Канис Лунус вечер след работа. Така няма нужда да я разхождам, а не бих се и навил, защото единственият начин да изпълниш желанието на едно хъски да тича, е да му купиш бягаща пътечка.

Мазето обаче не е най-разумното място, където трябва да гържиш малки песчета при наводнение. Защото ако во-

¹ASAP – Съкращение от английското „As soon as possible“ или „Колкото е възможно по-бързо“

40

дата се качи с около 8 сантиметра (а телевизията твърди, че тя точно това ще направи, изливайки около 80 литра от себе си върху всеки квадратен метър), тя ще потече именно през малкото приземно прозорче и мазето ще се напълни с вода, която ще удави нещастните животинки.

В резултат на това Господ няма да им прости греховете, в кучешкия рай не ще ги чакат седемдесет девствени кучки сред реки от мед и масло, мечаци по планини от неоглозгани кокали, а липсата на добри дела, които да са сторили за краткия си несъдържателен живот, ще ги лиши от шанса да се преродят в по-висши същества, такива като мен и Лазар, ако щете, и като онези с гуарията в Бангладеш.

С други думи, за разлика от Жана и кученцата, аз съм снабден с необходимата информация, която да преработя по такъв начин, че убедено да прогнозирам разтърсващата гледка на малките удавници и на тъжната Жана, на която гледка ще бъда свидетел, ако безгрижно подсвирквайки си, отида да ги нахраня вечерта.

Малкото варианти да не ходя до вилата стават нула, след като Лазар ми звъни и ми възлага това, което всеки средно-интелигентен човек и сам ще се сети да направи – да отида до вилата и да прибера кученцата горе на етажа. Казва, че адски, адски съжалява, но бил подписал предварителен договор с ебаси неустойката, утре имал час за нотариус и нямало как да се прибере, защото всички роднини съсобственици го следяли да не избяга, дори го съпровождали до вратата, когато отивал до кенефа.

Не се опитвам да му обясня разпоредбата за непреодолимата сила, според която действието на договора спира до преминаването на форсмажорните обстоятелства. От Лясковец Лазар може да пристигне не по-рано от два часа при хубаво време. Аз пък съм на четиресет минути от вилата и при най-голямото задръстване. Затова, вместо да развивам юридически конструкции, оправдаващи нежеланието ми да свърша работа, примирено отроних едно глухо „много ясно, хората трябва да си помагат, ебаси“.

На излизане от входа се сблъсках с новия клошар, който си е харесал пространството под балкона на първия етаж. Гледа през мен с усмихнатите си сини очи, облечен е с жълт панталон на сиво каре и мръсна синя фланелка. Лудостта е запазила чертите на лицето му добри и безгрижни. Вечер отива при електрическото табло за високо напрежение, от

41

тези, които са като шкафове, високи около метър и петдесет, с леко наклонен капак отгоре. Оставя на капака монета от един лев, пие от пластмасова бутилка и говори. Към 12 си тръзва, а монетата остава там и обикновено я прибира някой друг като него. Вероятно си мисли, че е на бар, защото стои, подпрян на капака на таблото, и си говори сам, обяснява и разказва истории. Понякога го чувам през прозореца, една негова история ми се е набила в главата, как в бурята срещнал едно момиче, влюбил се в него, а тя се удавила. Днес пък идва буря, с което той едва ли е запознат.

Аз обаче го подминавам, паля фиата, първа, втора, трета, Гурко, Евлоги, НДК.

На НДК обаче няма никаква възможност за пробив. Сякаш всички са чакали да започне бурята, за да излязат с колите си, водени от единствения мотив да си пречат взаимно в общото нещастие. Ако всички са същите идиоти като мен, си помислих, това донякъде е успокояващо, не в момента, но по принцип е добре, че не всички са умни, а само аз – тъп. Животът е състезание, все пак.

Мисленето обаче не помагаше, хаосът ставаше все по-голям, клаксоните заглушаваха сирените, капките започнаха да падат по-силни, облаците да се надвесват по-тъмни и затова взех решението.

Паркирах колата директно на велосипедната алея при подлеза на НДК, където тя със сигурност нямаше да пречи на никого, освен на някой велосипедист в бурята, тоест на някой кремен.

42

Направих си следната сметка. Якето за сноуборд издържа десет хиляди милиметра воден стълб. Шест километра ги вземам за около петдесет минути, така че все още има голям шанс да съм от правилната страна на часовника. Имам водоустойчив кейс за лаптоп, в който се съдържа половината ми истински живот и целия виртуален такъв. А го взех, за да не тъпеем четири часа на вилата. По пътя си тананикам „Bad Romance“ на Лейди Гага за ритъм и за час и девет минути стигам горе – мокър, скапан, но преди бурята.

Пред вратата ми най-неочаквано стои едно момиче с жълто непромокаемо яке с качулка.

Дъждът тропа по синтетичната материя на якето ѝ, което няма същата водоустойчивост като моето. Три четири хиляди воден стълб макс – преценявам на око и се опитвам да проникна под него. Момичето обаче има про-

никващи до стомаха ми зелени, съвсем малко гръпнати очи и пепелявозлатисторуси кичури, които се подават изпод качуката ѝ. Висока е към метър и седемдесет, слаба, с тъмна от слънцето кожа, много дълги прави крака, обути в кафяви полукубинки, с тънки глезени и тънки черни вежди.

Такава яка мацка се случва по-рядко и от ураган със сто и осемдесет километра в час – си мисля, докато преглъщам, а преглъщам, защото тя е толкова яка, че ме заболява гърлото и дори усещам лека тежест в гърдите си, която трябва да се освободи. Такава мацка няма как да се види в „Ел Табло“, бара, в който се гипсирам почти всяка вечер. Май съм почнал да се гипсирам и от готини жени.

— Добър ден, а? – казвам, за да поема инициатива.

Зелените ѝ очи гледат в мен и не дават никакъв отговор. Давам ѝ още пет-шест секунди да върне нещо, в което време генерирам ключове към причината за появата ѝ.

Живее някъде наблизко. Или е някоя от нагрусаните девойки на Щастливеца, който живее през две къщи. Не изглежда да е толкова зле. Може да е глупава. Може и да е чужденка. Може да е и двете. И трите. Глупава, нагрусана чужденка.

Къщата на Алеко Щастливеца, нещатен сътрудник на МВР и мафиот, гледа отвисоко, на петдесет метра от нас. Тя е бяла, на три етажа и половина, с каменни колони на входа и големи кръгли тераси по етажите. Заема почти целия двор от един декар и половина, а на свободната част се намира паркинга. В колоните на гаражната врата към двора Щастливеца е вградил две бронзови лъвски глави. Накратко, къщата е илюстрация на материализираната мечта на човек, чието въображение е стабилно формирано в свинската кочина на село, далеч преди да спечели първия си милион от наркотрафик. Единственото положително в нейното присъствие в близост до вилата ми е, че служи за безпогрешен ориентир и аз винаги инструктирам гостите си, че живея на петдесет метра след лъвовете.

— Може ли да вляза, че ще се угавя – пита момичето на чист и незавален български, без акцент.

Не обичам да каня непознати. Обаче офертата да прекарам с тази мацка един бурен, дори и само в буквалния смисъл, предиобед не е за отказване. В крайна сметка, на факта, че мъжете правят глупости заради хубави жени, се крепи значителна част от видимата и невидима действителности. Дори именно същите тези глупости обединяват въпросните

действителности.

— Влез – казах – но по-бързо – добавих, за да не изглежда, че съм изпуснал невидимата инициатива – за да не се намокриш – смекчих заповедта накрая.

— Качи се нагоре, отивам само да взема едни кученца от мазето – добавих, след като отключих.

Кученцата са добра тема за разбиране на лега и дори за поставянето му в чаша с уиски. Жана се довлачва, размахвайки опашка след мен и кашона с животинки в ръцете ми. Обяснявам на момичето историята на тяхната и на своята поява. Лазар – Лясковец – адвокат. Добър човек от средната класа, който обича животни и ги пази от природните стихии.

Мацката обаче е мокра и затова ѝ подавам хавлия, кърпа, чорапи, фланелка, пуловер, боксерки. За малко да изтърся „чисти са“, а са чисти, защото ги мразя и затова съм ги качил на вилата. Мразя ги, защото като седна с тях, ташаците ми стърчат от двете страни на препаската. А от момичето, облечено в хавлията с качулка, се виждат само прекрасните зелени очи, защото тя ташаци няма.

— Имаш ли си име? – питам.

— Агга – отговаря.

— Като урагана? – казах, и без да чакам тъп отговор, добавих – Ангел. Имам малко „Джеймсън“, кола, вода, чайове разни – предлагам, след като допускам, че съм разбил лега за по едно питие.

Иска уиски и кола. Уискито въобще не е малко, поне три бутилки, но още е нахално да казвам „имам три бутилки уиски“.

44 В този момент токът спря и започна истинската буря. Вятърът започна да изсмуква въздуха от стаята като през сламка, промушена пред дограмата на прозореца, тъмносива ламя започна да хруска хълма на Копитото, докато играта на клоните от сливата на двора прави стаята малко потъмня или още по-тъмна. Градушката хвърля ледени топчета по керемидите, които тропат като изсипани грахови зърна в празна тенджерка. Тъмнината се настанива удобно в цялата стая и още малко ще ни изхвърли от нея, но аз отварям лаптопа и мониторът осветява двете глави, чиито сенки шават безшумно върху стената.

— Каква музика предпочиташ?

— Нека си избера.

Подавам ѝ лаптопа и веднага съжалявам, защото Агга

попада на директорията с порното. Double penetration, MILF, gangbang, такива са ми предпочитанията от последната седмица. Прави се, че не е забелязала.

Избира D/Music/Depeche Mode/ Sounds of the Universe. Не ми е много любим, но ще го слушаме заради нея. Нансувай ме, наречи ме педал, но гледам да се съобразявам с желанието на момичетата, такова ми е поколението. „Едно време...“

Зададох се откъм кухнята с две чаши уиски в ръка и буталка под мишница.

— Какво те води по тези ширини? – питам добронамерено-иронично, като някой безопасен тъпак.

— Аз съм твоят ангел и идвам да ти помогна. – чувам като през недобре настроен телевизор.

Тая пък. „Ето ти един парцал и почвай теракота“ – си мисля да ѝ кажа, но вече нищо не се чува от бурята.

Използвам паузата да отида да се изпикая. В огледалото на банята виждам как с ръката, на която е черният часовник „Патек“, държа сбръчканата си пишка и си мисля как двете заедно спокойно да могат да изразяват отминаващото време, в което нищо не правя по въпроса да съм по-близък с Агга. С другата ръка вадя телефона от джоба си и внимателно снимам композицията.

Връщам се, тя е седнала на дивана и е сгънала старателно краката си:

— Ако ще помагаш, къде ти е хелп бутонът? – питам, докато оглеждам баджаците ѝ и се надявам, че отговорът на въпроса ще ме оправомощи да я докосна с пръст, все едно натискам F1.

— Ще ти кажа, ако ми обещаеш, че ще ме изслушаш и няма да ме изхвърлиш на бурята. 45

Това пак е нещо.

— Обещавам, ако си кратка – казвам, успокоен, че май сме уточнили пътната карта.

— Добре. Казвам ти го направо. Ти си ненормален.

Не очаквах да е толкова кратка.

— Не очаквах да си толкова кратка. Дори и твърдението ти да е вярно, нямаш основанията да го твърдиш.

— Да, нямам ги.

— Ааа, видя ли сега – казвам самодоволно.

Стратегията ми е шах, мат и креват. Изисква тя да погъне още уиски, което услужливо ѝ наливам.

— Нямам ги, защото всичко, което виждаш, е истина

само в главата ти. Илюзия, която си си създал. Аз също не съществувам освен в главата ти.

— Не съществуваш, ама ми пиеш от уискито – отбелязвам, без да отричам напълно несъществуването ѝ.

Не за груго, но да полемизираш с хубава жена сам на вилата си, да разгромиш аргументите ѝ и да я накараш да разбере колко е тъпа е най-малоумното нещо, което можеш да направиш. Красивите жени не са тъпи, просто процесът на тяхното поумняване е малко по-бабен и приключва към момента, към който те вече не са толкова красиви, а ние, мъжете, трябва да правим секс с тях преди това.

От друга страна, ако е откачена, не трябва да се съгласявам с нея, защото лудият само чака да кажеш „да“ на някое негово твърдение, от което да направи такива изводи, които да те катурнат по ронливото нанадолнище на непонятната му мисъл и които накрая ще те затрупат с тежките камъни на безобразно добрата му логика.

Затова задавам въпрос неутрално, като Гео Милев в „Септември“, дето е толкова умен, пък се чуди какво е отечество:

— А какво е истина?

— Истината е, че си бил адвокат и си бил щастлив. Имал си и прекрасна приятелка, в момента съм в нейния образ. И кученце – отговаря веднага тя.

— И сега съм щастлив – допълних.

— Илюзията съществува, защото истината е непоносима. В твоя случай истината е, че си бил адвокат, а сега не си – върна отговор като някое приложение на фейсбук за мъдри мисли. 46

Аз обаче изваждам адвокатската си карта, подпечатана от адвокатската колегия на град София за тази година, и я размахвам пред носа ѝ. Сега какво ще кажеш, невъзпитана, несретна кучко, която щяха да я бият градушки като орех по тимберцицата, ако не те бях пуснал да ми пиеш уискито и да ме обиждаш в нас?!

— Тази карта я извади от желязната логика на заболяването си.

— Ааа, така ли? А печата? – затапвам я с желязната логика на българската бюрокрация.

— Внушил си си, че всичко, което правят противниците ти, е нечестно и затова трудно постигаш успех и не можеш да защитаваш каузите си – продължава тя, без да коментира

печата – Постепенно си решил, че всичко около теб е сковано от Злото и ти си мози, който трябва да освободи хората от ледените стъркове, забити в душите им. Почнал си да виждаш само нощта в града и си решил, че ти си мози, избраният, който трябва да го освободи и да донесе светлината. Започнал си да звъниш на клиентите си през нощта, да ги призоваваш на бунт срещу Злото. Да организираш нелегална бригада срещу корумпираното правителство. После си започнал да чуваш една и съща песен навсякъде – по телефона, от радиото, от телевизора. Лейди Гага, „Bad Romance“.

— Ебаси отвратителната песен – не се сгържах. – Да не си ме чула, докато я тананиках, като тичах насам?

— Приел си, че това е знак, но не си знаел какъв и си започнал да се тревожиш, че Злото те е намерило, победило и те следи, за да унищожи теб, приятелката ти и кученцето. Когато все пак си осъзнал, че нещо се случва с мозъка ти, си опитал да се разделиш с приятелката си, но тя не си е тръгнала. Знаел си, че истинският Ти си отива и никога няма да се върне. После тайнствени кълба прежда са започнали да се търкалят из апартамента ти и да ти заповядват. Тези кълба били Кълбата на злото и миришели лошо, защото били всякакви боклуци, които си събирал от улицата. Те ти заповядали да удавиш приятелката си, но ти си избягал от вкъщи и си се опитал да освободиш приятелката от нещата. Кълбата прежда обаче я удавили. И кученцето. Хъски. Сега си клошар, който живее на улица „Шести септември“. С кученце. Нехъски.

— Впечатляващо! – изръкоплясках.

Впечатляващо е и защото напомня за един мой сън, в който се случва в общи линии същото. Мрак е сковал града и от жиците стърчат ледени висулки. И сякаш съм отговорен цялата насрана действителност да се оправя благодарение на моите правилни действия. И ако бях инженер, сигурно точно така щеше да се получи, но когато вместо бурми и колелца трябва да оправяш хора, нещата се прецакват много по-неочаквано. И всеки път се събуждам на своето погребение, служебно погребение, от тези, които заплаца общината, защото няма кой да те погребее.

— В момента ръкопляскаш и крещиш „Впечатляващо!“, но не се намиращ на вилата си, а на улицата, на тъжния ти бар, ел. табло, докато хората минават на другия тротоар, защото не си особено предсказуем. Имаш и едно кученце. Нехъски, както казах – продължи тя.

47

Истината е, че всеки се е замислял дали това, което мисли за действителността, не е плод на необоримата логика на психическото му разстройство или дори само на безобидното му въображение. Мен обаче такива много не ми минават, главно защото не ме интересува особено силно каквато и да е била форма на пълно познание на света и съм приел сетивното познание за истинско. Така или иначе реалността е ограниченото ни познание за света, което позволява на личността да решава проблемите на своето съществуване – както общите (ягене, пиене, секс, отделяне, топлина), така и частните, които са виновни за усложняването на същата тази реалност.

— Говореше нещо за помощ – решавам, че така ще приключи темата, за която след четвъртото уиски така или иначе няма да си спомня никога.

— Предлагам ти да създам твоя въображаем свят наистина. Ще създам от въображаемите ти в момента причини напълно реални следствия. Тоест, утре ще се събудиш и всичко това, което си представяш сега, ще се е случило наяве.

Чука ми се и затова я слушам толкова внимателно, че дори преценявам какво би се получило, ако допуснем, че е права. А то е, че ако поради някаква чудовищна шега на моя мозък тя е права, и аз се съглася, то няма проблем. Защото ако съм си представял всичко и то стане истина, то нищо няма да се промени за мен. Дори и да се шегува, дори и да е права, нищо няма да промени нещата. Тоест това при всеки един вариант може да се нарече просто един разговор, един small talk before Big Bang.

48

Затова казвам:

— Така нищо няма да се промени, след като реалният свят ще е продължение на измисления ми такъв. Измисленият ще е причина за съществуването на реалния, тоест той също ще е реален, ще е бил реален. Пък и да не е бил, мен какво ме интересува. Разбира се, съгласен! Давай! Направи ли го вече? Давай, че ми се чука.

— Не е само това обаче, трябва да ми дадеш съгласието си животът ти да се промени.

— И как – започвам да губя търпението си, което някога бъркам с толерантност.

— Ще си доста по-богат, известен и здрав. Ще имъркаш най-готината кока, ще чукаш най-яките мафи, ще имаш хубава кола, яхта и акции в офшорни компании. Ще подкупваш

политици, ще печелиш наредени търгове, ще мамиш хората. Накратко, ще трябва да станеш един от Злото, с което се е борил помрачения ти разум.

Не звучи зле. Но все пак казвам:

— Не е нужно да се мориш толкова. Не може ли просто да съм си този, който съм си? Аз съм си ок така.

Факт.

— Не може – казва с тона, с който чиновничката от общината отказва да ми даде удостоверение, без да имам лична карта

— Не искам да ставам от лошите, при това не от излишна принципност, но така действително си живея добре, почтено, спя спокойно, имам време да чета книги, гледам филми, да ходя на изложби, да пия, да изтрезнявам и да ми е интересно.

— Ако ми откажеш, ще видиш действителността. А както ти казах, тя няма да ти хареса особено. Ще видиш цялото си страдание като слабо, унижено и отхвърлено човешко същество, което спи под балконите, няма нито един приятел, живее така от няколко месеца и с положителност няма как да изкара повече от още няколко месеца живот по този начин. Ще осъзнаваш как ходиш на бар на ел. таблото, ще усещаш миризмата си и няма да можеш да направиш нищо, за да промениш живота си, защото вече си много назад от това да настигнеш другите хора.

— Не се приема и това! – казах и се приближих по-близо до нея, чукнах ѝ чашата и я погледнах в очите, а усмивката ми, без да си го мисля и без да искам каза „тебе, тъпа, бездомна кучко, просто ще те шибам, каквото и да си лафим сега.“

51

Истина или не, представата ми за мен работи добре за егото ми и ако действително взема внезапен обратен завой в тъмното към нещо, което някой твърди, че е моята истина, ще стане като едно време с комунистите, каквото обещавах. Това обаче не го споменавам, защото разговорите за комунисти са най-сериозният sockblock¹, за който въобще се сещам.

— Не може да не се приема и едното, и другото – каза тя. – Аз се появих при теб, защото оздравяваш. Така или иначе ще видиш реалността и от теб зависи коя от двете ще е тя.

¹ Sockblock – в случая е поведение, което осуетява извършването на полов акт – б.а.

— И аз сега не мога да съм си окей, така ли.

— Не и на този етап. Днес ограничението на познанието ти позволява или да си от лошите, или да си от глупавите. Кесаревото – кесарю, лузърското – лузърю, средното положение е плод на твоето желание някога да бъде така. Това, което си ти в момента, е хубаво, понеже е игра на твоето въображение. Честен и почтен живот съществува само в образа, който хората успяват да изградят пред другите хора! Ти обаче си успял да изградиш такъв фалшив образ и пред себе си.

— Целия си живот съм бил от добрите и предпочитам да умра от тях

— Да умреш двайсет години по-рано, защото нямаш пари за лечение?! Честно изкарани пари. Какво е честността пред живота? Или пред здравето ти и образовано дете? – почти извика – Изобщо – заслужава ли си да купуваш къща на кредит, за да ти излезе два пъти по-скъпо, щото си беден, а не два пъти по-евтино, защото си богат? Правилата съществуват в този си вид, за да държат неспособните хора в подчинение и да ги вкарат в гроба, когато способните нямат нужда от тях. Ако заради правилата ще живееш с двайсет години по-кратко, значи спазването им няма никакво морално оправдание. Освободи се от спазването на такива правила. Правилата са правила само ако ги спазват всички. Ако само ти ги спазваш, а другите не, те не са правила, а вериги, които те спъват в състезанието с другите и затова не си дължен да ги спазваш! – почти извика.

— Гордея се със себе си, или дори с представата си за себе си, ако шеш – в момента съм леко пиян на вилата си с теб и това ако не е многото яко...

След тази силна реплика единственото, което ми остава, е да протегна ръка към хавлията на Агга, за да я отворя и да видя яките ѝ цици.

И това е избор. Изправям се. Започнал съм нещо, предиел съм някакви опити да ѝ покажа, че искам да съм с нея, сядане назад няма.

В момента, в който се изправям обаче, удрям главата си в бордюра на балкона над мен и ослепявам от болка.

Отварям очи след три секунди. Лежа на улица „Шести септември“ и усещам как мириша на стара пот, че и на пикня. Опитвам се да се изправя внимателно и да изляза от под балкона, но някой сякаш ме е сглобил неправилно и всяка

моя част се опитва да работи като някоя друга част от тялото ми.

Краката ми са мокри и мътен поток от вода тече в укривата ми под балкона. Диванът се е превърнал в кашон, кашоните са се превърнали в каша, Агга се е превърнала в кученце, а уискито е един студен поток, който пронизва жълтите ми карирани панталони. Виждам отсреща бара, в който ходя всеки ден, но там барман няма, има само едно ел. табло, върху което има забравена пластмасова бутилка с жълта течност в нея.

Усецам болка – в тялото си, болка от загубата на приятелката ми, чувство за вина за това, което направих с нея, гняв към себе си, отвращение към всичко около мен, студ, болка в гръбнака, изтръпнал крак. Искам да изкрещя.

Болката обаче минава и аз отново виждам Агга пред себе си.

— Можеш ли да живееш с всичко това повече от петте секунди, в които го видя?

Сяда в мен и ме целуна. Отворила е сама хавлията и, ако щеш вярвай, но Агга има космат кучешки корем.

Това съм аз, вероятно гледката те разочарова, но тя ти илюстрира мита за пълното щастие. Аз съм твоят нормален ангел, в който показаното красиво и скритото грозно са неразделимите съставки на цялото. Аз съм ангелът, който трябва да те върне там, където си бил, и да ти бъде наставник, докато се оправяш. А ти си в Ага. Това е истината. Ще остана тази нощ, а утре ще ти дам още един знак, че съм тук, но до утре трябва да вземеш решението и да ме вземеш със себе си. Но вече няма да съм жена, а просто една кучка, твоята кучка – каза, докато си сваляше моите гащи...

Сутринта като се събудих, във вилата нямаше никой. Нямаше следи от друго освен от една изпита бутилка уиски, една чаша, един смачкан коз, един часовник и един телефон, със снимани часовник и пишка. Лаптопът стоеше отворен, а според плейлиста последно бях слушал Девеш.

Ако всичко, което обяснявах по-горе, беше плод на моето въображение, вероятно щеше да е просто разказ за това как съм си ударил чекия на пияна глава. Но не беше, защото видях Агга още вечерта на следващия ден.

Гледаше ме от снимката в хола на Лазар. Същата Агга, с която беше с мен по време на бурята. Красива като леден къс и с далечен като северно сияние поглед.

— И петте кученца са ок, супер, мерси ти! – казва доволен Лазар.

Наистина е доволен, сигурно добри пари е взел, докато се мъча в бурята – си мисля. Лазар обаче улавя погледа ми към снимката и добрите му очи потъват обвинително в сив гланц.

— Дъщеря ми, Агга. Удави се преди една година.

Взех едно от кученцата в ръка, то размаха още некоординираната си опашка, погледна ме със зелените си очи, а от тях ми се усмихна Агга.

— Може ли да го взема – попитах, докато в същия час пред къщата ми в центъра съседите нервно кудкудякаха около удавения клошар.

— Може, разбира се – отговори Лазар доволен, от огледалото Алеко Щастливеца ме гледаше с погледа на триумфатор, а бронзовите лъвски глави от вратата на голямата вила се наведоха покорно в очакване на новия си господар.

ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ

Един от най-успешните млади български автори у нас и в чужбина. Творческата му биография започва с две поетически книги, веднага забелязани и оценени и от читателите, и от критиката: „Лапидариум“ (1992 год., Национална литературна награда за дебют), „Черешата на един народ“ (1996 год., Награда на Сдружение на български писатели за книга на годината; второ издание 1998). Следват „Писма до Гаустин“ (2003 год.), сборник с разкази „И други истории“ (2001 год.). Неговият дебютен „Естествен роман“ (1999 год., второ издание 2000 год.) получава първа награда от Националния конкурс „Развитие“ за съвременен български роман. През 2007 год. излизат стихосбирката „Балади и разпади“ и сборникът

с разкази „О, Хенри: 3 коледни истории с илюстрации“; през 2011 год. - романът „Физика на тъгата“ и сборникът с пиеси „Апокалипсисът идва в 6 вечерта и D.J“: Доктор по филология, литературовед в Института за литература при БАН, преподавател в Нов български университет, редактор, колумнист. Носител на наградата „Аполон Токсофорос“ за 2005 год., връчвана на Празниците на изкуствата Аполония в Созопол за изключителен принос в развитието на българската култура и представянето ѝ зад граница.

И ВСИЧКО СТАНА ЛУНА

Кастор П. отиваше да умре. Беше живял седемдесет и девет години и три месеца и не виждаше смисъл да продължава нататък. В решението му нямаше нито излишен трагизъм, нито самосъжаление. Дядо му беше умрял на седемдесет и девет, баща му също си отиде, преди да навърши осемдесет, намираше тази възраст за почтена и естествено отредена, без триковете на генно моделиране.

Трябваше да уреди някои формалности. Смъртта ни прави организирани, мислеше си той, докато вървеше към централното бюро на Службата за финализиране на житейския път „Последни желания“. Звучеше като „последни поръчки, моля“. Едно време хората просто умираха, помисли си с известна

тъга. Сега дори смъртта беше формализирана. Полагаха му се още 55 години на Земята. Имаше редовна застраховка, която му гарантираше живот до 125-годишна възраст. Това беше официалната горна граница, макар неофициално да се говореше, че vip-персоните и богатите космически рентниери си „купуваха“ до 300 и повече години. Имаше право да се откаже от полагания му се остатък живот, трябваше само да подаде лично заявление, да го потвърди отново няколко месеца по-късно и да се насрочи точната дата на смъртта.

От деня, в който подаде първото заявление, бяха изминали точно три месеца. Единственото желание, което предяви към Службата, беше да се изпрати уведомителна телеграма до сина му. „Имате ли други близки във Вселената? Можем да изпратим съобщения и до тях. Застраховката ви покрива всичко.“ „Нямам други близки във... Вселената“, отвърна. Езикът е опасно нещо. Вече всички говореха в този вселенски мацаб. Беше се почувствал зле. Едно е да нямаш никого в границите на земята, друго е да си сам в цялата Вселена.

Трябваше да запише съобщението със собствения си глас. Отне по-малко от минута. Беше си измислил предварително гумите, дори нагласил тембъра. И все пак накрая гласът му издайнически изтъня. „Реших, че е време, ела да се простим.“ Нямаше нужда от много приказки. Момичето от службата му помогна да попълни данните. Локацията на получателя беше твърде отдалечена дори за новите средства на комуникация, в суборбита около някаква планета, чиято конфигурация от числа Кастор П. никога не можеше да запомни. На майната си е, каза той на жаргон от миналия век, вече неразбираем за младото момиче. То се усмихна мило и отвърна, че най-бързото съобщение ще стигне до получателя след две седмици. Едно време писмата от баща му стигаха по-бързо, усмихна се той, за около седмица.

Всъщност беше изчислил всичко предварително. Три седмици, докато телеграмата стигне до сина му, седмица, в която синът беснее, че старият съвсем е изперкал. Още една седмица, в която гневът му минава и той започва да се колебае. После петата седмица на решението. Следващи две седмици, в които да поиска спешен отпуск, да уреди нещата си там и накрая близо месец и половина път до Земята.

Но трите месеца вече бяха изминали, а от сина му нямаше никакъв знак. Последните няколко дни ходеше да проверява всеки ден в Службата, но симпатичната служителка все

59

така съчувствено повдигаше остриите си момичешки рамене.

Днес беше последният ден на Кастор П. Имаше още няколко часа за улиците на този град. По календар трябваше да е пролет. И наистина кестените бяха окичени като сметанови торти. Белите гроздове на акациите се поклащаха от вятъра. Зеленото заливаше цялата улица и все пак нищо не беше като някогашните пролети. Никаква миризма не идваше от пищните цветове наоколо. Кастор П. имаше памет за някогашните миризми, и си спомни всички несполучливи опити да опише миризмата на акация на сина си, който вече се беше родил в един свят без мирис. Няма как да опишеш една миризма, без да я сравниш с друга. Да, акацията мирише като люляка, но по-деликатно. Само че люлякът също не миришеше вече. И пчелите не слитаха към цветовете. Отдавна нямаше биологични пчели. Преди 40 години започнаха мистериозно да изчезват. Някои твърдяха, че вълните на мобилните телефони обтъкваха собствените им сигнали за общуване, други казваха, че било нов агресивен вирус. Изчезването на пчелите беше поредният знак, че нещата не отиват на добре. Технологиите се развиваха все по-бързо, но само успяваха да закърпят донякъде пораженията, които сами предизвикваха. Опитите за повсеместно изкуствено опрашване, за генно модифициране на обикновените мухи в пчели вървяха към пълен провал и отваряха нови пукнатини във веригата.

Цял живот Кастор П. се опитваше да се бори срещу безумни проекти. Съвсем млад беше започнал работа на най-големия европейски телескоп по онова време, в началото на века – 42 м. диаметър. Дори беше открил в далечната 2007-а най-малката черна дупка във вселената. Пазеше доскоро вестникарските изрезки със сензационни заглавия. Имаше известна ирония в това да използваш най-големия телескоп на Европа, за да откриеш най-малката черна дупка. После тази работа му се стори твърде спокойна и бавна. Включи се в една зелена радикална група учени. Опитаха се да покажат, че биогоривата не са решение. Първи предупредиха, че изчезването на пчелите ще доведе до апокалипсис в биоценозата. Никой не обръщаше внимание на предупрежденията им.

Седна под сянката на една силиконова акация. Всичко наоколо потвърждаваше целия низ от провали, които изпълваха живота му. Светът се развиваше в посока, обратна на онова което беше искал. Погледна нагоре, дори небето стоеше като несръчно зашито след пластична операция. Огромните

60

жълти петна идваха от неуспешни опити да се закърпят озоновите дупки с впръскване на серни частици в стратосферата. Това беше последната битка, която изгуби, последният опит да се опълчи, доказваше, че след подобно третиране озонният слой ще изтънее още повече. Сега знаеше, че е бил прав и това го правеше още по-мрачен.

Време беше. Оставаха му още три часа на Земята. Искаше му се все пак да напише две прощални писма. Никой от години не пишеше на хартия. Добре, че си беше заделил един празен тефтер и парче молив. Нарочно остави тази работа, по-скоро ритуал, за последния момент. Все се надяваше, че синът му ще се появи отнякъде.

Първо реши да напише писмото до баща си. Дължеше му едно прощаване с давност от 50 години. Поколеба се за обръщението, накрая сложи само „Тате“. Звукът от стърженето на твърдия графит върху хартията му хареса. И думите неочаквано запришждаха, сякаш винаги са чакали един молив и малко хартия. Разказа му как се е развил светът и колко щастлив трябва да е той, че си е отишъл, преди да види всичко това. Баща му беше от последните истински градинари, обичаше да говори на гърветата си. Един беше понът му за ябълките и черешите, друг – за крушите и орехите. Влизаше спокоен, без маска при кошерите си с пчели, бърбеше и на тях. Това, което се случваше сега, щеше да е неговият личен апокалипсис. „Тате, пишеше Кастор П., не успях да опазя градината, пчелите ги няма, но старият орех в дъното още се държи.“ Най-накрая казваше, че е решил (тук дълго търси думата)... да си ходи. „Всичко е както трябва, да не се притесняваш, и синът ми се прибра, написа Кастор П., не като мен, който не успя да се върне за последния ти час. Прости ми, твой Кастор. П.С.: Ако още не са съсипали и отвъдното, ще се видим и ще се наприказваме на воля.“ Олекна му, даде си сметка, че никога не беше говорил тъй дълго с баща си приживе.

Писмото до сина му тръгна по-трудно. Няколко пъти почваше отново, късаше листа и пак. Не искаше да има никаква обидка, никаква тъга. Най-сетне подхвана неочаквано и за самия себе си. „Понеже се провалих във всичко, с което се захванах, в последните си години започнах да се занимавам с фрактали и теория на хаоса. Наблюдавах облаците и реките, гървета и папрати, доколкото имаше оцелели. През тази геометрия на природата исках да видя накъде ще се развие

63

малкото оцеляло тук, на Земята. Знаеш, че никога не съм имал пълно доверие в Космоса, нито в заселването му, за разлика от теб. Вее ми оттам, тъмно и студено ми е. Но вече и тук е така. Онова, което дядо ми и баща ми отглеждаха в градината, а сега аз се опитвам да опишам, вече го няма. И моята геометрия на естеството е безсмислена без самото него. Това ще те ядоса, но продължавам да мисля, че малко избързахме с Космоса. Не бяхме съвсем готови. Много отдавна, когато бедуините бавно преброждали пустините, правели честни почивки не само за да починат камилите, а за да дадат време на душите си да ги настигнат. Защото скоростта на душата е друга. Представи си колко изгубени и закъснели души, изпуснали кервана, се лутат сега из космическата пустиня, мога да чуя плачовете им. Лежа вечер, гледам Луната, където ще бъде след няколко часа. Знаеш ли от каква материя е направен космосът? Направен е от самота. Това е материята. А самотата е летливо вещество, което се стреми да изпълни цялото пространство около себе си.

Дядо ми, твоят прадядо, живееше в дома, който сам беше построил, работеше в градината си, а най-отдалеченото място, до което стигааше, беше гората край селото. И неговата самота беше голяма колкото дома и градинката му. Самотата на баща ми беше колкото апартамента и града, в който отиде да живее. Дядо ми казваше, че баща ми „избягал“ в града. После аз „избягах“ от града в друга държава, а сега ти си избягал някъде в космоса. Мисля си вечер каква е твоята самота, дали има размерите на Вселената, по-лека и разрежена ли е? Каква е собствената ѝ маса и как ѝ влияе гравитацията?

64

Някога самотата беше по-концентрирана и по-малка, можеше да си я опитомяваш, да я галиш като котка. Сега вече не мога да се оправям с космическите размери. Няма да мога да довърша Фракталната геометрия на самотата, която започнах, не мога да я побера в уравнение, да я детерминирам... Ето, виждаш, остарях, започнах да се оплаквам и да се превръщам в баща си и в дядо си. И е време да се прибирам при тях. Не си слагай тъга на сърцето, че си закъснял, за мен е достатъчно да знам, че си тръгнал. И да не забравя. Като дойдеш и вземеш тези писма от Службата, не отминавай бързо момичето, което ще ти ги даде. Поговори с нея, покани я да пиете нещо в моя памет, познавахме се, добра и свестна е тя.“

Кастор П. погали изписания лист с ръка и го сгъна. Беше се протил с всичките си близки във Вселената. Тъгна бавно към Службата да остави писмата. Гледаше някак отчуждено насрециния поток от хора, излезли в ранната привечер. Размина се с няколко анджелини джолу и брад пиповци, които вече бяха почнали безвъзвратно да се състаряват. Евтино клонирани, вероятно пиратски верси от клетки на двойници, за да задоволят нечи прищевки. И сега трябваше да носят цял живот тези тела, които отдавна бяха излезли от мода.

Слава Богу, момичето от Службата приличаше на самото себе си. Преди да влезе, Кастор П. постоя малко отвън, мерна с крайчеца на окоето си дискретната капсула, която щеше да го огнесе в новото гробище на Луната.

Докато поемаше прощалните писма, момичето неочаквано го презърна, за секунда. Това със сигурност не влизаше в задълженията ѝ.

— Той ще гоиде тези дни, да знаете – каза Кастор П., опитвайки се да не се разреве накрая като дете.

— Сигурна съм – отвърна момичето.

Навън съвсем беше започнало да се зрачава, а мекото фосфорно сияние, което Кастор П. познаваше така добре от дете, все повече приближаваше към него. И всичко стана луна.

Разказът е публикуван в американската антология „Best European Fiction 2010“, Dalkey Archive Press, USA, 2010.

ДЕЯН ЕНЕВ

Деян Енев е роден през 1960 год. в София. Завършил е английска гимназия в София и българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. Работил е като бояджия, нощен санитар в психиатрията, пресовчик във военен завод, учител, журналист, копирайтер в рекламна агенция. Лектор по творческо писане. Автор на дванайсет книги: сборници с разкази - „Четири за нощен влак“/1987 год./; „Конско евангелие“/1992 год./, „Ловец на хора“/1994 год./; „Клането на петела“/1997 год./, „Ези-тура“/2000 год./; „Господи, помилуй“/2004 год./; „Граде на име Мендосино“ /2009 год./; „7 коледни разказа“/2009 год./; „Българчето от Аляска. Софийски разкази“ /2011 год./, очерци за писатели, християнски есета. Лауреат на множество на-

ционални литературни отличия. През 2008 год. австрийското издателство „Дойтике“ издаде в превод на немски сборник с негови избрани разкази под заглавие „Цирк България“. През август 2010 год. лондонското издателство „Портобело“ публикува на английски сборника му с избрани разкази „Цирк България“.

на Дена

ГРАДЧЕ НА ИМЕ МЕНДОСИНО

Стоях на стълбите пред болницата и гледах снега. До стълбището имаше градинка с тенекиено павилионче за кафе. Отпред на циментовата площадка беше изнесена масичка с два стола. Снежинките падаха върху цимента и се топяха. Лекарите ми бяха забранили кафето. „Никакво кафе“, каза ми доктор Пенков. „Никакво кафе, никакви цигари и никакъв алкохол. Говоря сериозно.“ Отидох, взех си едно кафе и седнах на влажния стол.

От входа на болницата излязоха бащата и майката на Светльо. Със Светльо лежахме в една стая. Бяха му идвали на свиждане само преди два дни, в неделя. Тогава двамата с Джендо се пошегувахме как, щом го изпишат, ще му намерим

една булка на Светльо. Джендо Нанчев, третият човек в стаята, се разпали, седна на леглото и започна да му обяснява как жените се делят на две категории – на хубави и на добри. И понеже лично той ги е пробвал и тия и тия, съветва категорично Светльо да си намери добро момиче. Не хубаво, добро. С годините хубавите остаряват и погрозняват, а комбинацията между грозна и зла жена е смъртоносна. Той защо бил влязъл в болницата, а? Защо? Като иначе е здрав като бик. Светльо лежеше завит до шията, оплетен в маркучи, мълчеше и се опитваше да се усмихва.

Не се обадох на бащата и майката на Светльо. Те слязоха на тротоара и тръгнаха към спирката на тролея. Бащата носеше чантата с багажа на Светльо. Дали вътре беше и перото от сокола?

Поех си дълбоко въздух и се огледах. Сетне си запалих една цигара. Някъде в долния край на сърцето ми се появи болка. Сякаш някой ме грасна с бръснарско ножче. Не обърнах внимание на болката. Гледах гаргите, които се разхождаха из кафявата шума в градинката и исках да им кажа, че ей сега ще повикам сокола. Павел Якимов ми беше казал, че присъствието на един само сокол прогонва всички птици в радиус от 200 метра. Ще повикам Туюк Кисийн, казах на гаргите, и вие ще изчезнете, ще потънете в есента.

Гаргите, тези гълъби на есента...

Запалих си втора цигара и допих кафето. Не бях пил кафе от три седмици. Хубаво кафе правеха тук. Миналата седмица, когато времето още беше топло, нашата банда, аз, Джендо Нанчев и Светльо се измъкнахме от стаята и тъй, както си бяхме по пижами, дойдохме и седнахме в това кафене. Имаше повод, Светльо ставаше на деветнайсет. Взехме си три малки пластмасови бутилки минерална вода, чукнахме се и отпихме със замах, с вдигнати лакти, сякаш пиехме ракия. Аз им разказах за моята церка, която учи на другия край на света. Как се чуваме по скайпа, как по фотография имала задача да направи снимка, на която да личи присъствие на човек, но без човека. Отдавна не бях говорил за церка си и бързах да им разкажа всичко, каквото ми дойде в главата. Че не съм успял да споделя идеята си с нея – ами, просто да заснеме струя цигарен дим, това според мен щеше да ѝ свърши работа – защото влязох в болницата. А пък през пролетта, през пролетта церка ми с още десетина състуденти ходиха до Сан Франциско, продължих да разказвам. С

69

един бус, по Западното крайбрежие. Изминали не знам колко хиляди километра. Сан Франциско бил най-красивият град – с тези хълмове, по които широките булеварди се изкачват и се спускат. Изкачват се. И се спускат. Имах някакви бегли картини в главата си от стари екипни и докато им разказвах, сякаш виждах Сан Франциско, сякаш и аз бях ходил на тази екскурзия. И друго им разказах, как една вечер – по време на екскурзията – се притесних; и потърсих гъщеря ми по джие-сема. „Къде сте, тате, сега?“ Гласът ѝ от другия край на земята звучеше удивително ясно, сякаш си беше до мен. „Сега ли? Ами точно сега минаваме край някакво градче, чакай да пишам за името. Аха! Градче на име Мендосино.“ Градче на име Мендосино. Градче на име Мендосино.

— Градче на име Мендосино – казах. – Наздраве! – И тримата пак отпихме като князе от нашите бутилчици с минерална вода.

Джендо Нанчев разказа какви загуби търпяла фирмата му без него. С жена му не живеели вече заедно, той си намерил едно русо гадже. Младо и русо. А имал близнаци, абитуриенти. Абе, живот, оклюма се за миг в кафявата вечер Джендо, но тръсна глава и изпръхтя.

— Наздраве за младите гаджета.

Попитахме Светльо дали си има гадже. Имало някаква Петя, ама започнала работа в кафене. И напоследък не се виждали. Сетне помълча. А сетне заговори за соколи. Разказа как случайно попаднал на един разказ, само че как се казвал, май „Ловният сокол“, от една книжка на Раги Царев. Това станало отдавна, когато бил в девети клас. Лежал болен вкъщи и най-случайно измъкнал старата книжка от библиотеката. Една такава с кафява корица, орфана. Иначе не четял книги. Но тази я прочел. И оттогава страшно се запалил по соколите. Искал да си има един обучен сокол. Ей това му било мечтата. Свирваш с уста и соколът долита от небето.

И Светльо изсвири силно с два пръста. Хората по тротоара се огледаха.

— Наздраве за соколите – изрева Джендо Нанчев. А аз вече търсех в джие-сема си номера на Павел Якимов.

— Здравей – казах, – можеш ли да говориш?

— Здравсти. Казвай.

— Аз нещо го закъсах и съм в болницата. В Александровска болница. Имам една молба.

— Слушам те.

70

— Да дойдеш утре тука в болницата. С Туюк Кисийн.
Изведнъж над главите ни се навеси сестра Малчева.

— Гледам аз – стаята празна. А те къде били вагабонтите! Какво пиете, ей, да не пиете ракия? Я веднага горе. Като малките деца сте.

През онази нощ не можах да заспя до късно. Бях писал преди време вестникарски материал за соколарите. За целта се свързах с шефа на соколарската асоциация Павел Якимов и той ме заведе в базата им в покрайнините на София. Соколите живееха в помещения на бивше ТКЗС. Бяха шест пилета, мишеловът Хари, Юрта, Снежко, Кривчо, Марахуте, но Туюк Кисийн беше най-красивата. С бяло оперение, напръскано с кафяво, със строг поглед. Павел Якимов ми даде да си сложа голямата кожена ръкавица на лявата ръка, сетне Туюк Кисийн стъпи на ръкавицата. Павел на свой ред взе мишелова Хари и с още едно момче тримата излязохме в полето да ги пуснем да полетят. Аз вървях по тревата с Туюк Кисийн на лявата си ръка и напрегнато я гледах. Звънчетата на краката ѝ позвънваха. Беше строга, хубава и спокойна като източна принцеса.

Три пъти излетя от ръкавицата ми, покръжи в небето и отново кацна на ръката ми. Павел разказа как в Туркменистан, в пустинята, има нещо като академия за соколари. Всяка година за две седмици соколари от цял свят ходят в стана при старейшините да държат изпит. Старците седят на пясъка, кръстосали крака и увити в дебели шарени халати, а на лактите им, сграбчили ръкавите на халатите с нокти, стоят замръзнали и непроницаеми соколите. Едно изсвирване запраща сокола в небето, едно изсвирване го връща.

Туюк, повтарях на птицата и броях метрите до помещението. Двайсет метра, десет, вратата, стаята. Ето, свалих ръкавицата и ето – Павел пое Туюк Кисийн.

Часовете на следващия ден, петък, се проточиха като керван с камили, гърбави и еднообразни. Закуската, визитацията. Доктор Пенков, професорът и още неколцина лекари дълго стояха край леглото на Светльо и си говореха на латински. Стана плагне, небето през прозореца беше оловно и мрачно. С Дженго Нанчев изчетохме вестниците, аз ходих до банята да изпуша една цигара. Джиесемът ми иззвъня в три и половина. Дженго и Светльо спяха. Излязох бързо в коридора.

— Аз съм. Долу съм, в двора – каза Павел Якимов.

Върнах се бързо в стаята и разтърсих Светльо за рамото.

— Светльо – казах. – Ела да видиш един сокол.

Светльо се пробуди. Думите достигнаха до съзнанието му. Ококори се.

— Какъв сокол?

— Долу, в двора. Хайде.

И Дженго се надигна.

— Какво става?

Обясних им набързо – че долу ни чака Павел Якимов с Туюк Кисийн.

Отворихме вратата, огледахме се като крадци в анимационен филм и тръгнахме към асансьора.

Туюк Кисийн стоеше върху кожената ръкавица, нахлузена върху ръката на Павел и ни гледеше мъдро и спокойно с ахатовите си очи. Светльо се спъна с чехлите си и щеше да падне. Протегна ръка и погали без никакъв страх сокола по главата. Туюк Кисийн не трепна.

— Това момче иска да става соколар – казах. – Хайде, като излезем, ще ти го пратя.

— Става – каза Павел Якимов. – На мен ми трябват хора.

— А ще може ли – заекна Светльо, – едно перо. От сокола.

Павел погали Туюк Кисийн няколко пъти по крилото и сетне погаде на Светльо едно бяло перо, леко напръскано с кафяво в долния край.

— Хайде, че с тия задръствания...

— Хайде – казах. – Благодаря ти, Павле.

74 Павел сви широките си рамене на бивш гребец, намести на главата си бялата шапчица от плът, гар от туркменските соколари и тръгна към изхода с Туюк Кисийн на лявата ръка.

Това беше в петък. Днес беше вторник.

Момчето от кафенето дойде, избърса масата ми и изхвърли пепелника. Дрешката ѝ беше къса, кръстът ѝ беше гол и гладката ѝ кожа беше настръхнала.

Надигнах се и застанах на тротоара за такси. Най-сетне едно жълто разнебитено Деу със зелено око намали и спря до мен. Качих се вътре.

— От болницата ли избяга?

— Как позна?

— По чехлите.

Извърнах глава и погледнах шофьора. Лицето му беше гра-

паво като скала. Беше ми набор.

- За къде?
- За Мендосино.
- Къде е това?
- Шегувам се. Карай по булевард „България“.

ЕЛЕНА АЛЕКСИЕВА

Родена е през 1975 год. в София. Завършива Първа английска гимназия в София, има магистърска степен по Международни икономически отношения от Университета за национално и световно стопанство, София, и докторска по литература от Нов български университет. Автор е на две стихосбирки: „Бримка на сърцето“ (1994 год.) и „Лице на ангел-екзекутор“ (1996 год.), и на три сборника с разкази: „Читателска група 31“ (носител на награда „Хеликон“ за съвременна българска проза за 2006 год.), „Кой“ и „Синдикатът на домашните любимци“ (2010 год.). Романите ѝ включват „Синята стълба“ (2000 год.), „Рицарят, дяволът, смъртта“ (2007 год.) и „Тя е тук“ (2009 год.). Най-новата ѝ книга също е роман, „Нобе-

листът“ (2011 год.). Нейни разкази и пиеси са публикувани в периодични издания и антологии на английски, френски, испански, унгарски, полски, сръбски и македонски.

ДВАМА

Бог имаше странното свойство да изчезва и да се появява, когато си поиска, и Първи никак не можеше да се примири с това. Той винаги усещаше кога Бог се готви да изчезне и правеше всичко възможно да Го последва, но Бог не му позволяваше. Понякога даже, ако биваше прекалено настоятелен, въпреки заплахите и предупрежденията, Той се разгневяваше ужасно и Първи нямаше друг избор, освен да се подчини. Основното му занимание, докато Бог го нямаше, беше да стои и да Го чака да се появи отново. В някои случаи очакването дотолкова поглъщаше цялото му внимание, че Първи нямаше желание да прави нищо друго. Нерядко обаче той си намираще занимания по свой вкус, без, разбира се, да престава да чака.

Първи си нямаше и представа, че е Първи. Нещо повече: по онова време Бог също не знаеше, че Първи е Първи. Той узна това много по-късно, когато се появиха Втори и Трети, а след тях и Четвърти.

Обикновено Бог наричаше Първи „Роджър“. Първи не разбираше съвсем ясно какво е „Роджър“, но беше научил, че когато Бог рече „Роджър“, Той има предвид тъкмо него, Първи. Бог твърдеше, че „Роджър“ е име и че името на Първи е именно „Роджър“. Първи нямаше възражения, а и да имаше, Бог едва ли би им обърнал внимание. Стигаше му, че Той го призовава и Първи може да се изправи пред Него, понесъл в сърцето си цялата мътна смесица от любов и страх, която Бог му внушаваше.

Първи нямаше как да обясни на Бог, че не се нуждае от име, защото дори ако Той се обърнеше към него с „ей, ти там!“, Първи без миг колебание щеше да се отзове. Изобщо Бог тънеше в куп заблуди и предубеждения относно Първи, които той нямаше как да разсее. Освен това постоянно го подозираше в разни неща, предимно лоши. Но Първи не Му се сърдеше. Предпочиташе да Му се подчинява, защото когато Първи се подчиняваше на Бог, и двамата бяха щастливи.

Първи често изпитваше нужда да поговори с Бог, но Той отказваше да го слуша, било защото беше зает, било защото просто не Му се слушаше. На Първи му беше чудно, понеже нямаше намерение нито да се оплаква на Бог, нито да Го моли за каквото и да било. Обикновено тази потребност се появяваше у него точно в два случая: а) когато желаше да сподели нещо с Бог (радост) и б) когато спешно се налагаше да Го информира за нещо (опасност). Бог обаче откровено не го разбираше и затова всеки път, когато той се опитваше да Го заговори, сгълчаваше Първи и Първи се чувстваше виновен. Според него, Той не харесваше гласа му, защото гласът на Първи беше много по-силен и по-отривист от този на Бог и, следователно, се чуваше по-надалеч. Бог пък беше убеден, че Първи не може да говори, само защото Той не го разбираше. Понякога дори изказваше съжаление по този въпрос, но Първи усещаше, че съжалението на Бог изобщо не е искрено.

Така, както и Бог, и Първи не знаеха, че Първи е Първи, те си нямаха и понятие, че Бог е Бог. По-точно, Бог може и да имаше – това нямаше как да се установи със сигурност – но Първи определено нямаше. Той беше убеден в божеств-

79

вената природа на Бог и безусловно вярваше, че Бог е вечен и единствен. Усещаше присъствието Му дълбоко у себе си и навсякъде в заобикалящия го свят. Стараеше се да действа винаги в съгласие с Неговата воля, защото инак Бог се сърдеше и сипеше гнева си върху нещастната глава на Първи, който можеше само да се сноси и да чака бурята да отмине. В допълнение Бог се грижеше Първи да е нахранен и напоен, цереше болезките му, ако се случеше нещо да го заболи, позволяваше му да се забавлява и даже го насърчаваше, пазеше го от прекомерен студ и жега, доколкото Му се удаваше, и изобщо беше един добър и справедлив Бог. Но Първи никога не Го наричаше Бог, дори в мислите си. Той просто знаеше, че Бог е Бог, понеже като такъв Го чувстваше с цялото си съществуване. Ако обаче някой би застанал пред Първи, би посочил Бог и би рекъл „този е Бог“, Първи не би схванал нищо и само здравата би се объркал.

Естествено Бог и Първи не живееха сами на света, въпреки че и така да беше, Първи не би имал нищо против. Светът беше пълен с всякакви чудесии и Първи никога не се уморяваше да ги изследва и да им се диви. Той, например, особено много обичаше снега. Снегът се появяваше рядко и между две неговии появявания Първи имаше достатъчно време да забрави, че изобщо съществува сняг. После, когато най-сетне някоя сутрин Бог разтворише вратите пред него и Първи с несдържана радост се втурнеше навън, той с изненада заварваше снега, който тихомълком се бе появил отнякъде и бе превърнал света в един непознат свят. Освен дето беше мек и студен, снегът миришеше странно и имаше вкус на вода. Първи обожаваше да се търкаля в него и да го яде. В такива моменти Бог също биваше в добро настроение и не смъмряше Първи, ами му говореше благо и ликуваше заедно с него.

Освен това светът беше пълен с богове, но никой от тях не беше Бог. Първи дори не мислеше за тях като за богове, въпреки че много повече приличаха на Бог, отколкото на Първи. Боговете бяха най-различни, големи и малки, от мъжки и женски пол, и действително бяха безбройни. Първи не се боеше особено от тях, но се случваше някой от боговете да се уплаши от него, макар повечето да бяха благоразположени или просто безразлични към присъствието му. Някои от тях той дори харесваше и обичаше, но тези му чувства изобщо не можеха да се сравнят с онова, което изпитваше към Бог.

80

Първи живееше така с Бог от самото начало. Най-големият му страх беше, че някой ден Бог може да изчезне и да не се върне повече. При тази мисъл сърцето на Първи се сви-ваше тревожно. И макар винаги да знаеше дали Бог е наблизо или надалеч, тревогата рядко го изоставяше напълно. Не че не Му вярваше, но винаги имаше едно наум.

Понякога, когато Бог отсъстваше, Първи се захващаше да пренареди света по свой начин. Трудеше се усърдно и с желание. Събаряше и местеше, криеше и изваждаше на показ. Според него светът такъв, какъвто го бе наредил Бог, не беше толкова интересен и практичен, колкото можеше да бъде. Затова Първи се стараяше да Му покаже как, с малко усилие, същият този свят може да бъде подобрен. Бог обаче рядко оставаше очарован от идеите на Първи. По-често се разгневяваше и Първи трябваше да се спотаива, докато на Бог Му мине. Но въпреки това той не се уморяваше да експериментира. Беше сигурен, че Бог все някога ще го разбере и възнагради.

За разлика от Бог, който не го разбираше особено добре, Първи винаги разбираше Бог, дори когато се преструваше, че изобщо не го разбира. Когато Той му кажеше: „Върви там!“, Първи отиваше на посоченото място. Когато Той му кажеше: „Донеси Ми еди-какво-си“, Първи носеше каквото му беше заръчано. В такива моменти Бог не скъпеше похвалите си, а Първи се изпълваше с неизказано блаженство. Обикновено използваше случая, за да изпроси от Бог нещо ценно, залък хляб или парче месо, или каквото друго Той решеше според волята си. Бог на свой ред се радваше, като гледаше въодушевлението, с което даровете Му неизменно биваха приети. Първи пък, щом усетеше радостта Му, отново се обръщаше към Него и просеше още, не заради себе си, а за да направи така, че доволството на Бог да не секва. Това се повтаряше готогава, докато на Бог не Му омръзнеше и не смъреше Първи за непомерната му лакомия. И Първи отново оставаше неразбран.

Веднъж Бог изпусна нещо в езерото и Първи, без дори да чака Той да му нареди, се хвърли във водата, намери нещото, доплува до брега и, както си беше целият мокър, го положи в нозете на Бог. Бог го похвали и още преди Първи да бе успял да се окопоти, отново изпусна нещото в езерото. Първи пак се хвърли във водата, намери нещото и го положи в нозете на Бог, а Бог го похвали. Първи тъкмо се канеше да полег-

83

не на слънце, за да изсъхне хубавичко, когато Той за трети път изпусна нещото и Първи трябваше да го търси. Това се повтори още много пъти. Първи подозираше, че Бог го възприема като игра, затова се стараяше да изглежда щастлив и усърден, и да я играе според Неговите правила. И сигурно наистина беше игра, защото в противен случай Първи трябваше да повярва, че Бог е толкова непохватен, та постоянно изпуска нещото в езерото и не може да го загържи в ръка нито за миг, а Първи никак не би искал да вярва в такова предположение. Въпреки това обаче той се умори много и накрая наистина легна на брега и отказа да търси нещото. Беше готов да изтърпи гнева Му, колкото и да беше страшен. Ала този път, странно защо, Бог не се разгневи. Той просто вдигна рамене и приседна до Първи, загледан в далечния край на езерото.

После един ден се случи най-страшното: Бог изчезна и повече не се появи. Колкото и да го чакаше Първи, колкото и да се взираше и да наостряше уши, колкото и тревожни сънища да сънуваше и с колкото и смътна надежда да се бугеше от тях, Бог не се връщаше. Първи изпадна в отчаяние. Престана да се храни и помежду съкрушителните пристъпи на тъга започна да мисли какво да предприеме. Нито за миг не му дойде наум, че Бог може да го е изоставил – Първи знаеше, че това е невъзможно. По-вероятно беше Той да се е изгубил и да не може да намери пътя назад, или да му се е случило нещо лошо, толкова лошо, че Първи дори не смееше да си представи какво. Ето защо той реши, че негов дълг е да тръгне да търси Бог.

84

Отначало Първи се луташе и вървеше без посока. Той ясно помнеше всички места, където Бог често го бе водил, така че ги обиколи едно по едно, но от Него нямаше и следа. Тъгата отново го връхлетя, но Първи не ѝ се остави. Той продължаваше да усеща присъствието на Бог, макар и далечно и неопределено. Първи тръгна след него, като внимаваше да не се отклонява. Бог беше някъде там и той рано или късно щеше да Го намери и да Го спаси.

Пътуването на Първи беше дълго и изтощително. Той изпостая до неузнаваемост. Умората се загнезди в тялото му и повече не го напусна. Храна намираще трудно и по малко. На всичкото отгоре установи, че светът е много по-голям, отколкото беше допуснал. Той се простираше на всички страни и не водеше до нищо определено. Докъдето и

да стигнеше Първи, светът не свършваше. Освен това беше пълен с опасности, които той не винаги можеше да предвиди. Сега, когато Бог беше изчезнал, Първи трябваше сам да се справя с тях. Понякога не успяваше. Тогава просто бягаше и се криеше.

Най-сетне, след хиляди перипетии, Първи все пак намери Бог. Когато се появи пред Него, Бог страшно се учуди. „Роджър!“ каза Той и Първи разбра, че Бог не го е забравил и говори на него. Първи също Му заговори и посред бурното ликуване задето Го е намерил, Го попита много пъти: „Къде беше? Защо изчезна?“ Бог не му отговори, но и не му се скара заради прекомерно силния глас, който гразнеше слуха Му. Може би защото гласът на Първи се беше променил и вече не беше толкова силен. Бог го изслуша търпеливо, нахрани го, напои го и го сложи до себе си. От този ден нататък Бог и Първи отново бяха неразделни.

Не само гласът на Първи се беше променил. Той целият хем беше същият, хем не беше. Сънят му не беше дълбок, както преди. Умората го надвиваше по-лесно. Сега предпочиташе да лежи някъде и да наблюдава около себе си. Разбира се, преди всичко държеше Бог под око. Бог все така продължаваше да изчезва и да се появява, когато си иска, но Първи вече не се боеше толкова. Знаеше, че Той не може да избяга от него. Светът беше огромен, наистина, но не чак толкова голям, че Първи да не успее да го прекоси, за да Го намери.

Първи не знаеше що е време, само го чувстваше. Времето беше неразделна част от него, така че нямаше нужда да му обръща специално внимание. Той усещаше промените, ала не подозираше откъде идват и накъде водят. Слабостта му ставаше все по-осезаема и колкото повече отпадале Първи, толкова по-угрижен и по-ласкав беше Бог. В очите на Първи Той изобщо не се беше променил. Беше си все същият Бог, единствен и вечен.

В нощта, когато Първи умря, Бог седна до него и сложи главата му на скута си. Първи се зарадва много, но беше толкова слаб, че не можа да покаже на Бог колко много се радва. Разбира се, Първи не знаеше, че умира, макар да се досещаше, че предстои някаква голяма промяна. По време на дългия си път в търсене на Бог той неведнъж бе виждал мъртви животни и ясно помнеше силата на неживото, която се излъчваше от тях. Първи се бе спирал при всяко от мъртвите животни, беше се надвесвал над него и бе разсъж-

85

давал как е възможно нещо, което е било живо, вече да не е, но тъй като трябваше да бърза, бе продължавал нататък, без да е намерил отговор.

Първи умира дълго, през цялата нощ, чак до сутринта. Бог не се отдели нито за миг от него. Първи отиваше все по-далеч и по-далеч и макар този път да пътуваше съвсем сам, не се страхуваше. Той знаеше, че Бог не може да гоиде с него и не Му се сърдеше. Бог седеше мълчалив, все така с главата на Първи в скута си. От време на време му казваше нещо, но Първи вече не можеше да Го чуе.

Той не видя съзидите на Бог, когато те потекоха по лицето Му. Ако ги беше видял, сигурно здравата щеше да се учуди. Първи не предполагаше, че от очите на Бог може да тече вода, при това солена. Но Бог можеше толкова много неща, които удивяваха Първи.

На сутринта Бог вече не беше Бог, защото Първи го нямаше. Колкото и да го прегръщаше и да заравяше лице в козината му, Първи си беше отишъл окончателно. Бог, който вече не беше никакъв Бог, усещаше как тялото на Първи бързо изстива в ръцете му и се замисли къде да го погребе.

Оттогава изтече доста време и Бог, който отдавна вече не беше никакъв Бог, постоянно чувстваше липсата на Първи. Беше му самотно, изпитваше нужда да бъде обичан така, както го беше обичал Първи. Празнотата у него не се затваряше и кнътеше глухо, когато до ушите му достигнеше случаен кучешки лай. А може би имаше и друго. Може би му беше харесало да бъде нечий Бог и въпреки тъгата, която изпитваше по Първи, му се искаше да опита пак. Но може би имаше и трета възможност: може би той наистина беше толкова самотен и непохватен, че имаше нужда всеки път, когато изпусне нещо в езерото, някой да се хвърли във водата и да му го донесе. Каквато и да беше истината, Бог, който отдавна вече не беше никакъв Бог, виждаше един-единствен изход. Той се поколеба още малко, понеже продължаваше да му е мъчно за Първи, и най-накрая се реши. Така в живота му се появи Втори.

86

ЕМИЛ АНДРЕЕВ

Емил Андреев е роден на 1 септември 1956 год. в Лом. От 2001 год. е писател на свободна практика. Работил е като редактор в компания за субтитри, преподавател по английски език в Богословски факултет към СУ „Св. Климент Охридски“; управител на вестник „Стършел“, главен редактор на „Ломски вестник“ – Лом, редактор във вестник „Червено знаме“ – Видин и учител по английски език във Видин. Носител на наградата „Хеликон“ за романа „Проклятието на Жабата“ (2007 год.) и наградата „Вик“ за романа „Стъклената река“ (2005 год.). Носител на наградата на читателите за романа „Стъклената река“ (2005 год.). „Стъклената река“ е филмиран през 2010 год. от Българската национална телевизия и студио

„Време“: Андреев е автор и съавтор на сценарии за игрални филми и сериали, сред които са: „Загадката на Верн“, „Сказание за кръста“, „Под прикритие“, „Четвърта власт“ и т.н.

*Ние сме поредните рибета
в Божите води на любовта.*

РИБКАТА

Отново трябваше да пише за невъзможна любов. Писнало му беше, но така му бяха поръчали. Издателят му каза: „Дай нещо романтично и тъжничко, някаква крадена и безнадеждна любов!“ Списанието било женско, а жените, нали, си падали по такива сантиментални истории. Обещаха му добри пари. Е, рече си, още един разказ за любовта – споделена или не – няма да е излишен.

Не се рови дълго в преживяванията си – оттам веднага изригна последната му и най-красива връзка, завършила болезнено и за двамата. Да, нея щеше да опише: как се обичаха до полуда, как се разделяха дълго и със смях, макар да им се плачеше, как и двамата не го искаха, но разумът им повеляваше,

че най-после трябва да сложат край... Да, няма по-мъчително нещо от шеметната любов без бъдеще – тя те връхлита, без да се съобразява с нищо, натиква те в своя безкраен лабиринт и няма излизане. А тогава те бяха длъжни да не попадат в него, да се наситят по-бързо и да бягат един от друг, за да не нараняват хората, с които живееха и обичаха. И двамата скръшом се надяваха, че времето ще им помогне – било бавно да ги отчужди, било поне да банализира копнежите им...

Запрогваща история, тъжна, за нея щеше да пише: осем хиляди знака – го утре щеше да е готов. Измисли и заглавие – Крадците – и седна пред компютъра. Но тъкмо започна да „вае“ образите, взимайки най-хубавите черти от прототипите, телефонът му звънна. Беше Туньо, неуморният журналист Трифон-Туньо Петров с дълга мазна коса, рунтави гърди и гърлен глас: „Пред входа сме. Слез да ти дадем малко риба!“

Туньо не беше сам, а с Коцето – мъж почтен и с неизменна блага усмивка, който освен запален рибар бе и страстен вестникоправец, задрямвал десетки пъти пред макетите на страниците.

– Вземи! – и Туньо му подаде найлонов плик. – Чисти, пържи и яж!

Не ги покани вкъщи, но взе торбичката с риба, уловена – предимно от Коцето – в някакъв водоем край Червен бряг. Разбраха се да се видят след седмица – цели да го водят в ново уютно и евтино кръчме, където все още се пушело – и се разделиха.

Рибата бе дребна – предимно платика и бабушка, съвсем прясна, но, слава богу, не повече от кило. Не му се чистеше тъкмо сега, когато трябваше да пише, затова изсипа рибетата в мивката и се върна пред компютъра.

Реши да започне с описанието на героинята – щеше да е стройна, с дълги крака и пъстри очи, като жената, в която се бе влюбил, както сам обичаше да ѝ казва, до смърт, с нежна кожа, чудни бели зъби и сияеща усмивка. Имаше леко щръкнали ушенца, които я правеха още по-омайна и чаровна, но които тя стеснително криеше с дългата си кестенява коса; така и не успя да я убеди, че не бива да го прави. Само когато се любеха, той я молеше да връзва косата си с ластиче, за да я целува безспирно по гушката и ушите. Ужасно го възбуждаха! Споменът за вълшебния секс с нея пресуши устата му, а първото изречение от описанието ѝ се загуби в рукналите мигове щастие зад притворените му очи.

91

Тъпо тупкане в стените на металната мивка го изведе от унеса. Стана ядосан и отиде да види какво става.

Една от рибките агонизираше и подскачаше в последните си мигове живот. Беше най-обикновена златиста каракуда или таранка, както я наричаха в неговия край. Знаеше, че таранката е много издръжлива и неслучайно я наричаха „котката“ в рибешкия свят. Засмя се на сравнението и се загледа в притихналото сега телце, не по-голямо от детска длан. Устата и хрилете на рибката се отваряха жадно за повече кислород, а окомото ѝ гледаше безизразно, но някак тъжно, и му се стори, че се е вторачило съдбовно в него.

Взе голяма стъклена купа от шкафа до него, напълни я с вода и сложи вътре таранката. Тя бързо се съвзе и направи няколко кръга. В началото плуваше нервно, но после се успокои и застина в средата. Започна да регулира дишането си.

Докакто тя се успокояваше, той прерови останалата риба с пръсти, за да провери дали няма още някоя жива. Бабушките и платиките бяха издъхнали, а това явно бе единствената таранка сред тях. Нямахше как – трябваше да изчисти рибата.

Щом свърши, той предвидливо прехвърли таранката в трилитров буркан, за да не изскочи през широкия отвор на купата, сложи го на масата до лаптопа и се загледа в подплашената рибка, която нервно се адаптираше в новото си обиталище.

След малко таранката застана срещу него и той видя равномерно движещите ѝ се устни. Бяха изразителни и по нещо му напомниха за нейните чувствени устни, които обожаваше да целува. И както съзерцаваше таранката, изведнъж се досети, че, по някаква ирония на съдбата, неговата любима, с която така и не му бе писано да свърже завинаги живота си, а един ден дори да издъхне в обятията ѝ, както многократно ѝ го бе заявявал, бе зодия Риби.

Беше чел, заради нея, че жените Риби обикновено са трудни за разбиране. Причината бе, че те си живеят в свой собствен свят, който сами измислят и създават, и който за тях е не по-малко реален от окръжаващата ги действителност. В момента, в който реалността започваше да ги натоварва с отрицателни емоции, те просто се гмуркаха в яза на собствената си фантазия, затваряха се там и всеки опит да бъдат извадени от това „скривалище“ се оказваше невероятно труден.

92

Това го объркваше, но същевременно го караше да я обича още повече. Струваше му се, че като същинска риба тя се лута между радостната възбуда и дълбоката депресия, без той да разбере, че това бяха само незначителни колебания в настроението ѝ. Тя бе склонна да се вслушва само в собствените си импулси и желания, поради което той страдеше, и което се оказа истинската причина за раздялата им. Зодици – можеш ли да обобщиш само с тях толкова много хора!

Рибката се раздвижи отново. Този път заплува по-спокойно и изящно, сякаш му показваше, че вече не я е страх. Люспите и блестяха на светлината като златни. Цялата някак засия и той започна да проумява, че тази най-обикновена таранка е по своему много красива. Нима, запита се, това не беше неговата златна рибка? Не беше ли това своеобразен знак от съдбата? Дали тя нямаше да му благодари, че я бе спасил и дали нямаше да му изпълни поне едно желание? Изпита особен порив да я заговори, но бързо се изсмя на наивната си мисъл. Писнало му беше и от знаци, и от символи. Единственото нещо, което сега желаше, бе да напише приличен разказ за списанието, обещаващо му добри пари.

Зарязва рибката и за трети път се обърна към компютъра. Героинята, неговата възлюбена, обаче, не се превръщаше в литературен герой. Споменът за нея, за любовта им, бе твърде силен, за да напише каквото и да било. Беше мъчително, дори някак гразнещо, да се връща към миналото, което бе толкова красиво и същевременно толкова тъжно. Никога нямаше да си прости, че я загуби и ако трябваше да иска нещо от „златната“ рибка в буркана, то щеше да е именно това – да се върне завинаги при своята любов, да заживее с нея в някакъв нов свят и един ден наистина да издъхне в обятията ѝ.

Отново погледна към таранката. С какво можеше да му помогне тая бедна рибка, спасила се заради издръжливата си природа, сякаш бе дете, отрано разбрало, че е осиновено и отрано осъзнало, че всичко в живота му ще зависи единствено от него. Тя просто извади късмет с него – и Туньо, и добродушият Коце дори щяха жива да я изкормят, без въобще да се замислят. Щеше да я подържи няколко дни в буркана, а после, при удобен случай, щеше да я закара до някое от блатата край София и щеше да я пусне да си живее. Какво повече можеше да стори за нея?

Така постъпи и с жената, която обичаше – остави я сво-

бодна, сама да направи своя избор. Тя предпочете сигурността и с присъщата си жертвеност така и не пожела да разбере себе си докрай. Затова дълго бяха крадци на любовта си, лутаха се, без да посмеят да разрушат мегавата скука на своето битие.

Улови се, че не сваля очи от рибката и започна бавно да осъзнава, че едва ли ще напише поръчания разказ за невъзможната любов. Какво пък, каза си, и без него щеше да си помине рогната литература. Жалко за парите, но... Предпочете да съзерцава изящното тяло на рибката, в която все повече и повече започваше да вижда своята някогашна любима.

И тогава му хрумна да я потърси още утре и да ѝ занесе малката таранка като подарък. Идеята обаче веднага му се стори глупава. Тя щеше да му се изсмее, щеше да приеме това като поредния му опит отново да бъдат един в друг и да се любят до премала. Не, всичко вече свърши – не само невъзможна, но и безнадеждна беше любовта им. И все пак...

Въздъхна, почука с пръст по буркана и прошепна: „Ти си само една случайна рибка и нищо съдбовно няма в твоите безизразни очи!“

Почувства се безпомощен и много уморен. Тръгна към спалнята да си легне. За всеки случай взе със себе си лаптопа – главата му все пак можеше да роди нещо, докато си почиства. Поколеба се за миг, дали да вземе и буркана, но се отказа. Рибката само щеше да го разсейва и малкото надежда, че може и да напише поне едно изречение, щеше да се стопи.

Рухна върху леглото и затвори очи. Под клепачите му изплуваха златни кръгове, които бавно се сляха в петно. След миг то доби формата на рибката и весело се понесе из мозъка му. Нямаше спасение! Предаде се и се остави на видението, без да мисли за нищо друго.

И ето че малката златиста таранка започва неимоверно да нараства, да става толкова голяма, че той вече може да се огледа в цял ръст в огромното ѝ око. Вижда отражението си в гигантската зеница, заедно с това на своята възлюбена, която го прегръща и нежно обляга глава на рамото му. Двамата са голи, усмихнати и щастливи. Тя дори е вързала косата си отзад с ластиче. Лицата им сияят, огряти от ослепителните люспи на рибата, която ляга настрани и те я възсядат. Миг след това рибата скача в тъмносините води на безбрежно море. Яхнали своя златен Левиатан, двамата възлюбени политат над вълните. Рибата пори повърхност-

та, пръски обливат телата им, те се смеят и крещат от радост. Така обикалят всички морета по света и виждат дори несбъднатите му времена. Накрая рибата ги оставя на брега на чуден залив, където има малка къща с веранда, около която се гонят деца – техните деца, заченати и родени над вълните. Двамата тичат към тях, викат им, махат им весело и скоро дечицата се скупчват около тях. Рибата радостно плясва с опашка, усмихва се с чувствените си устни и потъва в дълбините на световния океан.

Събуди го звук на счупено стъкло. Рязко се надигна от леглото, погледна към прозореца – беше здрав. Какво се бе случило, откъде дойде шумът? Стана и отиде в кухнята. Първо видя мократа маса и капките вода, които се стичаха от нея, после – парчетата от пръсналия се навсякъде буркан, а накрая с ужас съгледа счупения прозорец. Изуми се – дупката в стъклото бе не по-голяма от детска длан! Огледа се – от златистата каракуда-таранка нямаше и люспа.

Усети, че го облива студена пот. Какво, по дяволите!... Нямаше време да довърши мисълта си – звънеше се на входната врата. Само не Туньо и Коцето! Щяха да го вземат за луд, ако им разкажеше за съня си и за рибката.

Отвори вратата...

– Не е истина! – само това успя да изрече.

Пред него стоеше Тя. Бе по-красива от всякога. Загледа я с очи, по-широко отворени и от тези на гигантската риба в съня му. Гледаше и не вярваше. Толкова бе изумен, че не успя да забележи дори малката златна люспа, залепнала като папъята под дясното ѝ око.

След седмица тримата с Туньо и Коцето наистина отидоха в прехвалената нова кръчма. Напиха се! Малко преди водката съвсем да го хване, той твърдо отсече, че повече никога няма да пише за невъзможната любов.

ЗАХАРИ КАРАБАШЛИЕВ

Български писател и драматург, живее в Сан Диего, Калифорния. Автор е на книгите: „18% сиво“ (класиран сред стотте любими книги на българите в Голямото четене на ВВС, литературна награда ВИК Роман на годината, Цветето на читателите на Хеликон), издаден във Франция, 2011 год., предстояща публикация в Съединените Щати, есента на 2012 год.. „Кратка история на самолета“ („Наградата за съвременна проза „Хеликон“) , „Откат“ (пиеси и диалози) „Приказка“, „Симетрия“ (разкази). Пиесите му „Неделя вечер“ (Награда „Аскеер“), „Откат“ (Номинация „Аскеер“) са поставяни в София и страната и участвали на международни фестивали, пиесата „Lissabon“ е представяна в поредицата World Theatre

на City University of New York. Филмовите права на „18% сиво“ са откупени, Захари Карабашилев е автор на сценария и проекта е в процес на развитие. Есета, разкази и публицистика е публикувал в ЛИК, Култура, Капитал, ЕВА, МАХ, Жената Днес, Мениджър, Vice Magazine, в-к 24 часа и др.

НАСЛЕДСТВОТО НА НИКОДИМ НИКСА

Беше мръсен ноемврийски ден. Полумъгла, полудъждец мокреха голите дърветата край шосето. Бях се свил в студената седалка на единствения за деня автобус, с колена забити в изпограсканата облегалка пред себе си, гледах навън – кафяви ниви, зад тях тъмнееха гори, затиснати в мъгли, силуети на гори, спомени за гори.

Бяха ме пуснали от затвора два дни преди да изтече присъдата ми, по „семејни причини“ и пътувах към селото, за да видя баба си Петра. Отдавна чаках този ден. Бях решил веднага след като изляза да дойда първо тук, да презърна веселото ѝ лице, да галя сивата ѝ коса, да свърша някоя работа из двора, да ѝ нацеля дърва за три зими напред (имах напран-

чивото желание да цепя гърва до пълно изтощение), да седим до печката, и докато тя готви любимата ми пилешка каша, да говорим. Или да мълчим. А когато стане късно, да легна на желязното легло от детството ми, тя да ме завие и да спя така, както не съм го правил от години.

Вместо всичко това обаче утре щях да газя калта на селските гробища.

“Баба ти почина“, каза майка ми по телефона. Тонът ѝ – като че съобщава за някакво недоразумение. Бях вдигал щанги допреди минута, размотавах мазния кабел на затворническия телефон, бършех пот от чело с опакото на ръката си, помислих, че не съм чул правилно. „Снощи.“ И така научих, че баба Петра наскоро се била простудила силно, приели я в болница, там открили нещо по-сериозно, поискали да я оперират, тя отказала. „Вчера отидох в Окръжна. Не беше добре, много тежко дишаше. Реших да остана вечерта при нея. По едно време ме помоли да ѝ донеса прясна вода. Когато се върнах, беше свършила.“

Заг завоя се появи нагупчената с бренеке табела на селото, ято врани лениво размахаха криле и се издигнаха от каквото там кълвяха в канавката. После автобусът кривна и погледът ми премина през избеляла каруца, старец, прегърбил рамене, сиво магаре. Обзе ме жал. Не за баба ми, която толкова обичах, нито за себе си, когото дълго мразех. Жалеех живите.

Мама ме гържи за ръка и ме води към детската градина. Облечен съм в това синьо балтонче с големи копчета, с плетена шапка, която ми гразни челото, с тези жълти, олющени обувчици. Мъглата е студена и гъста и аз забелязвам дядо Рагой едва когато подминаваме зелената порта на къщата им. Той е с тъмен панталон, бяла, закопчана догоре риза и се полюшва над кокчетата в градината. Това, което не виждам тогава, е въжето, между врата му и голото гърво.

“Мамо, какво прави на Петьо дядо му?“, подгърпвам ръката ѝ аз и соча нагоре. Майка ми се обръща, изхълцва, помня как силно изхълцва, лицето ѝ се изкривява, тя закрива с длани очите ми и забива главата ми в полата си. После ме задгърпва назад, крачим бързо, влизаме у нас, тя пуска външната чешма, пие, вика нещо на баба ми, която слиза по стълбите, и двете бързо излизат. Аз изтичвам на горния етаж и залепвам чело на хладния прозорец, но Петьовата къща е обвита в мъгла.

101

Истината е, че мистериозните събития, които в края на седемдесетте сполетяха село Крумово, са свързани с живота и смъртта на Никодим Ников, брата на баба ми Петра.

Селото се намира точно в средата между Варна и Добрич (тогава Толбухин), на два километра западно от главния път. По това време Крумово беше средно голямо село, разположено на два гледащи се един друг с недоверие склона. На северния бяха кметството („съвета“), пощата, читалището, ТКЗС-то, детската градина, новото училище, театралния салон (киното) и къщата, в която живеехме ние – родителите ми, аз, баба Петра и дядо Христо. На отсрещния склон (или както казвахме тогава „долната“ махала) живееха други хора, които не познавахме добре и деца, с които се биехме. Забележителностите на „долната“ махала бяха: къща-музей на убит партизанин (Берчо) и един говорещ папагал, собственост на родителите на капитан Димитров, капитана на кораба „Рила“. В къщата-музей не ходеше никой, но папагалът беше една от гордостите на селото – живееше не в клетка, а на свобода в двора, можеше да подсвирква като човек и да казва „ицо, ицо, дай хляб, ицо, ицо, дай хляб“.

Безименна рекичка, в която нямаше нищо освен див джоджен и жаби, разделяше селото на две половини и лъкатушеше през потънал в прохлада парк. В парка висок паметник на войник от Първата световна война с пушка и щик гледаше решително на север към Румъния. В основата на паметника имаше чешма, до чешмата – мост, до моста – върба, а на върбата една сутрин в началото на лятото намерили обесен втория старец, дядо Илия. Бил облечен с бяла, закопчана догоре риза и панталон с ръб. Под себе си, който знае защо, бил постлал черджо. Дядо Илия имаше син в Либия и внучка, Вилияна, с очила. Живееха близо до нас, няколко къщи по-наголу от покойния дядо Рагой.

Този път от града дойде следовател, лейтенантът Янев, който пък се оказа съученик на баща ми. След като огледал обстановката и не намерил нищо необичайно, следователят седна с баща ми под асмата ни, ядоха бели черешки и си говореха до зрачаване.

Когато слуховете около самоубийствата на дядо Рагой и дядо Илия поутихнаха и селото се поуспокои, дядото на Стефан се обеси в плевнята – бяла риза, панталони, черджо под себе си.

102

По телевизията даваха нова серия на „Ну, погоди“, когато чух за това. Стефан дълго не излиза да играе навън с нас.

“*Никс, не!*“ отсичаше дядо Никодим и вирваше голямата си глава като гив кон, който искат да обяздят. „*Чукундурите с чукундурите! Никс! Аз съм немски възпитаник!*“ Опитвам да си спомня лицето му сега, но, кой знае защо, то се застъпва с един портрет на Езра Паунд, правен от Анри Картие Бресон във Венеция – крив старец с дълбоки бръчки и бяла, избухнала от светлината на прозореца, до който е сниман, коса; гясната страна на лицето му в сянка; пуловер без ръкави върху бяла риза; юмрук върху коляното, юмрук, който обича да бъде размахван.

Никодим Ников – Никса е роден през 1917-та в семейството на богатия добруджански чифликчия, кмет и мой прагядо Атанас Ников. Никодим ходил в гимназия във Варна, после продължил образованието си във Виена и Берлин, където вероятно е учил търговия. Върнал се в селото, както правели тогава – млад, пламенен, пълен с идеи. Основал със съмишленици акционерно дружество, пътувал по Европа, търгувал, спекуланствал, ходел често до Истанбул, почивал в Гърция, обичал театър, бил с леви убеждения (съдейки по писмата му до баба ми Петра от времето около Гражданската война в Испания), рисувал. Имаше изящен почерк.

Дошла войната, с нея – руснаците, а с тях *шумкарите* – така наричаха по нашия край комунистите – *шумкари*. Първата работа на шумкарите била да приберат кмета Ников и сина му Никодим в мазата на училището, където, казват, ги пребивали дни наред. После ги откарали с камион в града, където прагядо ми починал в ареста, уж от инфаркт, но кой знае. Никодим изчезнал без следа. Баба ми Петра дълго опитвала да открие брат си, обикаляла Варна с една кошница храна, опитвала какво ли не, досаждала на *шумкарите*, упорствала, докато накрая я осъдили на шест месеца, които прекарала в сливения затвор. Оттам излязла със занаят, с който се изхранваше цял живот – шеше на крачна машина Singer.

Години след смъртта на стария Ников още се носеха истории за наследството му. Комунистите национализирани всичко, каквото притежавал – земя, пари, акции – но златото му не успели да открият. Всички знаели, че имал злато. Но Ников и неговите имоти из цяла Добруджа – под кой точно бряст, на кой синор и коя нива, до коя чешма или могила било заровено?

Никса се върнал седем години по-късно – куц и с побеляла коса. Никой не знаел къде бил през тези години, а и не питали – така бяха научени тогава хората – да не питат за неща, гето не им влизат в работа, а да гадаят.

Всичко било конфискувано освен една порутена наследствена къща в края на селото. Първото, което направил след като я постегнал, било да покани всички звеноводки от ТКЗС-то на кафе. Посрещнал ги със сако, изгладени панталони, лъснати обувки и шишенце дамски парфюм, с който още на прага ги напръскал. Направил им турско кафе в истанбулско джезве, говорел им на магмазел, разгръщали френски журнали отпреди войната. Представям си ги, селските були, с престилки и галоши – оглеждат се, сбутват се и се подсмиват с ръце пред устите.

Навярно по това време Никса вече е бил превъртял.

Захванал да чиракува при един стар турчин, ковач на каруци. След известно време турчинът умрял, Никса построил работилница в двора на къщата си и се превърнал в майстора на каруци, когото помнеха всички.

Двайсетина години по-късно се раждам аз.

Моите спомени от дядо Ник Никса са като видяни през оплютия от мухи и омотан в мръсна паяжина прозорец на работилницата му. Помня го – висок, кокалест, с изправени рамене, зима-лято със закопчана догоре светла риза с незапретнати ръкави и с чук в ръка, все кове нещо. Имаше необичайни за хората от този край ярко сини очи.

Навъртах се покрай него в сумрачната работилница, гледах го как работи, подавах инструменти. Понякога той пееше, друг път рецитираше дълги поеми („Хайдут Сидер и Чер Аран“) или разказваше страшни приказки. Най-харесвах неговите истински истории от пътешествията му по света – в тях той се сражаваше с пирати, бореше се със свирепи животни и едва се отървяше от канибали. Обичах да раздухам пещта с ковашкия мях, да гледам огъня, искрите, да го слушам. От време навреме той ще прекъсне разказа си, ще ме погледне със странни-сините си очи и ще каже: „*Занаят, момче, учи занаят – тук е парата.*“ После пак ще размаха чука. Не знаех тогава нито какво е „занаят“, нито значението на „парата“.

Дядо Нико ковеше каруците в работилницата, после сглобяваше голите им корпуси навън под дебелата сянка на ореха. Като изсъхнеха добре, той нареждаше своите буркани бои и

четки върху вестници „Работническо дело“ и започваше да облича каруците в рисунки. Простите сандъци се превръщаха в пищни пейзажи от европейски столици, в кървави батални сцени, в кротки пасторални картини – всяка според характера на собственика си. Допускам, че занаята около каруците дядо Нико беше усвоил само за да прикрива лудостта си, да има върху какво да рисува и остане в света на практичните добруджанци.

Говореше се, че Никса в младите си години уж бил имал любов с една гъркиня, която първо му „изпила акъла“, а после избягала в Америка. След нея той така и не се задоми. По цял ден дядо Нико пиеше горчиво турско кафе, което вареше в прастаро джезве, пушеше цигари без филтър и кашляше. Сприхав беше, нямаше приятели, но в работилницата все се отбиваше някой – или да иска инструмент назаем, или да върне. С някои Никса се заговорваше, с други – не. Изпращаше ги набързо и хрочеше след тях.

Всяка вечер, след като затвори работилницата, облечен със сако и лъснати обувки, той слизаше към крчмата (*хоремага*, както я наричаха тогава), пиеше мента, мълчеше, граскаше, пишеше, рисуваше нещо, докато не се намери някой, който да го закачи.

“Никс, какви ги кроиш сига, как’о пак чиртайш в туй тифтерчи?”

“Как’о чиртай ли. Никса? Карта чиртай на жълтиците на баща си.”

“Ей, да го побарам аз тоз тифтер.”

“Никс, що ни земии да ми буюдисаи кумбайната, утре и’ жънем?”

“Никс, да са фаниш да нарисуваи идин пуртрет на Христо Хоремагчията да гу закачим ей тука ду печката. Щот’ кат са залиса там отзад ни можим да си поръчаме нищо. Изгуряхми тука. Христо-о-о-у!”

Никса прибираше тифтерчето в горния джоб на сакото си, изправяше се, размахваше юмрук и се впускаше в яростни дебати със селяните.

“Чукундури с чукундуриите ви!”, завършваше всяка кавга той и махаше с ръка на Христо. *„Христо, донеси, ако обичаи една мента.“* Селяните се сбутваха, намигаха си, хилеха се и пак хитро намираха начин да го въвлекат в поредната още по-абсурдна свада.

Следващият случай на обесен старец дойде в края на лят-

ната ваканция. Беше непознат, но пак от нашата махала, и май бил висял дълго, преди да го открият роднините му. Казват, че се бил обесил в мазата и уж плъхове били го полазили. Бяла риза, панталон, килимче.

Този път следователят Янев дойде с фотограф и дебел униформен полицай. Затвориха се в кметството, започнаха да привикват един по един хора от селото и ги разпитват. Наг-вечер се отби да се види с баща ми, но не седна под асмата.

Наг селото нагвисна тревога.

Скоро тревогата бе изместена от скръбна вест – кораб „Рила“ потънал край нос Галата, а с него най-героично загинал капитан Димитров от „долната махала“. Селото, в унисон с вдовицата и сина, посърна в траур и отиде да се прости с мъртвеца, преди да бъде отнесен към гробището. Папагалът, скрит високо в короната на крушата в двора, подсвиркваше като човек наг опечалените и повтаряше „ицо, ицо, дай хляб, ицо, ицо, дай хляб.“

Горе-долу по това време, мисля, направихме с момчетата първия си поход до големия язовир и се наложи да минем през „долната“ махала. Тогава научихме, че хората в нея наричали всъщност нашата махала „долната“.

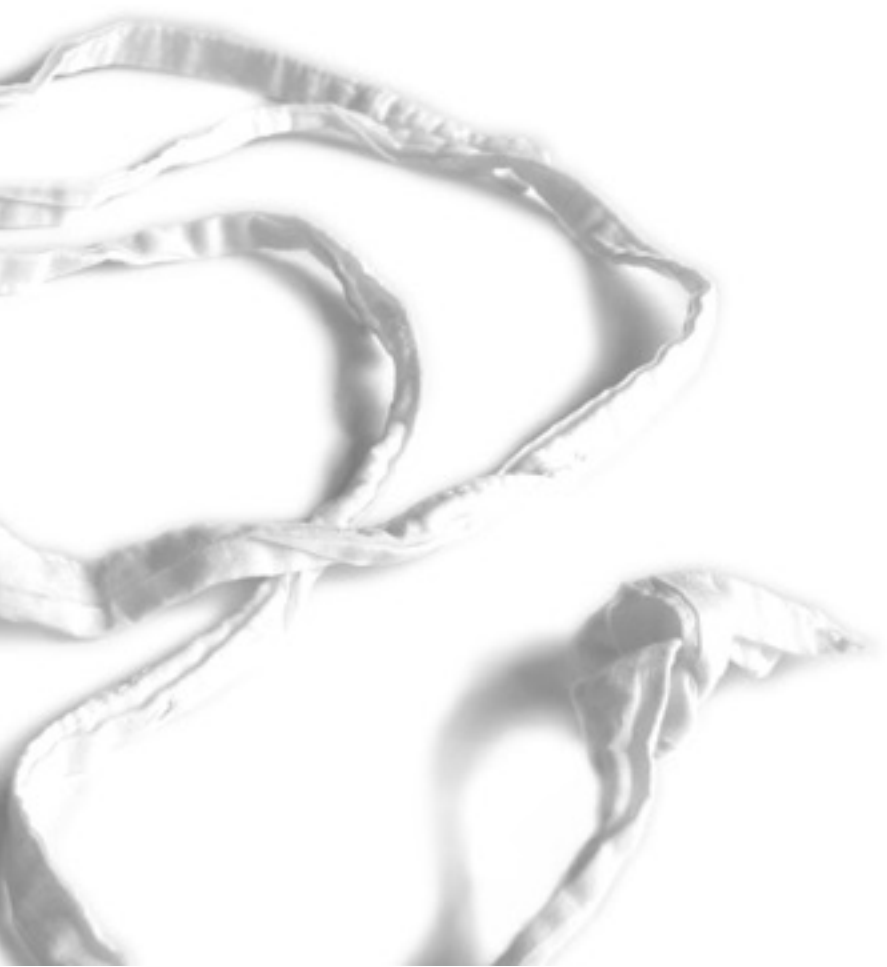
Селото позабрави за обесващите се старци, докато не намериха дядо Станю, бащата на председателя на ТКЗС-то, обесен на дебела греда в краварника. Бяла риза, закопчана догоре, панталони, чердже отдолу.

После изчезна казанджията Димитър. Намерили го с въже на врата, но в джибрите, така че не беше съвсем ясно дали се бе обесил или удавил, но бил с риза (навярно бяла), изгладени панталони.

И тук дошъл пробивът на следствието.

Марин Караконджула, който спеше върху разпран гюшек в малката пристройка до казана и бе съратник на Димитър, обърнал внимание на следователя върху факта, че в мивката на мъртвия, в купчината неизмити съдове, открил чаша с утайка от турско кафе. Цялото село знаеше, че Митю Казанджията ще сложи в устата си по-скоро жаба, отколкото каквото и да е освен ракия. А най-малко – турско кафе.

Следователят Янев помоли близките на останалите обесени да се опитат да си спомнят дали е имало чаша с утайка от турско кафе някъде около мъртвите. Всички потвърдиха, че май имало. И някой се сети, че напоследък Казанджията

бил прекарвал госта време в работилницата на Никса. Кое то беше истина. И всички си спомниха за тирадите на Никса, за философстванията му вечер в кръчмата или денем в работилницата, за тъмното му минало, за кулашкия му произход и за странно нарисуваните му каруци. Всички факти говореха, че обесените старци имаха нещо общо с Никса и бяха повлияни от думите му. Истина беше, че Никса говореше на селяните как един мъж трябва по всяко време да е готов да умре достойно. Как всъщност едва след като умреш може да се отсъди как си живял, как смъртта е най-важната ти стъпка в живота, стъпка, която трябва да направиш сам.

Спомням си, че бях в работилницата, когато дойде лагата, с която го прибраха.

Вечерта по телевизията даваха филма „Златото на Макена“.

На следващия ден дядо Колю – съседът отсреща, който всяка навечер излизаше да пуши и подпрян с ръка на къщата си, като че я придържа да не падне, обсъждаше с дядо ми политиките – не се появи.

Намериха го обесен във външния клозет. Ризата му закопчана догоре, панталоните гладени, чаша кафе негопита. Никса беше вече в града на разпит, когато това се случи, но всички предполагаша, че това беше пак негова работа. Мълчаливото обвинение на селото започна да тегне и над нашата къща. Доскоро веселата ми баба Петра, с гладките червени бузи и бодри сини очи, се угрижи, помръкна и спря да слиза до киното. Кое то бе скандално, защото селото не помнеше прожекция без баба ми на първия ред – най-редовния зрител и критик на всеки филм, идващ от града.

По това време разбиха с камъни всички прозорци на къщата на Никса и баща ми и чичо ми цял един ден коваха шперплат върху черчеветата. Таванът бил прокапал от гръждовете.

Нощем, казваха, около къщата започнали да се въртят непознати, а на сутринта имаше пресни дупки около стария орех. Тогава чух за пръв път думата „иманяри“.

Никса се върна. Видели го да слиза от рейса, стоял на спирката, оглеждал се. Баба Петра изпрати баща ми да го доведе у дома, точи баница, заколи пиле, наготви, беше весела. Телевизорът беше пуснат, даваха, помня, „Как се каляваше

стоманата“. Дядо Никса беше съвсем слаб, пожълтял, мъчалив, с хълтнали дълбоко в черепа студени очи. Отсрани на слепоочията си имаше малки ранички, като че някой бе загасял фасове в кожата му. Агамовата му ябълка беше станала по-голяма, той гървчеше бавно, като че обмисляше как да преглътне всяка следваща хапка. Отказа да пие ракия. Не пи и вино. Не разбрах дали ме помнеше. Не беше ясно дали помнеше когото и да е на масата. Почти не яде. След като баща ми го изпрати до къщата му и се върна, чух да спомнават „Царев брод“, „лудница“, „шокове“.

Баба ми започна да се грижи за стареца. Чистеше и му готвеше силна храна. Единственото, която му даваше да пие, беше светена вода, която баща ми носеше с туби от местността Света Марина.

Никса постепенно започна да се възстановява. Мина време.

Една сутрин чухме звука на чука му.

Той се върна към старите си занимания, от работилницата отново заизлизаха каруци, все така здрави като предишните. Единствената разлика бе, че сандъците им сега бяха обрисувани само с вариациите на два образа – тези на Вълка и Заека от „Ну, погоди“.

Селото отново започна да свиква с Никса, само че този път трябваше да приеме не опърничавия му характер, а липсата му. Никса седеше на същото място в *хоремага*, пиеше мента и пушеше, но не граскаше по тefтерчето си, не спореше с никого, не размахваше юмрук. Ходеше всеки две седмици да се подстригва и бръсне в съседното село Стожер.

110 Никой вече не се бесеше в селото.

Година по-късно един възрастен Игнат си пръсна главата с кой знае как пазен в тайна „Наган“, но Игнат беше бивш *шумкарин* и живееше в „долната“ махала. Макар да го намериха с бяла закопчана догоре риза, панталон и обувки, не закачиха Никса – беше ясно, че самоубиецът беше имитатор.

Баща ми започна нова работа, получихме ведомствен апартамент в града, преместихме се, излезе вноската за „Жигули“, аз започнах да уча в ново училище, пораснах бързо и забравих за Никса и времето на обесените старци.

На погребението на дядо ми го видях отново, бях войник, бях в отпуск. Никса беше със същото сако, но ръкавите лъцияха от носене; със закопчана догоре риза, но яката про-

ядена; обувките не блестяха; панталоните бяха неогладени, единия крачол опикан. Питай го как е, дали има нужда от нещо. *Никс*, не. От нищо нямал нужда. Пенсионер бил.

В първи курс на университета, в едно упражнение по философия си спомних за *Никса*, чертите му, като че разкривени в кривите стъкла на прозорците в селската кръчма. Спомних си отровния му ум, с който заразяваше дядовците, опасните му думи – да избереш как да умреш, след като ти е отнето правото да избираш как да живееш; да си истински мъж, значи да умреш с достойнство, смело и без мрънкане да свършиш пътя си и така напатък. Дали всъщност наистина *Никса* беше инициатор на всички тези самоубийства? Как бе индоктринирал неуките старци? Как бе забил тези идеи в необразованите им глави? С кафе? Едва ли.

После дойдоха промените, всичко се обърна с главата надолу, ожених се, роди се синът ни, не успях да завърша университета, а май и не исках. После пък нямаше къде да живеем, нямаше и с какво да живеем, гушеше ни бедност, бедност, бедност. С всичко се свиква на този свят, мислех наивно тогава, но няма по-страшна болест от бедността. Ненавиждах бедността около себе си, ненавиждах собствената си бедност, ненавиждах себе си.

После дойде престъплението, след него присъдата.

Пристигнах в селото малко преди да се стъмни. От спирката в центъра заизкачвах баира, който сега не беше толкова стръмен, колкото го бях запомнил. Изкачих го и погледнах назад – и двете махали, нашата и отсрещната се бяха някак слегнали.

Минах край кметството и пощата, край някогашната детска градина, край киното – всичко потънало в пустота. Улицата беше безлюдна и не срещнах никого. Стигнах къщата на *Никса*.

Влязох в работилницата, която сега бе разграбена и изтърбушена. Нямаше стъкла, черчевата, врати, нито един инструмент не бе пощаден, всичко, което можеше да послужи за вторични суровини или огрев, бе отдавна изтъръгнато. Див орех бе поникнал там, където преди беше наковалнята и бе пронизал порутения покрив. Къпинак и тръни растяха в това, което беше останало от пещта.

Излязох, пресяхох буренясалия двор, изкачих няколкото изронени стъпала и почуках на вратата му. Никакъв признак на

111

живот. Почуках пак, по-силно. Чух как нещо изтрополи отвътре. Натиснах бравата и вратата се отвори към сумрака на стаята, която помнех добре от дете. Кълна се, видях плъх, който троваво скочи от малката масичката и се нацеди под шкафа с чашите, друг плъх пробяга под русенското легло, на което лежеше *Никса*. Вонеше силно. *Никса* лежеше до прозореца в кухнята си, усукан в просмукано от миризма на урина войнишко одеало. На масичката до него имаше парче суха банница и тройка неотворени тасчета за храна, оставени върху вестник от предния ден.

— Как си, шефе? – опитах аз. *Никса* погледна към мен над одеялото, после килна брадясалото си лице към избелелия ковчор до леглото, закашля се и затвори очи. Потърсих с ръка електрическия ключ и светнах. Стаята се обля пикливо-жълта светлина от голата крушка. Предпочетох да не се оглеждам. Поседнах до стареца.

— Позна ли ме кой съм? – попитах го.

— Баба ти умряла снощи – каза глухо той, без да се обърне към мен. Помълчахме.

— Хайде да хапнем нещо – казах и погледнах в канчетата. Безцветна супа, грах и грис халва. Явно някакви социални служби се грижеха за него. *Никса* стисна устни и поклати глава. Навън мъглищата се беше превърнала в гъжд, шума от който звучеше в два регистъра – нисък и дълбок от покрива над нас и висок и остър от плискането по перваза пред прозореца.

— Едно турско кафе няма да откажеш обаче, нали?

112 От сака си извадих пакетче прясно-смяно кафе, което купих сутринта от пазарчето на Чаталджа. Намерих котлон и включих мазния щепсел в контакта на стената. Намерих старото инстанбулско джезве, в шкафа открих две порцеланови чашки, измих ги със студена вода и кафяв сапун, изтърсках ги и ги избърсах с ръкав. Отмерих по две лъжички кафе за всяка чаша, по лъжичка и половина захар, после още една пълна догоре лъжичка кафе, разбърках го, пунах щипчица сол и още нещо, което съм виждал като дете той да слага и което ще си остане само между нас двамата. Сложих джезвето на котлона и докато чаках да кипне, опитах да разтребя наоколо. Миризмата на силно турско кафе поразея вонята в стаята. Поизправих възглавницата на стареца, подпрях я с два прашни балтона, свалих джезвето от огъня, налях и му поднесох чашата. Той я пое, допря напуканите си устни,

колкото да ги изцапа в каймака на кафето и очите ни се срещнаха над ръба на чашата му, която трепереше. Някога синият му поглед сега беше просмукан с мъглата на отиващия си ден.

Нукса беше облечен с изгорено от фасове синьо горнище на анцунг „Агидас“, под който имаше няколко пласта пуловери, несменяни навярно от лятото. Мълчахме, докато навън мъглата отстъпи на вечер и от селото останаха тъмни контури на къщи, тук-там с жълти квадратчета живот. Мълчахме. По някое време той се прокашля, протегна недовпитата си чаша към мен. Ръката му не трепереше.

— Няма ли да я изпиеш докрая? – попитах го.

— Нукс – повдигна брадичка старецът и се засмъква надолу под завивката си. Стори ми се, че гледаше някъде над рамото ми, към тавана на стаята. Проследих погледа му – нищо. Извъртя се към отвратителния ковчег. Нещо ме кара да мисля, че направи опит да се усмихне в този момент.

Аз допих кафето си, измий чашата и я върнах в шкафа. Неговата оставих на видно място, неизмита.

Отидох в съседната стая, светнах, отворих ореховия гардероб. Намерих бяла риза, прилични панталони, открити и обувките му, които добре излъсках в пердетата.

Въже открит под стълбището. Изглеждаше здраво.

Върнах се в стаята, седнах на стол, затворих очи, отпуснах глани на коленете си, послушах дъжда и поговорих наум с Нукса.

Изправих се. Отидох до леглото му, изгърпах мръсната възглавница изпод него, обърнах го по гръб и с две ръце плътно затиснах лицето му. Отпуснах върху немоцната му глава цялата си тежест. Броих на глас до около двеста. Не се съпротивляваше, не риташе в конвулсии. Не беше трудно или пък тъжно. Към сто и петдесет ми се стори, че притрепери за миг, но кога всъщност дойде смъртта не усетих. Нямаше нищо свръхестествено. Не изпитвах нито вина, нито радост. Не плаках. Не повърнах, както правят във филмите.

Докато беше още топъл, съблякох дрехите му. Над ключицата си имаше прогълговат тъмен белег (затова ли бе заkopчавал догоре ризите си?). Гърбът му беше също обсипан с тъмни белези. Не губих време да го мия – това щяха да свършат тези след мен. Облякох бялата му риза, закопчах я около мръсния му жилест врат. Обух панталоните му направо върху пижамата, с която беше облечен, постегнах ги малко с канап

113

– коланът нямаше достатъчно дупки за измършавялото му тяло. Чорапите му миршеха, събух ги – три от пръстите на левия му крак липсваха. Дълго търсих чорапи, които да са едновременно чисти и без дупки. Намерих. Обухме обувките, завързах ги на двоен възел. След това се сетих да го избърсна, което отне повече време, отколкото трябваше.

Въжето завързах здраво на двоен възел около крака на леглото, после повдигнах леглото и освободих възела. Прекарах другия край на въжето през образувалия се отвор и го обрах, докато се получи примка. Сигурно има по-добър начин да направиш бесило, но не го знаех.

Навън дъждът се беше усилил. Притичах до работилницата в джвакащата кал. Намерих удобна греда срещу пещта, която някога раздувах с ковашкия мях („...занаята, момче“), без да изтървам и дума. Занаята... Метнах въжето веднъж, два, три пъти, докато го прехвърля през гредата.

Върнах се в къщата. Вдигнах го на ръце – беше лек като дете. Внимателно заслizaхме по стълбите, пресякохме двора, влязохме в работилницата.

Опасявах се гали немощният му врат ще издържи тежестта на тялото.

Издържа.

Дъждът сега ромоли по каквото е останало от турските керемиди над главата ми. Опрял съм гръб на каменния дувар, гледам в сумрака силуета на обесения – обърнат удивителен знак. Нукса виси с лице към пещта, сега задавена от гъсти жилави храсти. „Тук е парата, слушай ме, момче, тук е парата“: В тъмното е невъзможно да се види гали иманярите са ровили в пещта или не. Сигурно са. Сигурно многократно. Но какво, ако са пропуснали? Какво, ако не са успели да достигнат достатъчно дълбоко?

Ще почакам до утре. Ще погребем баба ми. Може би до тогава някой вече ще е видял, че Нукса е изчезнал от леглото си, някой ще е намерил чашата с утайка от кафе, някой ще е открит тялото му в работилницата, някой ще е съобщил новината на живите и те ще се сетят отново за обесващите се старци.

Аз ще дойда и разгледам на светло работилницата. Ще опитам да си спомня времето, прекарано тук с Нукса, историите му, занаята... Кой знае, един ден може да се захвана да търся и наследството.

114

Сега оглеждам улицата през избития прозорец, вдигам догоре ципа на якето си, нахлупвам качулката и излизам в студения гъжд.

Дали – питам се, докато газя калта към дома на детството ми – дали до сутринта няма да обърне на сняг?

ЗДРАВКА ЕВТИМОВА

Родена е в Перник през 1959 год. В България са публикувани 4 нейни сборника с разкази и 3 романа, като романът „В студентата ти сянка, лейди“ печели награда за съвременен български роман на Фонд „Развитие“ 1999 год., а романът „Четвъртък“ – наградата на СБП през 2003 год. Сборникът ѝ с разкази „Bitter Sky“ („Горчиво небе“) е публикуван през юни 2003 год. във Великобритания и преиздаден през 2005 год. Там е издаден също и сборникът ѝ с разкази „Госпожица Даниела“ (2007 год.). Романът „God of Traitors“ („Божество на предатели“) е издаден в САЩ (2007 год.), както и сборникът ѝ с разкази „Някой друг“ (Награда за „Най-добър сборник с разкази от утвърден автор“, 2005 год.). В САЩ са издадени също нейните

сборници с разкази „Good Figure, Beautiful Voice“ (2008 год.), „Блед и други постмодерни български разкази“ („Pale and Other Postmodern Bulgarian Stories“, 2010 год.), „Стари коли и други разкази“ („Carts and Other Stories“, 2012 год.). Нейни разкази са публикувани в литературни списания и антологии в 23 страни по света. Лауреат на множество национални и международни литературни награди. Работи като преводач от английски, френски и немски език.

КРЪВ ОТ КЪРТИЦА

В моя магазин идват малко клиенти. Обикновено учители, които търсят комплект опитни животни за часовете по биология. Продавам жаби, насекоми, гуцерчета. Скоро ще се откажа, не мога да покривам загубите. Ала така съм свикнала с тази стаичка, с мрака и миризмата на формалин.

Един ден в магазинчето влезе жена. Беше малка, свита като купчинка сняг напролет. Не ме погледна. Сигурно не идеше да купи нещо, просто ѝ бе прилошало на улицата. Заклати се, щеше да падне, ако не бях хванала ръката ѝ.

— Имате ли къртици? – изведнъж запита непознатата. Очите ѝ проблясваха като стара разкъсана паяжина с малко паяче в средата – зеницата.

— Къртици ли? – спрях. Трябваше да ѝ кажа, че никога не съм продавала и никога не съм виждала къртици. Жената искаше друго да чуе – погледът ѝ пареше в моите очи.

— Нямам – казах. Тя въздъхна, после изведнъж се обърна настрана.

— Ей, стойте! – викнах. – Може да имам къртици.

Тя спря. Погледна ме.

— Кръвта на къртицата лекувала – прошепна жената. – Трябва да изпиеш три капки.

Хвана ме страх. Мъка гълбаеше очите ѝ.

— Поне болката за малко спирала... – прошепуна тя, после гласът ѝ угасна.

— Вие ли сте болна? – попитах.

— Синът ми.

Ръцете ѝ, изтънели като изсъхнали клони, се дръпнаха от щанда. Искях да я успокоя, да ѝ дам нещо – поне чаша вода. Раменете ѝ бяха тесни и се губеха в тъмносивото палто.

— Искате ли вода? – Когато взе чашата и отпи, мрежата бръчици около очите ѝ затрепери. – Нищо, нищо – разбърбих се аз. Не знаех как да продължа. Тя се обърна и тръгна към вратата.

— Ще ви дам кръв от къртица! – креснах.

Избягах в задната стаичка. Не мислех какво правя, не ме интересуваше, че ще я излъжа. Нямах откъде да взема кръв. Нямах къртици. Жената чакаше. Блъснах вратата да не се вижда какво правя. Поряхах китката си с малкото ножче, което държах в чекмеджето при кутките с рибарска стръв. От ранчката полека започна да изтича кръв. Не болеше, ала се страхувах да гледам как се изцежда в шишето. Събра се малко – сякаш на дъното бяха паднали две-три глогинки. Излязох от задната стая, забързах към нея.

— Ето ви – казах. – Тази кръв е от къртица!

Тя се взря в ръката ми, по която все още се стичаха кръвави капки. Въобще не посегна към шишенцето. Насила го блъснах в ръцете ѝ.

— От къртица е! От къртица е!

Опила шишенцето. Вътре като догарящ огън блещукаше кръвта. След малко непознатата извади пари от орфаната си чанта.

— Не. Не ца – казах аз.

Жената не ме погледна. Хвърли на масата банкнотите и закрета към вратата. Искях да я изпратя, или поне пак да

ѝ дам вода, преди да си отиде. Ала усещах, че не ѝ трябва, никой не ѝ беше необходим.

Есента продължаваше да засипва града с мъгливи дни. Скоро трябваше да закрия магазина. Беше мразовито, хората бързаха край витрината. Нямах купувачи в моя стуг.

Една сутрин вратата рязко се отвори. Оная, малката женица, влезе вътре. Затича към мене. Искях да се скрия в съседния коридор, ала тя ме настигна. Прегърна ме. Заплака. Задръжах я да не падне, така безсилна изглеждаше. Изведнъж вдигна лявата ми ръка. Белегът от раната беше изчезнал, но тя откри мястото. Залепи устни към китката, съзлите ѝ навлажниха кожата на ръката ми и ръкава на синята работна престилка.

— Той ходи – изплака жената и скри с длани несигурната си усмивка.

Искаше да ми даде пари. Беше донесла нещо в голям сак. Усетих, че се е стегнала, че малките ѝ пръсти са твърди и не треперят. Изпратих я, ала тя дълго стоя на ъгъла – гребна и усмихната в студа. После улицата опустя. Беше ми хубаво в магазинчето. Така сладка ми се стори старата, глупава миризма на формалин.

Още същия следобед пред тезгяха в тъмната стая дойде един човек. Висок, приведен, подплашен.

— Имате ли кръв от къртица? – запита, очите му, залепнали към лицето ми, не мигаха.

— Нямам. Никога не съм продавала къртици тук.

— Имате! Имате! Жена ми ще умре. Три капки само! – хвана лявата ми ръка, повдигна насила китката, изви я.

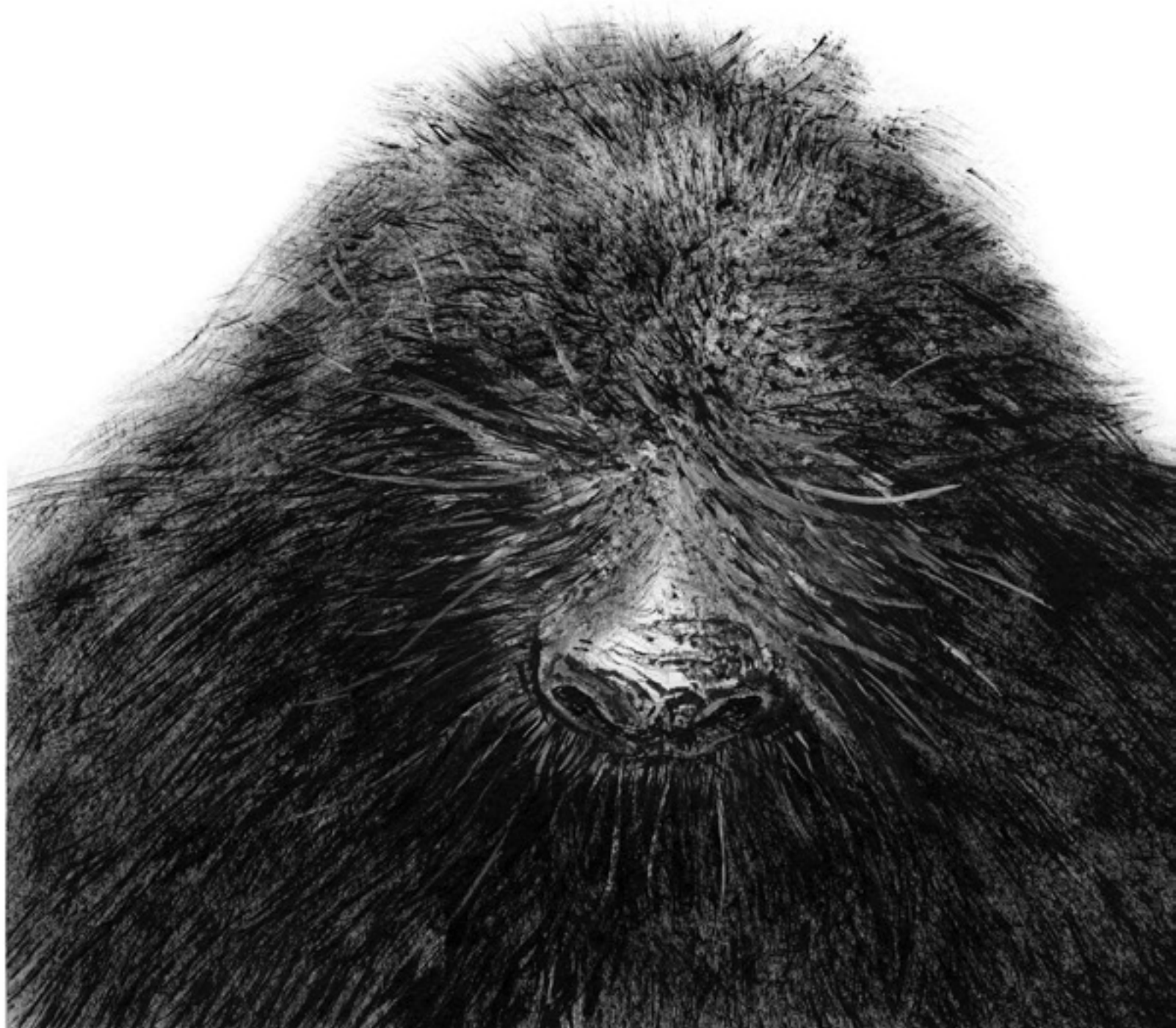
— Три капки! Иначе ще я загубя!

Кръвта ми потече от порязаното много бавно. Мъжът държеше шишенцето, капките се търкаляха като мравки към дъното. После той остави на масата пари.

На другата сутрин пред вратата на магазинчето ме чакаше голяма тъпла хора. Ръцете им стискаха малки ножчета и малки шишенца.

— Кръв от къртица! Кръв от къртица! – викаха, кряскаха, блъскаха се.

Всеки имаше мъка вкъщи и нож в ръката.

ЙОРДАНКА БЕЛЕВА

Йорданка Белева е родена през 1977 год. в Тервел. Завършва българска филология и библиотечен мениджмънт, докторант е по обществени комуникации и информационни науки. Лауреат от множество национални конкурси за поезия. През 2005 год. печели Националния конкурс за проза „Раишко Сугарев“. Автор е на стихосбирката „Пеньоари и ладиш“ (2002 год.), спечелила първа награда в Националния конкурс за поезия „Веселин Ханчев“, съавтор в сборника „Секс off“. През 2011 год. излиза книгата ѝ с къси разкази „Надморската височина на любовта“.

УЗРЯВАНЕ НА СНИМКАТА. 1928-1999 год.

Баба казва, че във всеки поглед има парче земя, но го разбираш, като си отиде погледът. Обичам да ми говори такива неща, дето не ги разбирам веднага. Тя не е баба като другите, с които си говориш за нещата от живота. Баба ми е баба за нещата от смъртта. Вярвам ѝ за всичко, и за земята в погледа, осем погледа са си отишли пред очите ѝ.

Тя има перде на очите. Като малка си мислех, че е станало, понеже много е плакала. Сега знам, че го има, защото е спряла да гледа живота. Сигурно още плаче, но не се вижда, съзрите остават зад пердето.

Нощем пере едни и същи пердета. Не че са мръсни, никога не ги е ползвала. Те са от чеиза ѝ. В първата къща на баба

не е имало прозорци. Докато построят втората, дошла снахата и сложила пердетата по собствен вкус. Сега ми говори за онази къща без прозорци, в която накрая всички отиваме, а пердетата ги пере за спомен на внучките. После ги слага в един санджък с много нафталин и все напомня, че всичко ѝ е вътре, в санджъка. Всичко означава един кат грехи и гердан, макар че баба не става суетна като другите баби от селото, които казват, че искат с тази рокля, с тези обувки и с тази кърпа да си отидат. Не става суетна. Когато говори за смъртта си, тя живва. Понякога си мисля, че само тогава живее.

Баба живее смъртта. Сутрин става по тъмно, къпе се. Страхува се, че ако е мръсна, смъртта ще се погнуси и няма да я докосне. Къпе се в няколко води, вярва, че така отмива живота от себе си. После излива живота върху чемшира в градината. По нашия край смъртта обича чемшир, мушкато и босилек.

По обед готви. Винаги готви за много хора, а от години живее сама. От огъня и от манжките става задушно. Когато сготви, става задушница.

Разпределя храната в десет чинии. Осем, колкото са ѝ умрелите, в деветата слага за себе си и забравя да яде. Последната чиния е за смъртта, че смъртта насищане няма и все е гладна.

Запомнила съм баба така – сама сред пълните чинии и многото празни столове край масата. Като самотен Иисус, чийто ученици са избягали малко преди вечерята.

Вечер пали кандилото. Не казва молитва, прави си на глас някакви планове. Дългосрочни, за да гразни смъртта, да я предизвиква. От малка знае, че не се казва, преди да е съмнало, какво ще правиш, защото човек предполага, но господ разполага. Нейният господ обаче от години е смъртта, или поне само в нея вярва. Смъртта, за разлика от бога, казва баба, е, око да види, ръка да пипне.

При баба отдавна няма икони. Има много снимки. Повечето са безсмъртни, осем от тях са смъртни.

Първият фотограф, който минал през селото, направил цяло състояние от семейни портрети. Тогава баба била на дванайсет години. От предишния ден се е знаело, че ще идва фотографинът и в повечето къщи имало суматоха – жените приготвяли грехи, мъжете отивали в бръснарницата, после всички се събирали и правели репетиции за снимката. Баба

имала чисто нова червена рокля, необличана нито веднъж. Много пъти молела майка си да ѝ разреши да я понеси малко, даже само до чешмата и обратно, но прабаба била категорична – роклята ще бъде за нещо важно.

Нищо, че не е имало цветна фотография, баба знаела, че на другия ден ще се снима с най-хубавата червена рокля на света.

От радост не мигнала цяла нощ, така първа чула кучетата, които лаели по непознатите. Донесли баца ѝ, намерили го убит и хвърлен на пътя.

На първата снимка в живота си баба е с черна рокля. Клекнала е до ковчега, прадядо не се вижда от цветята и свеци. На друга, по-късна снимка хората около ковчега са почти същите, а в ковчега е прабаба. Вкъщи има осем такива снимки. От първата и осмата хората не се познават. Общото са само смъртта, и баба. На последните две и мен ме има.

Когато баба разказва снимките, смъртта е фотогенична.

Често си мисля за тази традиция да се снима умрелият, оплаквачите, изпращачите. Прилича ми на някакъв страх да не забравиш лицето на покойника, сякаш е нужно потвърждение, че хем го няма, хем го има. Когато нас ни има, казва баба, смъртта я няма, когато нея я има, нас ни няма.

Гледам снимките, лицата там, ръцете. Колкото и да са се променяли с годините, очите, с които гледат смъртта, са едни и същи. Знаем, че от първата до осмата снимка има не просто години. Има и километри. Прилича на надбягване, на щафетно родово бягане, което започва от умрелия към момента на снимането, но чак от следващата снимка разбираш на кого е дал щафетата. Това е древно бягане. Древно като латинския. Едновременно е мemento мори и бързай бавно.

Баба е професионална оплаквачка. В селото я викат, когато погребват някого, защото баба най-добре познава смъртта и знае какво да ѝ изпее.

Не е точно пеене, защото баба извива грезгав, страшен глас. Глас, който става викане, което става виене. Целта е да избяга смъртта от тази къща и да не идва друг път. Баба е изгонила госта смърт от селото. Докато я гони, я вика при себе си.

Оплаквачките са нещо като жрици на смъртта, популяризират я. Когато е чужда смърт, в нея има мъдрост, когато е на близък човек, в нея има мъка, но всъщност смъртта

винаги е една. Ти си учено момиче, казва баба, не може да не го знаеш. Граматически смъртта няма множествено число, но баба си има нейна собствена, смъртна граматика. Там на практика изреченията са кратки, съобщителни. Човек говори, говори, казва баба, пилее си думите из живота, а смъртта веднъж се изказва, но на място, нейна е точката.

При баба е сложила осем точки. Сигурно затова от години живее в многоточие.

От очите ѝ, зад пердето, капят точки. Пердетата са винаги влажни. Нощем пере едни и същи пердета, за внучките.

Внучките са галече. Имат щори на прозорците от PVC дограма. Във всеки поглед на внучките има парче от баба, но го разбират, като си отиде баба.

Излязла рано сутринта, на никого не се обадила, взела онези осем снимки, и отишла в деветата.

КАЛИН ТЕРЗИЙСКИ

Роден е през 1970 год. в София. През 1984 год. е приет в Национална природоматематическа гимназия (НПМГ) в София, пише първите си стихотворения в сюрреалистичен стил „Стихове на тъмно“. Завършва медицина и специализира Психиатрия, работи като лекар и започва да пише за вестници и списания. През 2000 год. напуска работата си на лекар и се отдава изцяло на писането. През 2008 год. сам и без медицинска помощ спира алкохола и наркотиците и започва да издава усилено написаните през годините на самота разкази и стихове. През 2009 год. написва романа „Алкохол“, работи като сценарист. През 2007–2012 год. издава единадесет книги – шест сборника с разкази, три стихосбирки и два романа. Романът

му „Алкохол“ е награден през 2010 год. с наградата „Цветето на Хеликон“ като най-продаваната книга на годината. Пет пъти е номиниран за литературната награда Хеликон. През 2011 год. получава първата за България Европейска награда за литература - за сборника „Има ли кой да ви обича“:

ЛУЦИФЕР ИЛИ ГОРЕЩ ДЕН

Прибрахме се в ранния следобед , аз и Иванчето – двама старички младежи, позастарелите деца на своите родители – хоп-троп, двамата – в своя напечен апартамент. Връцахме се от Банкя, където бяхме гостували на моите родители. Беше августовски следобед и отнякъде бях дочул, че този ден е най-горещият от години насам.

С влизането от вратата усетих, че никак не е хубаво това, което ни очаква вътре. А нямаше нищо особено – малкият ни черен котарак Луцифер ни очакваше в коридора. Беше легнал като Сфинкс на пода – върху четирите си лапи. Но когато го повиках, той дори не се обърна. Лежеше по корем, обърнал гръб към вратата и не помръгваше. Не поглед-

на към мен, само много силно и болно измяука. И аз усетих, че той е болен.

Как имам такъв нюх за болестите? Може би защото съм лекар или защото съм състрадателен, или пък – глупости – кога съм бил състрадателен и кой ли е състрадателен? – може би просто съм много чувствителен към страданието – независимо дали е мое или чуждо – но – както и да е – още от вратата усетих, че нашето черно и тъничко котенце страда силно и отчаяно. Още щом го погледнах – усетих.

Боже, не искам да споменавам излишно името ти – винаги само от това се страхувам – да не би да спомена напразно името ти – но сега наистина исках да го спомена: Боже, какво става сега? Насред цялата тая скучна пъга на моя живот изведнъж и това малко котенце – май единственото нещо, за което – наистина вяло и нерешително – но все пак упорито – съм се грижил през последните месеци – взе, че се разболя. Как стана така?

И така зле изглеждаше, че чак ме обхвана страх. Боже! Дали е редно с малки трагедии да ни показваш как от скука и суета сме започнали лошо и глупаво да се отклоняваме от пътя, който ни сочиш?

И така...

Аз се наведох и вдигнах Луцифер. Погалих го, а той така страшно, така жалко изпищя, че се почудих дали да го пусна на земята. В един миг се замислих дали да не отворя безсилно ръцете си, да го пусна като празна чаша на пода и да се откажа от моя живот, който причинява при всяко движение толкова излишна болка. Но това беше мимолетна мисъл.

Помислих да го пусна на земята, но си помислих също, че ако просто така го пусна – като слаб и неангажиран човек – той ще вземе да се счупи. Така крехко беше станало от внезапната болест черното му телце. И беше олекнал ужасно.

И ето какво стана след това: ние с ИВ се разстроихме. Аз се заразхождах из следобедния ни горещ апартамент и заразсъждавах на глас. Какво трябва да се направи и какво евентуално може да е причинило това състояние. Иванчето стоеше и голната ѝ устна трепкаше и така посърна милоото ѝ кръгло лице, че аз я видях като баба, на която внучето е болен. Да, внучето е болен и му правят изследвания на кръвта, а там има нещо лошо. И бабата стои и се кани да заплаче. Така видях моята ИВ и само мимоходом я погалих,

135

за да не вземе съвсем да се отпусне и наистина да заплаче и съвсем да заприлича на бабата в моето кратко видение.

Ние с ИВ нямаме деца и ето че това черно котенце беше станало важно за нас. Колко важно – сега цял ден да разберем.

И ето какво стана после: Аз намерих в *гугъл* – който наистина е свещен – телефона на Централната ветеринарна клиника. Веднага се обадох и оттам ми дадох адрес. Иванчето се опитваше да напълни устичката на малкия ни котарак Луци (така му викаме) с капки прясно мляко с помощта на един тампон от памук. Луци мяукаше болно и разплакано. Така мяукаше, че ми се струваше, че крещи. Така май – казах си – тихо врещи човек, когото заплашва неминуема смърт и той вика за помощ, но няма сили да надигне глас и само скимти силно.

Увих олекналия Луци в студена и влажна хавлия – да го предпазя от стапящата августовска жега – и тръгнахме за клиниката. По пътя аз непрекъснато говорех с дежурната на рецепцията – беше неделя и тя ни питаше – по спешност ли? – аз и отговарях – по спешност – и тя ми обясняваше как да стигнем до затънтената уличка зад Зоопарка и как да намерим голямата, нова клиника.

Загубихме се малко и се поядохме. Но в яда и на двамата ни имаше нещо толкова уплашено и толкова свито в сърцата, че това даже не беше яд. Беше трескава тревога, при която не можеш – както обикновено – да обвиняваш и да се заяждаш до безкрайност. Да, много уплашени бяхме като че ли. Аз тайно поглеждах ИВ, сигурно и тя тайно поглеждаше мене. За да проверим дали другият все пак не е малко по-уверен и дали можем да откраднем малко увереност от него.

Та така.

Не бяхме ядосани от загубването си. Просто така, измърморвахме по нещо, но нали знаете, когато човек е силно уплашен, не може да се ядосва. Какво да правиш? Затваряш си устата след някоя и друга дума и гърлото ти се свица – мълчи си, мръсноко, си казваш, не викай дявола с тая караница, дяволът е там, където хората се карат, а сега с това болно дете-животинче, само дяволът ти е дотрябвал – да се довлече и да домъкне със себе си болестите и смъртите...

...та след като се поядохме и потърсихме клиниката, а Луци съвсем безнадежно помяука още пет минути – ние намерихме голямата нова сграда и бързо влязохме.

И ето какво стана после:

136

Вътре беше свършено. Хлад се стелеше като бял чаршаф над чистите и меки подове от варовик с цвят на хляб. Тихи сестри и доктори с красиви хирургични униформички – като западноевропейски кукли – лекари – ходеха безшумно – но не казвам безшумно, защото е удобно клише, а наистина безшумно – напред-назад, като същевременно вършеха чудесно работата си. Личеше си, че не се преструват на заети само за да правят добро впечатление.

Беше наистина свършено.

На големия екран във фоайето, което беше може би най-хубавото и хладно място на хиляда километра околоръст, по Енимъл планет даваха филм, в който съвсем подобни лекари и сестри спасяваха грижливо, нежно и добронамерено разни животинки. Даже като че ли видях на екрана и себе си – мрачен, брадат и загорял от слънцето, скрит в тъгла, с черно копе в ръце.

Ние седяхме с измъчения Луци с черната козинка в моя рай и само дишахме хладничкия въздух, сладък като мляко.

Навън жегата беше съвсем нечовешка, а ние стояхме в прохладата и си почивахме. Наистина смешно.

Нека кажа къде е роден Луцифер. Той е роден в най-голямата психиатрия на Балканския полуостров – Курило. Преди първа беше Раднево, но Курилската психиатрия я изпревари. Курило е болница с двеста пациента, повечето шизофреници. Място на лудост и забвение. Оттам го донесе Иванчето. Тя работи там. И аз работех там. Лекувах болните... или лудите, както им казвам понякога, когато не се опитвам да бъда прекалено политически коректен. Иванчето ги лекува все още. Не знам как се справя. Там е потресаващо тъжно и безнадеждно. Толкова е тъжно, че когато си там, даже не усещаш тъгата. Както не се усеща мощна радиация. Тя просто се просмуква и те убива. Тъгата те поема като бавен водовъртеж и те повлича надолу. Ние с Иванчето не говорим за там.

Та Луцифер беше роден в болницата. От някоя от безбройните скитащи между бараките и дебнеци в парка котки. Но тя го беше изоставила и сега той беше наш и точно в моя момент едва дишаше в мократа кърпа, свит като дишащо парцалче в презръдката ми. Тъжно ми беше за Луцифер. Кой знае защо добрият Боже така ни даваше да разберем, че животът не е място за скучаене? Все ще се случи нещо неочаквано и ще трябва да се започне със страдането.

137

Но така, де – дишахме в тази необичайно хладна и хубава, чиста среда и се оглеждахме.

Доиде лекар и ни прие.

И как ни прие само. Аз го изгледах с недоверие. Открай време – аз, старият и недоверчивият, не вярвах в хубавите неща. Докторът беше висок, рус, млад и спокоен, чак някак мек – като гълъг коледен чорап пълен с мили подаръци беше. И ни заговори нещо тихо. Аз не го слушах особено внимателно. Знаех, че Иванчето слуша. Бях възхитен. Отдавна не бях получавал таква добро отношение към себе си, просто ей така – напук на госагата, жегата и самия Аг, царяц навън. Това място, моя лекар бяха напук на Всичко Навън – Навсякъде – напук на едновременно пустите и задръстени улици, на ленивите, мрачни кафенета, на гъмжащия изригващ кълба връщ въздух град с всичките му дупки, прашни строежи и сметица, заедно с цялата му кошмарна, немарлива порутеност.

Ето за какво пиша този разказ – за да изтъкна гениалността на Бог. Когато в димящата и нагорещена скука на август решиш, че всичко е безсмислено и жегата е безкрайна и светът е горещ и празен и недоброжелателен, изведнъж пред тебе изневиделица се появява цял един друг свят, пълен с добри хора, с хладни чаршафи, със свеж въздух и с красив, лесен за намиране смисъл.

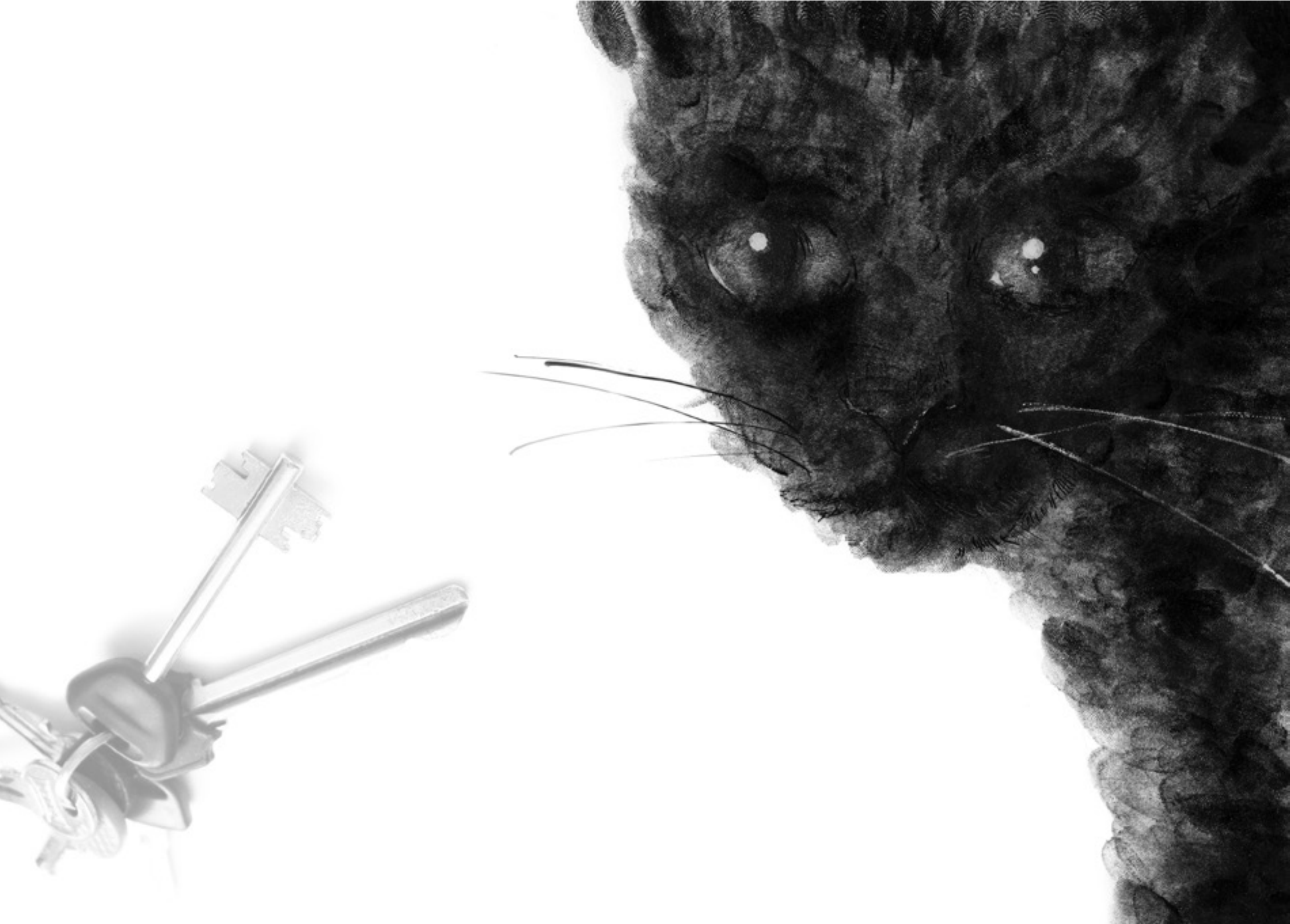
И ето какво стана после:

Лекарят беше толкова спокоен, деликатен и умен, че ние с Иванчето само се споглеждахме и неволно се усмихвахме. Това не беше нормално за България. Ама че гадна, просташка баналност е това – „Не е нормално за България“. Въобще не знам кое е нормално и кое не е нормално за проклетата България. Просто ние с ИВ не бяхме свикнали с такава България. Тя беше в нашите глави напечена, нараняваща и пареща, недружелюбна и хаотична. А този млад и русоляв Ескулап съвсем объркващо ни въвеждаше в страна на ред и спокойствие, в която всеки си върши работата и във въздуха блика добронамерен хлад. Гледай ти!

А Луци лежеше и от време на време отчаяно измякваше, но тук, в хубавата хладна клиника, нещата не изглеждаха безнадеждни.

Лекарят ни попита дали Луци не е ял нещо различно от обикновеното. Не – казахме ние. А дали не е лекуван с нещо по повод сегашното си неразположение – продължи ведро док-

138

порът – не – отговорихме ние. А да е ял лук....много лук?

М-да...

Явно това беше причината. Явно това е причината – каза докторът – големите количества лук предизвикват хемолиза при котките.

Да – хемолиза, измърморих. Лекар съм, казах на своя млад и рус, животински и много по-човешки от мене колега. Лекар съм и знам за какво става въпрос, казах пак и си помислих: Колко черен и мрачен и старинен съм аз със своята черна брада – психиатър от миналия век. Ха! Та аз съм правил електрошокове. Аз съм живял във време на мрак и инквизиции. Обучавал съм се в медицинските дисциплини, убивайки експериментални котки.

Да – точно преди двайсет години аз бях убивал с ток и химикали разни улични котараци, в упражненията по патофизиология. Това беше в двайстия век, когато да се убива беше някак нормално.

Три години преди това бях напуснал Гранични войски, където пък трябваше да убивам безгълци от България, ако се наложи. Да.

А този млад чудесен и хладен доктор не убиваше и не беше убивал нищо. Той тихо и абсолютно уверено ми обясни какво трябва да се направи, за да се спаси котето от тази тежка хемолиза. Трябва да му се прелее кръв – каза мой.

И ето какво стана после:

Трябваше да намерим котка, от която да се вземе малко кръв, за да се спаси живота на нашия Луцифер. Да. Трябваше кръв.

Трябваша петдесетина милилитра котешка кръв, за да се спаси нашия Луци – дяволчето, родено в най-голямата лудница на Балканския полуостров, отглеждано от мене – стария психиатър и граничар, свикнал на смърт и горещини и недружелюбие... Нашето малко черно коте, спасено от моята тъжна ИВ, с която си нямахме деца и Луци беше някак си техен заместник...

Така ни каза младият и умен доктор.

Всъщност аз не знаех дали този млад човек с изгладена хирургична униформа е добронамерен – той беше толкова вежлив, че въобще не можеше да се разбере какво чувства. И това, честно казано – в моя ужас навън, в тая горещина, хаос и безнадеждност – беше много, много добре.

Та ето – Луци лежеше и чакаше кръвта.

И ето защо пиша този разказ:

За да покажа на всички голямата изобретателност на Бог

Когато съвсем си се отпуснал и отчаял от жегата, от госагата, която кара мухите да се отказват да летят и да цопват като летици-камикадзе в чашиите с изоставен сок, когато нищо навън не работи и само някоя артерия в главата на някой сгорещен дебелак се пръсва и го събаря на земята с кървава пяна на уста, тогава, когато съвсем няма за какво да продължиш да вярваш в Доброто, се случва така, та да разбереш, че явно има.

Кой ли има котка? – запитах се на глас.

...Ами – Куки.

Да, сетих се още преди Иванчето с полушепот да ми го каже. Куки е гъщеря ми. Ние с Иванчето се срамуваме от нея, защото заради нашата връзка... заради нашата любов (по дяволите тия мръсни съвременни „връзки“), я бях изоставил, нея и майка и.

Ето защо Иванчето не смееше да ми каже с пълен глас името ѝ. Не посмя да каже високо Куки, когато аз на глас се запитах – кой ли има котка?

И ето какво стана после:

Ние с Иванчето се срамувахме от Куки. Тя беше нашата жертва. Сега ние не говорехме за това, но си го знаехме.

Аз напуснах майка ѝ, когато тя беше на три години. Тоест – тя порастна без баща. Сега е на четиринайсет. На всичкото отгоре, аз често я виждах, та виждах и съвсем ясно как се расте без баща. Самотно и незащитено.

Веднъж – Куки беше в първи клас, даже беше първият ден от училището, аз я изпращах – бяхме само ние двамата и тя трябваше да влезе в първия учебен час. Беше потресаващо самичка и мъничка в огромното училище – и аз стоях и тя стоеше – на сто метра разстояние един от друг..

И тя стоеше като изгубена и не знаеше накъде да потегли – защото като си толкова малък и самотен, светът престава да има посоки, навсякъде си загубен – и тя стоеше и аз стоях и накрая се разплаках, защото усетих колко е самотно да порасташ без баща – нищо, че е дошъл да те изпрати на първия учебен ден, него го няма. И така...

Ето защо ние сега се срамувахме от Куки.

Но пък Луци без помощта на котарака на Куки – Тигър – без неговата кръв – щеше да умре.

И ето какво стана след това:

Аз се обадих на Куки.

Смуцавах се, гласът ми беше неуверен, но я помолех: „Ало, Куки... може ли да вземем малко кръв от твоето коте... за... за... и ми се доплака – за моето (доплака ми се, защото нейното коте си беше нейно, а моето – мое, а нямахме заедно едно бащино-гъщерно коте, което да обичаме, бяхме разделени и нещастни)... Та-а – може ли... защото Луци... моето коте... ще умре?“

И тогава Куки, моята мила и чудна Куки, каза:

– Естествено.

И аз погледнах милия работлив и вежлив доктор, погледнах и Луци, който като че се поразведри. Защото, аз знам, котките разбират всичко: Луци явно всичко знаеше и за мен и за Куки и за нашето отчуждение... Луци знаеше, че като мяука така жално и неустово, зовът му за помощ няма да остане напръстен във въздуха. Погледнах и Иванчето и се усмигнах.

И после стана следното:

Отидохме с Иванчето – отново през кошмарния пек, през дупките на полуразрушените софийски улици, през неработещата, изпечена и недружелюбна София – и взехме Куки и нейния грамаден котарак Тигър.

По пътя Куки се усмигнаше срамежливо, защото тя явно не ни мразеше, или ако ни мразеше – мен и жената, с която бях заменил майка ѝ – то тая омраза беше някъде дълбоко, изхвърлена в мазето за лоши боклуци от миналото.

И отидохме отново в хладната болница, в чистотата и реда на приемното, пред доктора-ангел с умерения глас и ведриите очи. И той взе петдесет милилитра кръв от голямата котка и я преля на малката, а взел такава мощна кръв от големия си събрат, малкият Луци някак пред очите ни оживя. От празно и мъртво, гишащо парцалче, той се превърна отново в облещено черно коленце. Дори изръмжа няколко пъти. Куки се разсмя.

Е, това е историята, която исках да разкажа.

Ние с Иванчето се прибрахме в къщи – Луци остана – вече спасен и някак поуморен от спасението – под наблюдение в изпълената с хлад клиника.

Куки също се прибра.

Аз я бях целунал на изпращане. Тя ме беце погледнала някак особено. Някак мило и особено. Както се гледа човек, на когото въпреки това, че е лош, си помогнал. Почувствал си

се добър и затова вече малко обичаш този човек. Защото той, може даже и с лошотата си, ти е помогнал да бъдеш добър.

Когато вечерта падна, аз написах в скайпа на Куки: Много те обичам.

Чаках пет минути и отидох да си наля чаша вода. Знаех, че не бива да насилвам Доброто в този ден. Бях получил достатъчно. Не чаках отговор, просто всичко беше чудесно и така. Нямаше какво да искам повече от добрия Бог за моя ден.

Но ето – когато се върнах, на екрана Куки беше написала: И аз тебе.

Ами да... Винаги има какво още да се очаква, казах си, и отпих от чашата студена, бистра вода.

КРИСТИН ДИМИТРОВА

Кристина Димитрова е родена през 1963 год. в София. Автор е на десет стихосбирки, сред които „На гости у часовникаря“ („A Visit to the Clockmaker“, 2005 год., Southword Editions, Ireland) и „Моят живот на квадрати“ („My Life in Squares“, 2010 год., Smokestack Books, UK). Белетристичните ѝ книги включват романът „Сабазий“ (2007 год.), както и сборниците с разкази „Любов и смърт под кривите круши“ (2004 год.) и „Тайният път на мастилото“ (2010 год.). Преводач и съставител на „Анаграмата“ (1999 год.): стихове от Джон Дън. Носител на пет награди за поезия, три за проза, три номинации за проза и една награда за превод на поезия. Нейни стихове, разкази и есета са публикувани в антологии и литературни издания в 27

държави на 24 езика. Кристина Димитрова е завършила английска филология в СУ „Св. Климент Охридски“, където сега преподава в катедра „Западни езици“. През 2004-2006 год. работи като редактор в седмичната притурка за изкуство и култура на в. „Труд“ – „Арт Труд“. През 2007-2008 год. е колумнист във в. „Класа“.

ПОГОВОРИ С МЕН

Градинката беше свита зад гърба на една административна сграда с начумерени прозорци и няколко жилищни блока, строени по различно време. Висока тухлена ограда отделяше жълта къща, затисната между тях. Приличаше на застаряващ Давид, който вече не знае по кой Голиат по-напред да стреля. По балконите на блоковете имаше неприбрана коледна украса, празни саксии и бутилки от вино. Поклащаше се замразено пране. Това ли е мястото, помисли си Данаил. Това ли е мястото?

Седна на една от двете пейки и усети как тънкият пласт скреж върху гърбените гъски се впи в панталоните му. Остава си сака до себе си. Беше войнишка торба, от онези, в кои-

мо можеш набързо да сложиш вещи за два-три гена, стига да не се притесняваш, че нещо може да се счупи или измачка. Данаил нямаше такива вещи. Беше леко брадясал и скулестото му лице му синееше под наболите косми. Якето му също беше войнишко, с някаква есен от защитни цветове, но като от друга армия. На няколко метра от кръстосаните му крака декоративно езерце със спрян шадраван беше вперило празното си око към небето. На дъното му имаше лед и кафяви листа, мумифицирани под повърхността му. Не беше място, на което можеш да попаднеш случайно.

Морето нямаше как да се види оттук, макар че присъствието му се усещаше. Малко по-шумна тишина, малко по-солен въздух. Мъгла, която се срамува да се покаже в пълния си вид, но прави далечината сива. Още нямаше три и половина. При всеки порив на вятъра голите пръчки на храстите наоколо потракваха една в друга. Данаил придърпа шапката над ушите си. В сака му беше списанието, което една жена в автобуса забрави на седалката си, но сега не искаше да се отвлеча с картинки. Беше стигнал дотук.

В три и половина не гоиде никої. Данаил се заслуша и почти успя да чуе прибоя в далечината. В три и тридесет и две една балконска врата се отвори и някой хвърли фас през нея. Неизгасената цигара догоря в изяцна гъга.

В три и тридесет и пет гоиде едно момиченце с розово колело и закръжи около шадравана. Ботушите и ръкавиците ѝ също бяха розови. Изпод шапката ѝ се развяваха неравномерни къдрици с още неустановен цвят и форма. Отначало се движеше по алеята, после започна да се качва на бордюра на шадравана и да слиза от него. Правеше го с чевръсти, ожесточени движения. Колелото скоро щеше да ѝ омалее.

— Ще паднеш – каза Данаил.

— Човек не пада, докато се движи. Никога ли не си карал колело?

Говореше назидателно, със смръщени вежди.

— Защо не отидеш да караш на друго място?

Тя спря и спусна крака на земята.

— А ти кого чакаш?

Данаил не отговори.

— Гаджето си ли чакаш?

— Не е твоя работа.

Тя се разкикоми и поднови обиколките си около шадравана. Сега въртеше педалите по самия му ръб.

— Значи си нямаш гадже.

— А на тебе някой казвал ли ти е, че човек може да падне отвсякъде, по всякакъв начин?

— Да, но когато се движи, не го усеща.

Данаил въздъхна. Градинката, която доскоро беше пуста, сега изглеждаше преизпълнена с народ. Нямаше смисъл да стои повече. Посегна към сака си.

— Чакай!

Тя идваше към него, като се буташе с крака по замръзналите плочи.

— Какво?

— Покажи ми какво гържиш в джобовете си.

— Нямам бонбони.

Тя отметна косата си назад със суетна ловкост.

— Бонбоните не ме интересуват. Те са за малките деца.

Данаил се усмихна и извади ръце от джобовете си. В едната гържеше листче с цифрата 3.30, а в другата – страница от стар телефонен указател с ограден адрес. Листчето с цифрата беше ярко оранжево, вероятно етикет с цената на стока. Момиченцето хвърли колелото си и се приближи да погледне какво е извадил Данаил.

— Ама че боклук. Ти си малко ку-ку, нали?

— Не съм. Ето виж, това е адресът на жълтата къща. И аз съм пред нея.

— Ха-ха, наистина си ку-ку! В жълтата къща вече не живеят хора.

— Няма значение. Това е новогодишният ми късмет – той спря, премисли и реши да продължи. – Стане ли нова година, започвам да се оглеждам за първия адрес и първите цифри, които ми попаднат пред очите. Това са часът и мястото на срещата. А после отивам там. И чакам.

— И какво чакаш?

Двамата се умълчаха. „Тъжно ку-ку“, добави като на себе си тя. Стоеше насреща му и чертаеше с розов ботуш полукръгове в снега. Данаил преглътна.

— Няма да разбереш.

— Ще разбере.

— Чакам да ми проговори Бог

— Малко не те разбрах.

— Нали те предупредих.

Тя седна до него на пейката и каза: „На ти подарък“. Мушна набързо някаква греболия в джоба му, там, откъде-

по ръцете му току-що бяха излезли, и се засмя. Мъглата се съгъстяваше. Отсреща светнаха няколко прозореца, но за стъклата им не се виждаха силуетите на загрижени майки. Никой ли не се тревожеше за това дете?

— Защо искаш да ти проговори? Ти имаш ли какво да си кажеш с него?

— Да.

— Кажу ми какво!

— Не мога да ти кажа на тебе.

— Добре, аз ще си запуша ушите и няма да те слушам.

Пък ти си говори.

— Запуши ли ги наистина?

Тя кимна в отговор.

— Не си ги запушила, хайде изчезвай оттук.

Тя си свали ръкавиците и мушна тънките си пръсти в ушите си.

— Ето, сега ги запуших наистина.

Данаил се наведе и я погледна в очите.

— Аз съм убиец – прошепна той.

Тя не трепна. Само го гледаше с широко отворени очи.

— Никой не знае това.

Погледът ѝ се взираше занесено в бледото му лице, преполовено от шапката.

— Преди шестнайсет години убих сестра си. Тя беше на осем, а аз на шест. Много обичаше да ме гразни. Буташе ми ръката с лъжицата, а после майка ми ми се караше, че съм изцапал покривката. Пълнеше ми джобовете с пясък. Такива неща. Детски глупости. После ни бяха оставили да играем в плиткото на морето. Нашите седяха под един чадър наблизо. Много хора имаше наоколо. Аз отпуших на сестра ми пояса. Отначало не стана нищо, после тя потъна и изчезна под вълните. Бяха едни такива пенести вълнички, каквито стават всички вълни до брега. Потъна с гръб към мене, без да разбере какво става. В последния момент размаха ръце. Отначало се разсмях, защото беше много смешна. После, като не се показа отново, аз се развиках. Майка ми дори тогава не ме чу. Гледаше към мен, но спореха нещо с баща ми. Хората край нас крещяха, смееха се. Аз бърках наоколо във водата, но не напипах нищо. Очаквах всеки момент сестра ми да ме гръпне за крака, или да се покаже на пясъка, или да се хване за моя пояс. Нищо такова не се случи. Извадиха я чак на другия ден. Веднъж се опитах да кажа на майка ми какво съм

153

направил, но тя ме прекъсна и ми каза, че говоря глупости, и че не мога да си спомня какво се е случило толкова отдавна, когато съм бил съвсем малък. Но аз бях на шест, а тя беше... колкото тебе. И помня всичко. Все по-ясно го помня. Не знам как да живея по-нататък.

Тя си отпуши ушите.

— Аз не съм на осем!

Изплезу му се и се качи обратно на колелото. Направи няколко кръгчета около пейката му и се отдалечи към блоковете.

— По-внимателно! – извика Данаил след нея.

— Човек не пада, докато се движи – достигна до него гласът ѝ от мъглата.

Вероятно го казваше на всеки, който я предупреждаваше, че ще падне. Тишината след нея като че ли беше много по-силна от тишината преди угването ѝ. Няколко улични лампи наоколо светнаха и образуваха матови кръгове около глобусите си. Данаил изтръска сака си от скрежа и се изправи да си върви. Мушна ръце в джобовете си и напипа нещо ръбато и малко.

Капачка от спасителен пояс.

154

МАРИЯ СТАНКОВА

Родена е в Бургас на 14.11.1956 год. Има музикално образование – специалност виолончело. Пише, защото не обича да говори. Има издадени осем романа и един сборник с разкази. Работила като сценарист в „Говорещи глави“ – куклено политическо шоу. Сценарист е на филма „Маймуни през зимата“, а пиесата ѝ „Анатомия на паяжината“ е поставена в Тараклия, Молдова. Има награди за литература и драматургия. В момента довършва роман със заглавие „Вик от ада“. Била е редактор на „Литературен форум“, „Книгите днес“, сп. „Заедно“, както и на няколко телевизионни предавания.

БАЛКАНСКИ НАПЕВИ

Полето се беше изтегнало като жена на слънце. Нехаеше. Беше топнало крак в Черно море, а другия – в Егейско. Дишаше дълбоко. С корема. Наболата трева грацеше и по-сърбяваше. Скучаеше. Полето разора отмаялото си тяло и се вгледа в небето. Там, както обикновено, летяха птици. Полето дори за миг не искаше да бъде птица. То чакаше.

Ако лежиш на едно място от времето преди самото време, какво ли би могъл да очакваш още? О, имаше какво. Полето чакаше своя миг щастие. Размърда се, намести се по-удобно. Изваше времето, в което щеше да се появи мъжът.

Мъжът не закъсня. Когато трябва да се разчеше мекото

тяло, когато трябва да се хвърли зрялото семе, тогава се явява.

Мъжът не закъсня. Той вървеше тежко. Полето потръпна. Усети удара на стъпките, топлината и мириса на тялото му... и се разля. Заобли хълмовете си и затлъстя. Напука се.

Изведнъж мъжът легна по очи. Сграбчи пръстта в ръце, размачка я и впи устни в земята. Загълба с език навътре в рохкото тяло и засмука. Страстна целувка. Любов. Вековна любов. Полето се размекна, разкаля, изпъшка, простена и избуя. Беше влюбено! Омаяно! Омагьосано!

Вечерта притисна полето под тежестта на сумрака и слепотата на нощта, но то не ѝ обърна внимание. Всъщност, само се обърна на дясно и се загледа в дълбоките стъпки, останали от мъжа. Гледа ги, докато не почерняха и не изгаснаха. Гледа ги, докато не изпръгнаха. Полето остана само. Ослепено от нощта. Въздъхна и притихна. Двете морета плискаха в белите му крака, а краката бяха каменни. Ронеха се и покриваха с пясък брега. А пясъкът беше като граскащо нещо в окомото. Болящ и остър.

Жената вървеше по земята обречено. Защо пък „обречено“? Защо пък не? Жената си има път и може да върви по него, както си иска. Петите ѝ бяха напукани от сушата. Очите ѝ бяха почернели от черни мисли. Косите ѝ бяха сплетени като нишки в совалката, като ред в живота, като божии работи... Устните ѝ бяха червени като срам, като желание, но пък веждите ѝ бяха дивни. Жената тъпчеше земята неравно. Ту ситнеше, ту забързваше. Понякога подтичваше, друг път едва се влачеше, а през повечето време танцуваше, но пък зъбите ѝ бяха стиснати до скърцане. Тя беше пристегнала кръста си здраво, не за да изглежда тънък, а за да не яде много. Защото жена, която много яде – отвътре я изяжда. Какво? Какво я изяжда отвътре? Тя си знае, но ръцете ѝ бяха скръстени, впити една в друга, сякаш гържаха пеша господен и нямаше да го пуснат. Никога! За нищо на света! Жена.

Жената стигна огромно гърво, израсло сякаш в средата на земята. Едно гърво е нужно, за да се разбере, че животът лежи под него, свири на свирка, тананика песен и мърда големите пръсти на краката си. Защото животът няма грижи, черни мисли и нищо не задържа насила. Нищо и никого. Живот.

Жената легна под гървото. Разтвори широко крака, изви

159

гърб и простена. Не! Провлачи вопъл. Гласът дълго летя към небето. после изчезна като грак на дива патица, като грак на ято дивни патици, които си отиват, а след тях остава прощален звук, някаква тъга, обещание за скорошно завръщане... остават ненужни пера и ненужно нищо.

Жената беше тъжна. Всичко може да бъде тъжно, но тъжната жена е страшна. Гърдите ѝ изсъхнаха и окапаха, косите ѝ станаха сухи и чупливи, плитките отъгнаха, кожата по шията ѝ се сбръчка и провисна. Очите ѝ пресъхнаха и помътняха, засветиха в зелено, само отразяваха, но не поемаха светлината.

После под гървото гоиде мъжът. Ръцете им се вплетоха. Изви вихрушка и помете праха по земята. Очите им се вгледаха. Светкавици определиха границите на небето. Устните им се отвориха и гръм отдели небето от земята.

— Ще ме женят – каза жената. Думите ѝ пагнаха върху камък, разтрошиха го, превърнаха го в пепел. От тези гуми никога нищо нямаше да поникне. Никога нищо.

— Да бягаме – каза мъжът. Напи пагналите гуми с няколко капки надежда, те се стекоха в прахоляка, попиха и пак нищо не поникна. Просто няколко капки. Какво толкова.

— Нашите чакаат на тези пари. Беднотия, знаеш...

— Не мога без теб. И ти не можеш. Да бяхме бегали...

— Страх ме е.

— Знам ли го?

— Знаеш го. Генни Тано.

— Ще го убия!

— Грях е. По-добре, аз ще умра.

— Ще го убия.

Раздуплиха се бели ризи, нагърчи се черен сукман, разви се тъкан колан, зейна бяло тяло и мъжът хлътна в него като капка пот в пресято брашно.

Полето жадно гълташе стонове и въздишки. Задиша учестено, придърпа корените на гървото навътре в себе си, раздвижи се и избута двете морета, за да си направи още място. А беше нощ. И кучетата пролайваха в съня си. Нощ беше. Овцете се бяха скупчили около агнеца божии. Крави гишаха, преживяйки, конете спяха прави, за да не изтърват теллото на зазоряване. И беше нощ. Само калдъръмчетата спяха дълбоко и събираха цвят за през деня. Наистина беше нощ.

Преди първият петел да обяви на света, че който е жив, трябва да става, една ръка отмести тънко тъкано перде от

160

тесен прозорец, изхвърли в двора бохча, след нея се спуснаха два крака в шарени чорапи, стегнато тяло, оковано в ризи, фусти, сукмани и елеци, и една глава, закътана сред сложни гупли и завръзки на алена кърпа. Жената беше млада. Всяка жена е млада веднъж през живота си. Понякога е млада за гълго. Друг път е млада за миг. Тази беше млада сега.

— Алино!

Жената остана на мястото си. Тялото и се покри с кора, кръвта изтече като корен в земята. Тя отсече корена от корен.

— Алино!

Жената без корен се вкамени. Герданът ѝ се скъса. По земята хукнаха червени мъниста и бели зъби. Устните пресъхнаха, изтъняха, излиняха, хлътнаха и се нацепиха. Дълбоки пукнатини се появиха по каменното лице. Очите се прибиха дълбоко някъде навътре. Някой загаси огъня им и пусна пердетата. Жената остаря завинаги.

— Алино! Къде си, ма?

Всичко наоколо изглеждаше странно живо. Една кокошка риеше съсредоточено на едно и също място. Въпреки това сякаш беше жива. Тази жена вече само изглеждаше. Затъркаля се грехотно и спря чак вътре, пред огнището.

— Кръв трябва. Не много. Ще вземеш сърце от гълб. От друго не става. Кръвта на гълба е като моминската. Ще го срежеш над ризата. Остави да капне и последната капка. Те са толкова. Три-четири капки. Загаси свещта, докато се събличаш и размени ризите. Другото е лесно. Не реви. Не си първата, дето не е мома на сватбата си.

— Не мога да убия гълб.

— Това ли било?! Ще ти го убия.

— Не мога да му пробода сърцето.

— Донеси ризата... Ще ме гаруваш с два чифта чорапи, че вече съм стара. Треперят ми ръцете. Нито преда, нито плета. Човек хляб и чорапи трябва да има... Другото е от бога. Хайде, целувай ръка и бягай!

Чатнаха каменни устни в каменна ръка. Блеснаха искри. Наоколо нямаше слама. Нямаше съчки. Не пламна огън и това беше добре. Двете каменни жени се разделиха. Едната беше каменна от времето. Зеленикавите петна мък и плесен показваха, че отдавна е на земята. Другата си беше каменна от обикновена мъка. Изскърца врата. Никои не си прищипна пръста...

161

Яхния от диви гълби. Срамът къкреше в гърнето с много мерудии. Беше малко преди лятото. Съвсем малко. Мъжете мислеха за полето. Някои мислеха за сватба. Други мислеха за други работи. Земята притопляше, издишаше горещ, сушав въздух.

Тежък мъж, с тежкосин, оловен поглед следеше внимателно кой колко яде, кой колко пие, дали всички се усмихват от сърце, дали не крие някой завистлива мисъл сред гаровете, да няма оплетени снопове конци и косми в гърнетата и тиганите, да не мине бял циганин, да не хвърлят бобено зърно по булката вместо жито, бездетна жена да не седне на масата при младоженците, да не е заклана черна кокошка, на жениха дясната ръка да не е под масата... За много неща трябва да следи един баща, когато дава дъщеря си.

Да продагеш някому работник. Здрав, прав... На всичко отгоре се множи! Може го! Че и гарове към работника вървят. Глупост човешка, не ти се вижда краят! Пустни пари!

— Хайде! Пийте, сватове! Виното е сладко, да им е сладък животът на младите!

— Хайде, свате! Пий и ти! Рагвай се! Детето ти на добро място отива! Ще си я гледаме като своя. А и добре ще е двете ниви да се съберат.

— Каквото съм казал, назад не връщам. Наздраве!

А дясната ръка на младоженеца все пак успя да се скрие под масата. Стискаше и мачкаше коляното на жената, опитваше се да щипе, но сукманът беше здрав и дебел. Сукманът беше... греха.

162

— Не щеш ли вече да си лягаме? – изграчи женихът. Смъкна рунтавия калпак от главата си и изтри мокра коса с кърпата, метната през рамото му. Изглеждаше къпан и съвсем не му се спеше.

— Че кой спи по обяд? – булката не разбираше от намеци.

— Е, нали ще трябва да изнеса ризата... и там... да пострелят от рогата...

— Рано е.

— Докато още е светло...

— Има време. Ще стрелят.

Жената побеля, стана мраморна. Изпи чаша червено вино наведнъж и тънки кървави жилки прорязаха лицето и ръцете ѝ. В края на масата, сякаш отделена от света, сякаш низвергната, седеше посивяла старица. Вековната ѝ кожа беше

покрита със сивозелени петна плесен и мухъл, но очите ѝ светеха в жълто и сипеха искри по масата. Месото пред нея презоря, кората на хляба почерня като въглен, погледът ѝ спря на булката и прогори две дупки върху бялата риза. Китката в косите повехна, оклюма и изсъхна.

— Добре. Да вървим. Да свършим работа – каза жената и на мраморните бузи избиха кървави петна.

Тя стана, а гайдите писнаха пронизително и отчаяно. Всички започнаха да пият. Никои не ставаше да играе. Чакаха. Момата да стане жена и да поведе хорото. И така цял живот. Ставаш жена и върху ти се стоварват гългове. Живееш и ги изплащаш. Умираш и ги оставяш на децата.

Жената тръгна към къщата. Посипаха се подвиквания, подмятания, смехове, напътствия, майчини сълзи. Тежкият мъж с оловносин поглед си хапеше мустаците. Младоженецът вървеше наперено. Беше се издул от надежди и гордост. Дишаше с отворена уста. Пред вратата грабна на ръце жена си и я внесе вътре. Портата се хлопна няколко пъти. Ставаше течение.

Тя се казваше Алина. По вените ѝ течеше различна кръв. Блъскаше се в сърцето ѝ и нашепваше различните си заръки. Едната ѝ баба беше албанка. Друга една беше от Беломорска Тракия, а една пък друга беше гъркиня. От Солун. Трима от дядовците ѝ бяха българи. Сега и тя взимаше българин. Не ѝ беше по сърце. Изборът не беше неин. Тя можеше да му каже за сърцето на гълба, изтекло върху бялата риза, но можеше и да го излъже. Излъга го. Спокойно и като го гледаше право в очите. Даде му ризата и той я провеси на прозореца. Отвън изтрецяха изстрели. Чу се писък. После още изстрели и вече всички пицяха. Не от радост.

Младоженецът се казваше Тано. Той се женеше, защото му беше попреминало времето. Не го искаха много. Беше кривонос. Сякаш го беше ритаал кон. Смачкан. Тих. Мухльо. Единствен син. Майка му беше уморила двама мъже – богати чифликчи. Сега имаше само този си син и много земя. Остаряваше. Достраша я, че няма на кого да остави земята и го притисна да се жени. За коя да е. Само да е честна и работлива. Майка му мачкаше всички наред. Не я обичаха.

Навън хората пицяха. На умряло.

Булката стана от леглото. Отиде до прозореца. Открехна пердето и видя.

Другият мъж се казваше Хаим. Той стреляше. По просна-

163

тата бяла риза с гълбова кръв на нея. Стреляше по мъжа с оловносин поглед, стреляше по младоженеца, стреляше по свирачите, стреляше по сватбарите... Нещо в тая стрелба не беше наред. Нещо не беше истинско. Той не уцелваше!

Един курушум се заби в рамото на Тано. Случайно. Раздроби го. Ръката провисна като отсечена. Жена писна. Една гайда изхърка. Никои не умря от страх. Никои не се изложи в гащите. Всички лежаха по очи на земята и чакаха да отмине каквото е дошло. То отмина. На кон. Вдигна прах и се смеси с къците, дворовете, зеленото... докато стигна острия пясък. Близо до морето. А морето е като мор. Страшно и непобедимо. Игва и уж си отива, но все си е там.

Алина остана на прозореца. Защото къде може да остане една жена, когато нещото си е отишло вече?

Житото узря. Прибраха го. Раздробеното рамо не зарасна. Ръката изсъхна, спаружи се. Връзваха я с кърпа към гърдите. Коремът на жената до прозореца се изпълни с живот, а тя не го искаше. Мразеше го. Вдигаше тежки снопи. Носеше тежки менци. Влачеше речни камъни. И вол би вдигнала, но напразно. Животът растеше. Стагата се събираха. Имаха път да изминат. До топлото. До тревата. Жените пресяха, за да тъкат цяла зима. Имаха да пеят и песни. Трябваше да се рони царевича. Да се мели брашно. Трябваше да се бие качамак, после да се суши на слънце, после да се троши на трохи, после да се мачка с мас, за да стане на питки. Работата винаги е повече от времето.

Къщата се изпълни с хора. Внасяха. Падна мек, болнав сняг.

164

Една жена лежи на гърбения миндер и креци. Една друга, стара и огорчена, лежи на друг гърбен миндер и мълчи. В мига, когато душата на старата жена си тръгна, едно дете изплака и пое въздух. Алина роди момиче. Първите ръце, които усети детето, бяха каменни. Покрити с мъх и плесен. Следващите ръце също бяха каменни. Студени. И гърдата беше каменна. От нея изтичаше вода.

— Върна се Недим... сестриният ми син... Каза, че бил жив и здрав твоят човек...

Каменната гръд се стопли. Стана чудо. Водата се превърна в мед и мляко. Детето засука и заспа спокойно.

— Бабо Сали, прати му много здраве и кажи, че го чакам.

— Той знае.

— Кажу му да си идва. Всичко ще се оправя. Само да си дойде... Ще умра без него... няма да ме бъде.

— Той знае.

— Тано, честито! Роду ти се щерка.

— Син чаках...

— Тано, Господ прибра майка ти!

— Ох.

— Лошо е.

— Получба.

— Божа работа.

Не кръстиха детето до четиридесетия ден. Живя безименно. После му дадоха името Мормера. И тя растеше. Растеше. А трудно се расте без любов. Но пък растеше прекрасна.

Листата на дърветата окапаха много пъти и сняг ги валя, и се смиха и окаляха, и на пръст станаха, сгърчваха се на слънце, лъсваха след дъжд. Сърцето на Алина си остана каменно. Много пъти слага масата и много пъти я вдига, без да погледне Тано в очите. Много пъти детето се опитваше да ѝ каже „мамо“ и тя много пъти му отговаряше:

— Върви при баба Сали! Не ми се пречкай!

А нощем седеше под дървото, там, наред полето и виеше срещу пълната луна, виеше срещу божата несправедливост, дереше тънката кожа по лицето си и скубеше вежди докато по тях и косъм не остана.

— Не е ли време да имаме син... Искан ми се наследник... Знаеш, земя много, грехота е да отива по чужди къщи...

— Искан си, ама няма да ти се даде, Тано. Аз повече деца не раждам!

— То, поне един син...

— Казах! Нито един, нито половин!

— Не може без наследник... Да има кой да ни гледа на стари години. На леля Савка момчето е добро. Те са рога. Да го отгледаме като наше, пък...

— Аз си лягам. Храненици не ща!

Мъжът по име Тано излеждаше смачкан, сбръчкан и изсъхнал като ръката си. Излезе от стаята, завлече се до мундера, полезна и придърпа сакатата си ръка на гърдите. Влезе младо момиче, завъртя се около него, засука се, но той не обърна внимание. Каза ѝ да му донесе вино и да запали огъня. Обърна се на една страна и опита да преглътне. Задави се

със собствената си слюнка, закашля се. Гореше го лош огън. Гореше го отвътре. Мъжът по име Тано ревноваше. Не знаеше от кого, но ревноваше страстно.

На другата сутрин не стана от огъра. Лежеше втренчил поглед в дъските на тавана, не говореше, не ядеше, не пиеше... дишаше.

Жената по име Алина си беше все така мраморна. Беше позацапана от времето, но нищо повече. Тя също стоеше в стаята си и не издаваше звук. Върху алена кърпа беше наредила изсъхнала китка и тънък колан от гайтани и мъниста. От Цариград. Гледаше ги и не плачеше, защото камъкът вода не пуска. Не пуска ли?

Постепенно мраморът оживя. Лицето омекна. Устните се отвориха. Клепачите премигаха. Очите просветнаха. Каменната жена проговори:

— Ела си!

Някой хлопна по вратата. Жената се изправи, завърза кърпата и я скри в сандъка си. Тежко пристъпи, тежко гръпна резенцето и откряна вратата. После отвори широко. Сякаш стоеше надвесена над бистър вир. Образът отсреща беше жив. Беше нейният, но жив. Не сякаш, а наистина. Беше нейният, но млад.

Жената се загледа в лицето си отсреща като че за пръв път го вижда.

— Татко е болен. Не става.

— Добре. Върви при баба Сали. Извикай я!

Момичето тръгна, жената седна на мястото си – до прозореца. Дръпна пердето, откри пътя и се понесе с него наогул. Към морето. Към топлото. Към острия бодящ пясък... И се разрони. Посипа се по шарените черги, събра се на купчина и зачака вятър да подухне, за да ѝ придобие друга форма. От Беломорието не духаше. Времето беше тихо и слънчево. Топло.

— Не е болест. Лекува се. Тъга го мори. Ще му мине – каменната старица засмукваше смокините от слакото и топеше в захарния сироп залци хляб. – Свари му отвара от жълт кантарион. Всичко лекува... Тано каза ли ти дали нещо му лежи на сърцето? Имаш ли друго сладичко?

— Искан син. Аз повече деца не раждам.

— Не се заричай, Алино. Не се заричай, гъще! Хаим казал, че се връща другата пролет с овцете. Събрал голямо стадо... Гледай си мъжа, току-виж, родило ви се детенце... да не му береш срама.

— Бабо Сали! Бабо Сали! Господи! Боже мили!

— Хайде, остани си. И свари отварата както ти казах!

Мраморното лице припука тихо, камъкът се нацепи, по земята нападаха малки парчета. Отдолу се показва нежна кожа. Само устните бяха стиснати и очите бяха зли. Много зли очи. Зелени.

Жената се раздвижи, разтича. Жената нареди! Старицата си тръгна натоварена с торба брашно, две ризи, чифт плетени чорапи, жълтица, не една – три!, мас, картофи, черна кокошка, две делви рачел и едно момче да ѝ носи багажа.

— Какво правиш? Изнесе къщата! Зарадва те вещицата, че скоро ще умра, а?

— Тано, Тано. Не си болен! Баба Сали каза, че бързо ще се оправяш, ще пиеш чай, ще ти мине. Затова ѝ дадох гарове. За хаир. Сега да ти кажа... Мислих за момчето на леля ти Савка. Добро е. Ако не родя, ще го вземем.

Мъжът изстиска с клепачи две сълзи от очите си. Отметна сакатата ръка от гърди, седна на миндера и обърса лице с ръкав.

— Кажу, че ме обичаш, Алино.

— Обичам те. Как ще не те обичам. Нали си ми мъж пред хората.

— Прати на бабата едно агне. От мене. Отивам на полето, че ще му мине времето.

— Тано, чай трябва да пиеш.

— Здрав съм.

Мъжът тръгна по друг начин. Държеше главата си високо, а сакатата ръка затъкна в пояса. Плясна засукалото слугинче по задника, ритна котката и яхна коня си без чужда помощ. Беше оздравял.

По тясната калдъръмена уличка вървеше момиче. Гледаше право в слънцето. То не издържа на погледа и се скри зад облак.

— Калино! Гюло! – викна момчето пред висок каменен зид. Три славея паднаха от завист в краката му.

— Игвай! Игвай бързо! – чува се отвътре други момински гласове.

Отвориха се тежки порти сякаш в поклон. Момчето влезе в градина – зелена, червена, шарена. Ухайна. И се събраха три момичета като три цвята сред зрабец. Като китка. И зашепнаха. Какво шепнеха чу само прилепът под стряхата.

Удиви се и покри глава с ципести крила. Заспа. А момите шепнеха над мълчана вода.

— Да бихме знаели, не бихме баяли.

— Искам да се ожения за чифликчия.

— Искам да взема търговец. В града да отида. В Солуна. Кафе да пия като градските kokони. Да ме облича със свила.

— Искам... искам... да срещна мъж. Да ме обикне до живот. На камък да стане, ако ме загуби. Искам да е не любов, а божи знак!

— Ух ма, Мормеро! Не се говори така! Клетви се връщат!

— Нека!

— Зло може да те стигне!

— Нека!

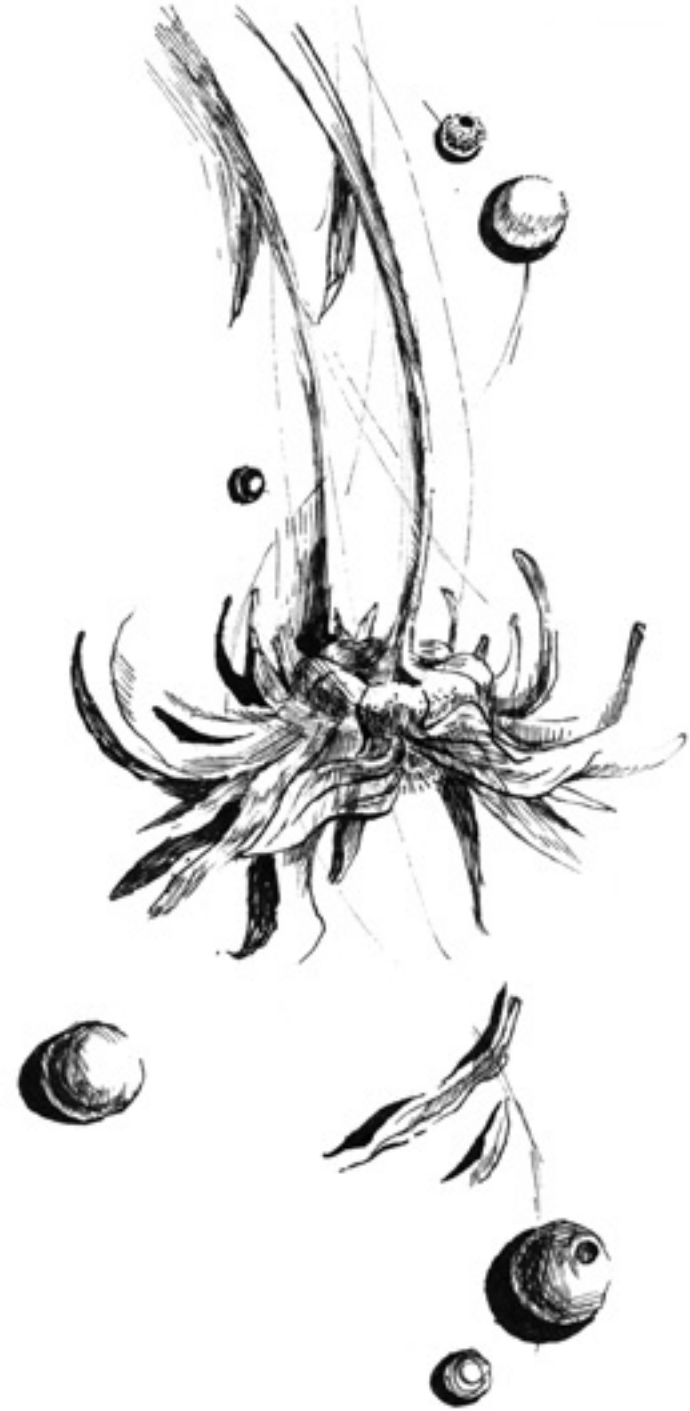
А злото спеше под гюлов храст, похъркваше и се обръщаше неспокойно в съня си... защото беше зло.

После дойде пълнолуние. И така е редно. Сребърен змей изплю Луната. Голяма ханка не трябва да се лапва, голяма гума може да се каже. По реката потекоха китки с мъниста и без мъниста. На една извивка, закачлива като смизване с лявото око, чакаха млади мъже с бели ризи. Какво чакаха? Някои си чакаха късмета, други – неизбежното, трети нищо не чакаха. Стояха ей така – да се мокрят и весело да става.

И всички китки стигнаха завоя. Всяка китка се скри в нечия пазва. Само една се изхитри. Изплъзна се. Провря се сред залисията и отплава надолу. Следваше спокойно завоите на водата, сякаш знаеше къде отива. Не потъна. Стигна самодивския вир. Оплете се в косата на сънлива самодива.

168 Самодивата се къпеше. Китката блесна. Луната угасна. Самодивата излезе от водата. Изви тяло. Изпъна снага и се превърна в дафиново гърво. Сред клоните му цъфна китка с мъниста. Тогава мина мъж на кон. Мъж, дето като го видиш и го сънуваш до последния сън. Спря да си напои коня. Във вира. Коня се гърпа. Не иска да пие от водата. Страх го е. Мъжът се наведе над мамецата вода и видя! Обърна се. Дафиновото гърво наведе клони и му подаде китката. Всички неща си дойдоха на мястото. Животът размърда големите пръсти на краката си и засвири. Значи продължаваше.

А мъжът с коня? И той продължи нататък. Преди да стигне, първо видя. Белнаха варосани стени. Настлаха се каменни покриви. Покрива се със зелен мъх. Замириша на хора. На топъл хляб. Прясно изпечен. Мярнаха се шарени градинки.

Чуха се момински песни. Кискане. Мъжът прогължаваше. Кучетата се изпокриха. Едно по-смело, изръмжа. Отвори уста да вие, но се отказа. Сви се на кравай в пряното сено и заспа. Мъжът стигна. Върза коня в запустяла плевня и хлътна в схлупена къщурка покрита с плесен и изсъхнали розови храсти. Настана миг тишина. Много дълъг миг. После животът засвири отново монотонната си мелодия, а злото се надигна изпод гюла. Отръска се. Протегна се. Подуши срещу вятъра и се почеса с дясната ръка за лявото ухо. Лошо.

Когато слънцето стигне пладне, уморява се и се търкулва по склона да помечтае на хлад. Тогава земята замирисва унесено, а живите твари придрямват упоени.

Където има хора, заглъжително има и пивница. Още по-заглъжително е да е наред селището, щото който откъдето мине да я види, да се отбие, да изхарчи някоя и друга пара... Парите не се носят в гроба, въпреки че повечето така искат, но не става.

Мъжът, който се върна на кон, беше Хаим. Той влезе в кръчмата тъкмо когато Вечерницата излезе да се покаже пред очите на живите. Седна на една маса и попи китката в пазвата си. Другите млъкнаха. Кръчмарката му донесе вино и бобена чорба и се врътна сърдито.

— Дошъл съм да си простим с Тано – каза мъжът и гласът му отекна в дървените стени, удари се в таванските греди и се изхлузи през вратата.

Никой не отговори. Никой нищо не попита. Хаим изсърба чорбата, изпи виното на един гъх и излезе. Навън. На въздух. На среща с миналото си.

Миналото му беше младо момиче. Това беше отдавна. 171 Срещна го за първи път до чешмата. Сърцето му падна в менците и там си остана. Много отдавна беше. Тя го отнесе със себе си. Не му го върна. Дагоха я на груг, но тя пак не върна, каквото беше взела. Беше минало. Той гоиде да си иска взетото. Сега! Вървеше по ситните камъни и не ги усецаше. Срещу него вървеше момиче. Младо. Той вдигна очи. Срещу него вървеше Савската царица. Сега! Отиваше за вода.

— Алино! – гласът му разлюля менците. Заби черковната камбана. Сърцето му се върна отнякъде, блъсна в гърдите, напомни за себе си и хукна подгонено от освирепели спомени.

— Мормера съм. Алина ми е майка. Ти кой си?

А той нито знаеше кой е, нито къде е. Само гледаше и нищо не виждаше.

— Прости – каза и отмина, а сърцето му отново падна в празните съдове и момичето го отнесе със себе си надолу по пътя.

Полето беше изсъхнало рано. Зърната в класовете бяха ситни и твърди. Така беше откакто мъжът замина на кон и го изостави. То чакаше. И чакаше. Докато усети първата стъпка. Усети я болезнено. Раздвижи се. Пое дълбоко гъх. Той се беше запътил към дървото. Както обикновено. Както правеше преди. Там седеше жената. Тя не виеше. Също чакаше. Ръцете им се видяха първи. Гръм удари. Очите им се отразиха едни в други. Плисна гъжд. Мъжът зарови лице в женския скут и заспа като блуден син, който се е върнал. Блуден. Полето се напъна и роди втора реколта. Беше простило на блудния. До сутринта зелените жита узряха. Мъжът още спеше, а жената не смееше да вдиша, за да не го стресне в съня. Да не го загуби отново. После тях ги нямаше под дървото. На затопленото място лежеше животът и си свиреше. Беше хубаво.

Тано седеше пред погредената маса и не посягаше към храната. Жената се мярваше за миг в стаята и изчезваше, за да се мерне отново.

— Седни вече да ядем.

— Игвам. Ти почвай.

— Да не би...

— Още не. Ама мисля, че скоро ще стане. Някак чувствам отвътре.

— Така съм искал да живеем, Алино. Винаги.

— Така ще живеем. Бъди сигурен. Къде е Мормера?

— При приятелки. Това дете нищо не похваща. Ти си ѝ 172 майка. Научи я.

— Ти си ѝ баца. Кажу ѝ.

— Пък защо ли ѝ е? Тя всичко си има. Ще ѝ служат.

— Човек не знае.

Къщите притихнаха уморени. Изнемоцели струйки дим се виеха от комините. Като отлитащи сенки. Към небето. Алина тъпчеше калдъръмчетата по пътя. Не се сецаше. Не ги поглеждаше.

— Бабо Сали! Бабо Сали, отвори ми! Аз съм.

— Влизай, чедо.

— За малко съм. Бързам.

— Тогава бързай.

— Помогни ми.

— За какво? Той вече се върна. Стана каквото искаше.

- За Тано.
- Ще си простят. Не се кахъри. Мъже са. И кучетата не ги ядат.
- Не е това. Искам Тано да си иде.
- Къде?
- На оня свят.
- Един е Бог. Ще си иде, като му дойде времето.
- Не мога да чакам. Сега!
- Алино!
- Бабо Сали!
- Не мога. Това не! Друго искай.
- Трева за помятане.
- Това може. Ама защо ти е? Нали си женена? Много знае някой чие е детето...
- Искам трева за помятане.
- После трудно ще заченеш...
- Нека.
- Така да бъде.

Каменната старица пропука и стана от мястото си. Загреба шепя прах от платнено чувалче и я сипа в бяла кърпа. Трудно, много трудно я върза на възел, защото и пръстите бяха станали каменни от времето.

- Дай ми още.
- Още?! От това и биволица ще пометне!
- Дай ми още!
- Върви си! Имаш лошо наум, Алино.
- Бабче, донесла съм ти рачел и от онази ракия, сироп от нар, вълнена риза...

Каменните ръце се разтрепериха. Старицата се разклати на стола си, залюля се и... се предаде. После тихо се помоли на Бог, който беше един и едва ли можеше да чуе всички.

Грехът да падне върху мен – каза старицата и потъна в спомените си като камък в блато. Тихо.

Изкука кукувица, а казват, че не кукали нощем. Може и бухал да е било тогава. Злото шаваше и се наместваше под Тановото легло. Не му беше удобно. Тано пиеше вино. После заспа. Сънува сън. Мъж на кон му сечеше главата. Отсече му я. Тано се обля в кръв. Отвори очи. Беше мокър. Навсякъде. Беше се опикал. Червата му се гърчеха вътре в него и искаха да излязат. Тано изпъшка. Тежко.

- Алино! Алино!

И тя дойде. Спокойна. Гледаше го право в очите.

173

- Ще се оправии. Ял си нещо. Ще ти сваря отварка.

И му сваря отварка. На третия ден той повърна парчетата от себе си, а на четвъртия умря. Бавно и мъчително. Гледаше я право в очите. И тя го гледаше право в очите. Мълчаха. После ѝ заръча някои работи. Тя само кимаше. Зарови го както си му е редът и още същата нощ изпомачка калдъръмчетата по пътя за плесенясалата къща, покрита с изсъхнали розови храсти. Конят в обора изпръхтя. Другият мъж беше започнал да стяга къщата. Спеше вече. Тя тропна на прозореца. Влезе и не запали свещ. Седна на леглото до него и се загледа в отпуснатото лице. Беше тъжно.

- Хауме! Хауме! Събуди се! Вече съм тук! Завинаги!

Той се събуди. Очите му светеха със зелена светлина. Само отразяваха. Устните му бяха стиснати и сбръчкани.

- Алино, болен съм. От лоша болест.
- Не! Какво ти е? Ще викна баба Сали!
- Недей! Не е болест за лекуване. Болен съм от мерак.
- Вече съм твоя. Няма кой да ни раздели сега.
- Болен съм. Казах. Видях Мормера.
- Тя ми е дъщеря. На Тано...
- Знам. Искам я.
- Мормера!
- Нея!
- Господи!

Жената нямаше сили да стане. Тя изпъля от къщата, просъска и се заизвива по тясната уличка. Когато си легна в леглото, коремът и гърдите ѝ бяха изграни от остри камъни по пътя. Беше омазана в конски фекалии. Беше ѝ мръсно отвътре също. Не се изми. Не си разчеса косите. Оскуба ги. Не си погледна лицето. Огра го. Не заспа. Не мигна.

Злото спеше до нея на миндера и една лига се точеше от притворената му уста.

На сутринта жената източа баница. Изпече я. Седна да яде. Яде много.

- Мормеро!
- Момичето дойде. Взе си парче и също седна да яде.
- Ще те дам на Хаим.
- Ох, майко!
- Не сега. Когато мине година от баща ти.
- Ох, майко.
- Вече ставаи за женене. И нищо не можеш. Кой ли ще те поуска?

174

- Той не е ли стар?
- И баща ти не беше млад кога се взехме.
- От друга вяра е.
- Ще се прекръстиш.
- Не е ли грях?
- Грях е. Всичко е грях. Нямах ли друг на сърце?
- Нямам... Сега като ме питаш, ще кажа. Откак е дошъл, все го срещам. Ама ме беше срам. Много ме гледа. Ще го взема.
- Знам. Сега върви! Свърши нещо. Започни си чеуза.
- Калина и Гюла ще ми го...
- Казах. Сама!

И пак падна нощ. Жената разплете коси, облече бяла риза и излезе на двора. Луната не беше нахапана. Беше цяла. Жената отвори уста и звук не издаде. Вдигна ръце към черното и помисли за нещо. Злото долетя на мига. Шмугна се погризата. Напъна тялото ѝ. Изви го. Облуда го. Алина запали огън в четири страни. Изправи се в средата и занарежда:

— Ако си бяло, черно стани. Ако си черно – още по-черно. Където аз – там и ти. Като сянката на Мормера. Да ме следва. Да ме следва. На черен камък да стъпи. Като черна мъка на сърце. Да не се отдели. Да не се отлепи. Черен камък да се измести. Земята да се отвори...

Злото потрепера и се измъкна от тялото на жената. Погледна я с ужас, плясна с криле и изграчи. Един бухал се издигна от клоните на изгоряла круша. Сянката му се отпечата на светлото лице на Луната. В човката си носеше нещо. Сърце? Плъх? Не се видя. Нямахше кой да види. Всички спяха.

Денят не искаше да се показва. Нощта искаше да се прибира. Облаци покриха земята. Криеха я. Черна ръка мачкаше времето между пръстите си. Животните не искаха да излизат на паша, а хората ги ръчкаха с остени. Прокапа кръв. От небето. Две жени вървяха по тясна стръмна урва. Нагоре. Нагоре. Къде отиваха? Едната знаеше, но мълчеше. Другата не знаеше нищо, но ѝ беше все едно. Сянката ѝ беше открадната. Плъзяха и се деряха, но не спираха. Дишаха тежко, но не спираха. Стигнаха края на стръмното. Долу блесна вода.

- Това е самодивски вир. Изкъпи се! – каза тихо старата.
- Високо е – прошепна младата.
- Изкъпи се!

Момичето погледна майка си в очите. Бяха празни. Алина не посегна. Не се помръдна. Не протегна ръка. Омразата

175

бутна Мормера в гърдите. Бутна я силно. Тя стъпи на черен камък. Камъкът се отмести. Мормера политна и полетя. Чу се писък и плясък.

- Връщам ти клетвата – каза някому жената и скочи.
- Не се чу писък. Само плясък.

Една клетва се спусна надолу по урвата. Вдигна прах и изчезна с кривите улочки, между дворовете, покрай залостените врати. Стигна къщата с изсъхнали розови храсти и похлопа на врата. Никој не ѝ отвори. Клетвата тръгна да търси мози, при когото трябваше да се върне. Намери го. След три дни. Под гървото, което беше израсло сякаш в средата на земята. Той беше от жълт камък. Стоеше и гледаше към морето. До него, полегнал, животът си свиреше на гървена свирка. В краката му се беше сгушила друга клетва. Моминска. Алинината клетва се повъртя, повъртя и като нямаше какво повече да прави, седна при останалите.

Две клетви за един живот! Беше прекалено. Животът стана и се премести. Полето изгуби интерес. Мъжът го нямаше вече. Обрасна в бурени и тръни, покри стърнищата с шипове, дори се подпали в единия край. Погоря малко и угасна. Поле...

176

МИЛЕН РУСКОВ

Роден е в Бургас през 1966 год. Живее в София. Завършил е Българска филология през 1995 год. в СУ „Св. Климент Охридски“. Писател и преводач. Автор на три книги: „Възвишение“ (2011 год., „Жанет 45“) - Награда „Златен век“ на Министерство на културата (2012 год.) и Награда „Христо год. Данов“ (2012 год.); „Захвърлен в природата“ (2008 год., „Жанет 45“) - Награда „ВИК“ за Роман на годината (2009 год.); „Джобна енциклопедия на мистериите“ (2004 год., „Жанет 45“) - Награда „Южна пролет“ за дебют (2005 год.). „Захвърлен в природата“ е преведена на английски и издадена в САЩ от Open Letter Books (Thrown into Nature, 2011 год.). Носител е и на наградата „Кръстан Дянков“ за превод от английски (2009 год.).

АМЕРИКАНСКИ ПОЕТИ

Всяка сутрин се събуждах потен, усещах, че слънцето грее право в лицето ми и че ми е горещо. Бях отишъл на едно международно лятно училище по английска граматика в Пловдив, и то в най-горещите дни – от 1-и до 10-и август.

Все пак направих добре. За пръв път видях на едно място хора от почти цяла Европа и Америка, дори един голям образ от Тайланд, който се беше научил да псува на румънски, при това поне по 15 различни начина, знаеше и мръсните гуми, и да седнеш вечер с него означаваше през цялото време да слушаш румънски псувни, които той после превеждаше на английски, дума по дума. Тази програма все пак се разнообразяваше и с чести мостове, които той вдигаше за Чаушеску,

Хитлер и Сталин. Това му беше много забавно. Смееше се през цялото време. Имаше две много хубави румънки, които винаги идваха и сядяха при него, прегръщаха го и прочее. Там беше абсолютно невъзможно да говориш с някого. Мине се не мине, тайландецът ще се наклони към теб, ще те потупа по ръката и ще каже:

— Приятел, слушай тая псувня. – И отчетливо я произнасяше. Румънките започваха да се смеят като обезумели. – Знаеш ли какво значи?

След това я превеждаше на английски.

Или пък ще се пресегне през някого, ще те потупа по ръката и ще каже:

— Приятел, как ти беше името? Муки?

— Не – казвах аз, кой знае за кой път.

— Приятел, наздраве за Чаушеску!

Или пък:

— Приятел, наздраве за Хитлер! – и започваше пак да се смее. Всички се смеехме.

Една вечер, бях доста пийнал и идвах от неговата маса, въодушевен от примера му, що ли, отидох при едни приятели германци и пуснах същата шега. Вдигнах такъв тост, искам да кажа. Беше ми доста смешно.

На масата имаше 7 студенти от Германия, 4 момчета и 3 момичета (и все едни яки момичета, впрочем, северна работа). Провървя ми, че не ме пребиха от бой. Представям си какво е да те срутат седем германци. Не ще да е шега. Добре, че Михаел от Потсдам каза, че това си е някакъв майтап между нас двамата. Той познаваше тайландеца, от време на време ходеше в неговата група и не се обиждаше от тоя тост.

Първо се запознах точно с Михаел. След като ме настана в общежитието „Каменица“, излязох да обядвам, срещнах го пред вратата и тръгнахме заедно към центъра. Не знаехме как се стига до там. Видях насреща си един около 50-годишен мъж и го попитах. Но той ми отговори само: „Соггу?“. Махнах с ръка, викам си – егати късмета, да попадна на чужденец – и го отминах. Но забелязах, че той се е спрял при германчето. Върнах се. Оказа се, че оня мъж има карта на Пловдив, отвори я и видяхме как да стигнем до централната улица.

Кой може да каже защо някой ти харесва от пръв, или поне от втори поглед? Мъжът беше малко по-нисък от мен,

181

добре сложен, с къси панталони и фланелка, оплешивял чак до темето, с коса само над ушите и на тила, и в същото време с някак деликатни черти на лицето. Оказа се, че и той е в града за лятното училище, щял да води курс там, казваше се Ерик Харпър, от Чикаго.

— Бях войник в този град – казах му по пътя, – готвехме се да воюваме с Америка. - Той кимна с глава и се усмихна. – Не съм идвал тук от години. Веднъж минах с влак през гарата и само от това ми стана неприятно.

— Неприятно ли ти е и сега? – попита той.

— Не – казах – вече ми е все едно.

Като излязохме на главната улица и минахме край едно място, където можехме да хапнем, аз предложих да продължим по-нататък. Смятах, че ще намерим нещо по-добро. „Ще видите, че съм прав“, казах им. А Ерик каза: „Това ти отива.“

Не намерихме нищо по-добро и се озовахме в едно заведение на открито край амфитеатъра, „Театрон“. Взехме си по една бира, Ерик плати. Седнахме на една зелена маса, в сянката, която хвърляха над нас лозите, прокарани между два реда железни тръби, извити като арки, тъй че се образуваше нещо като тунел. Долу в краката ни беше античният амфитеатър, нататък се виждаха тепетата с телевизионната кула и паметникът на Альоша. На един пилон на телевизионната кула морно висеше в жезлата огромно знаме на Европейския съюз, абсолютно неподвижно в задушния следобед.

Вдигнах поглед още по-нагоре, докато вече виждах само яркосиньото небе, без никакво облаче на него. В следващия момент в този кръгзор от дясно се появиха два слепени пуха от глухарче, бели на синия фон, носеха се леко във въздуха на десетина метра от очите ми, високо над амфитеатъра. Усетих, че ей сега ще си помисля нещо по така, и си казах: Който и да си ти там горе, аз нямам възражения, понеже, дето вика поетът, „карам една от твоите коли“. Свалям шапка.

— Това е най-източната страна, в която към ходил – каза Ерик. – Бил съм и в Унгария, но според картата тук е още по-на изток.

Попитах го как му се вижда страната. Било като в Европа. После се поинтересува защо сме закачили това огромно знаме на телевизионната кула.

— Заради европейския месец на културата – отвърнах. –

182

Доидоха разни хора на изкуството и прочие. Свърши вчера.

До нас имаше друго заведение, с червени маси и бели чадъри „Ротманс“. Докато отговарях на Ерик, видях една много хубава сервитьорка, съвсем млада, може би още ученичка, с дълга червеникава коса, която се спускаше по раменете ѝ и с толкова деликатни глезени, че ако бях неин клиент, сигурно бих ѝ поръчвал с галовен глас. Нещо такова: „Мооже ли една бишираа.“ Собственикът на това заведение си го биваше. Другата сервитьорка също беше много сладка, но с черна коса. Мярна се и трето момиче, русо, видях я за кратко в гръб, косата ѝ беше прибрана с нещо малко под тила и се спускаше надолу до кръста ѝ, като река, вкарана в тръба, тъй да се каже. Срещат се такива понякога, на входа и изхода на язовирите.

Искаше ми се да видя това момиче. Очевидно се бях загледал, понеже забелязах, че Михаел, който беше седнал с гръб към съседното заведение, се е извърнал и гледа към онези сервитьорки. Ерик също обърна глава.

И ето че тя се появи, като в онова стихотворение на Джеймс Райт, „The Journey“, дето той отива в Италия, заглежда се в една паяжина и хоп! – вижда в нея една мадама, по-точно не мадама, а Красотата, „със златна коса от слънчева светлина“, стройна, гъвкава и толкова свежа, „сякаш току-що се е изкъпала в недрата на земята“, по неговите думи, от двете ѝ страни се ронят руините на античността, а тя стои там, блестяща, и му вика: „Ти какво си се загрижил за мъртвите! Нека те не смущават съня ти. Мъртвите ще погребат своите мъртви, не се притеснявай“, и после изчезва, а той си вика наум: „Ето, това е то!“

Обърнах внимание на Ерик за нещо, което можеше да види само тук, наистина много на изток: знамето на Европейския съюз на единия хълм и голяма статуя на руски войник на другия, въпреки че сме били съюзник на Германия през Втората световна война, или поне през по-голямата част от нея.

— Защо тогава не го махнат? – попита Ерик.

— Предполагам, че не могат да съберат достатъчно динамит, за да го вдигнат във въздуха – отговорих.

— Виждам съм паметници на руски войници и в Германия – каза Ерик. – Там има и американски гробища. Мисля също, че във Франция има немски мемориал.

Кой знае защо приказвах тия щуротии. Всъщност винаги съм харесвал руснаците, Русия е велика и високо талантилива страна, струва ми се.

— Е – каза Ерик – мисля да взема още бира, като единствения победител от войните на тази маса. Или искате нещо друго?

След това отидохме до Етнографския музей. Придвижихме се по картата, разбира се. Дори по пътя Ерик си купи още една – този път само на стария Пловдив. Все пак се наложи да питаме двамата души как да стигнем. Нещо по моя повод му казах:

— Виж, аз също не познавам този град. Единствената разлика между теб и мен е, че аз мога да говоря с хората на техния език.

— „Нашия“ език – поправи ме той. – Ти също го говориш.

— Да – казах – нашия език.

Доста се пицисах в Етнографския музей. Ту Ерик, ту Михаел ме питаха какво е това и аз се чудех какво да им отговоря. Как е например „абаджийски инструменти“ на английски, или пък „чаркове за чекрък“? Особено се затрудних в залата за железарските занаяти, но точно тогава ми намерих цака-та и взех да обявявам всичко за „ковашки инструменти“ или „нещо, с което са работили ковачите“, освен това нарекох наковални две странни железни неща с формата на око, празни по средата – версия, която малко озадачи спътниците ми. Но най-много се озадачиха те, когато им обясних по вече познатия начин предназначението на едни железни макари за тъкачница.

— Много странно – каза Ерик.

— Да, наистина – обади се и Михаел – за какво са им били тези конци?

184 — Кой знае – отговорих. – Това е минало, отишло си е един път завинаги.

После си викам – егати тарикатския отговор.

Съквртирант в общежитието ми беше може би най-обезсърчаващото същество, което съм виждал. Казваше се Ники, беше българин, сакал вследствие на прекаран детски паралич, ходеше с две патерици, краката му бяха някак пречупени в коленете, а после и в глезените; човек имаше чувството, че стъпалата му се влачат малко встрани от него. За щастие той можеше да прави всичко сам и не се нуждаеше от никаква помощ. Вечерта слязох във фойето да се размеся с хората и видях в гръб Ники, седнал на едно канапе да гледа телевизия. Сложих ръка на рамото му и му викам:

— Никсън, другарю президент, какво правиш ти тук?

— А – вика той, но едва ли не наистина вика, понеже по принцип говореше високо, с един такъв силен носов глас – гледам диваците.

По телевизията даваха репортаж за срещата на „световния политически и финансов елит“, както те се изразяват, в някакъв град, май че Сиатъл, а по-точно въртяха кадри с антиглобалистите, които трошаха витрини и коли. Не знам кой е прав, но тези са ми далеч по-симпатични от ония мазни лъскави типове, дето искат да управляват света и май че наистина успяват.

— Защо – викам му аз – да са диваци? На тебе какво са ти направили?

— Ами виж ги – казва – виж как трошат като хуни.

Викам му, ти си позор за своя роден град (понеже той беше от Сливен, града на стоте войводи, както го наричат). Обясних му, че това се казва „екскурзия с революция“: да се вдигнеш, да отидеш в един чужд град и два-три дни да трошиш разни неща и даже да се биеш с полицията като истински революционер, едва ли не, и едва тогава да се върнеш обратно на работното си място, назад в капиталистическата скука. Като испанците, дето се гонят с бикове.

Ники се смееше, това ме въодушеви и запалих една цигара.

Сетих се за онова стихотворение на Гинзбърг, дето той казва, че „Че Гевара има голяма патка (с извинение – б.м.), а Кастро – розови топки“. Впрочем Гинзбърг така изразява възхищението си от революционерите. Например ако ти си революционер, той би те потупал по рамото и би казал: „Браво, бе! Герой!! Наистина имаш голяма патка!!!“, а ако става дума за трето лице, навярно би казал нещо такова: „Виждаш ли оня там, на масата в ъгъла, дето клюма и хълца. Истински герой! Има ОГРОМНА патка!“ Гинзбърг ги разбира тия работи. Неслучайно неговият мъж, Питър Орловски, се връзвал с железни пранги за релсите пред влаковете, които пренасят ядрени отпадъци, и пр. – бил е истински герой!

В прогнозата за времето казаха, че над Атлантическия океан се носел циклон, вече бил стигнал бреговете на Англия и Франция, щял да премине над Европа и след няколко дни щял да стигне до България. Дай Боже. Тук даже вечерта беше гореща.

Още същата вечер завъртях флирт с едно момиче от пловдивските организаторки, Ели. На другия ден с още няколко души се озовахме по залез слънце в едно заведение в стария

187

град, с плочки от калдъръм в двора и малък воден басейн с форма на полукръг в края. Ерик и президентът Никсън също бяха с нас. Ели не седна до мен, предполагам, че ѝ беше малко неудобно. Цял ден ме ухажваше, усмихваше ми се, наричаше ме умалително, по някакъв начин все се разминавахме с нея и си казвахме нещо, кой знае как пътищата ни се пресичаха и пр. – всички тези неща, в които и аз участвах със старание и голям интерес.

Беше седнала от другата страна на масата, но аз не можех да гледам към нея, защото последните лъчи на слънцето идваха точно оттам и ми блестяха в очите, опитах ли се да я видя. Виждах само чашата с мелба пред нея, върхът на лъжичката ѝ проблясваше от залеза, като излъскано старо сребро. Водата в края на двора също просветваше от лъчите, затова не можех да разбера дали има камъчета по дъното, но сигурно е било така, защото хората се бяха постарали, бяха сложили вътре дори две големи метални топки. Понеже до басейна, няколко крачки широк и дълъг, растеше едно дърво, слънцето падаше отгоре му на ресни. Чувах как шуми чучурът, под един меден ангел, от вида на водата ми стана прохладно – и наистина тази привечер не беше гореща, – усещях с крайчеца на очите погледа на Ели: поглеждаше ме за кратко и бързо отклоняваше очи.

„Ние не сме уморени. Не сме гневни, или самотни, или с разбито сърце“ – спомних си внезапно едно стихотворение на Джеймс Райт, дето той казва, доста оптимистично, че дори да бил мъртъв, щял да възкръсне, да си измие лицето и пак да иде във Венеция (стихотворението се казва „Yes, but“), да се окаже по обед на моста при „Сан Марко“ и да види някакъв гуцер, излязъл на припек – Впрочем тия думи горе са обърнати към гуцера; там, прочее, прелитат разни мушици, които блестят като златни в слънчевата светлина – „плячката, която Господ накара да блести за нас“; – но гуцерът толкова го мързи, че изобщо не си дава труд да протегне големия си, напластен език и да ги улови, а Джеймс Райт поглежда надолу, към водата под моста, и казва нещо такова: „Ето на! Самите ни гробове са отплували надолу по течението, много отдавна, и ние ги шама светлина!“

Сетих се защо Ерик ми е харесал още от пръв поглед – приличаше на един американски поет, Луис Симпсън, чиято снимка бях видял в една антология до онова страхотно стихотворение „American Poetry“. Опитах се да му го изрецити-

188

рам, но бях забравил две места в трети и пети стих, та не се получи много добре, защото местата, които не помнех, запълвах с bla-bla-bla. След това му разказах за какво става дума във „Физическа вселена“, където мъжът излиза да изхвърли боклука рано сутринта, вижда в стаята учебника на 10-годишния си син, отваря го и попада на научно обяснение за произхода на света, после се връща в спалнята и пита жена си, ама както тя спи, дали човекът е създаден от Бог, или пък Дарвин е прав, и за негова най-голяма изненада тя му отговаря и вика в просъница: „Хвърли ли боклука?“

— Луис Симпсън – каза Ерик. – Мисля, че съм чувал за него. Но той не беше ли доста стар – от 50-те или 60-те?

— Там някъде – казах. – Много приличаш на него.

— Сигурно може да се намери в Интернет – каза Ерик, изглеждаше наистина заинтригуван. – Ще проверя. Може да има и снимка там.

Като залезе слънцето, заряхах Ерик и прочие и взех да си общувам със сладката Ели. (Между другото, тайландецът го нямаше.) Ей на това му се вика приятен разговор.

След това продължихме в барчето на хотела. Понеже бяхме седнали на нещо като дълго канапе от едната страна на масата и тя беше в края, а аз до нея, но все пак по-навътре, винаги когато решах да си взема нещо от бара и се изправях, тя ме питаше какво искам и отиваше да го вземе. Че взе и да си слага главата на раменете ми, после почнахме да се целуваме, аз я прегърнах доста високо над кръста, а тя се правеше, че не забелязва. Имах чувството, че тялото ѝ се е разтворило във въздуха и ме обгръща отвсякъде.

За нещастие аз се напих кански. Най-сетне тръгнахме, минахме през някакъв парк ли, що ли, и накрая попаднахме на една улица с къщи и дървета по тротоарите и в дворовете. Толкова познато ми се видя това място.

Така Луис Симпсън отишъл с жена си (бил се току-що оженил) в къщата, която те купили по някакъв каталог и, доколкото може да му се вярва, си казал: „О, да! Можем да живеем тук, сред тези дървета, в света, който толкова много са напуснали.“ Има предвид хората – че много хора са го напуснали.

Знам какво би казала Красотата по моя повод.

Влязохме в къщата, „Тихо!“, предупреди ме тя и после ме преведе в тъмното до нейната стая, като ме държеше за ръка. След това си изхлузи с крака обувките, свали си фланел-

189

ката (тези две неща направи едновременно), събра колене, свали ципа на полата си отзад, наклони се леко и в следващия момент всичко се плъзна в краката ѝ, което ми се стори едва ли не някакво движение на фокусник, пристъпи напред и като наклони глава, разкопча единия клип от ухото си, после другия, и след това аз преминах в действие. Но не се представих добре.

Както би казал Маркс, не бе нарязала революционната ситуация.

След известна борба тя ми каза да не се притеснявам, обърна се с гръб към мен и затвори очи. А после изглежда наистина заспа. Бях я прегърнал, с ръка на корема ѝ, усещах равномерното ѝ дишане, топлината на кожата ѝ. Изглеждаше спокойна и далечна.

Постепенно започнах да свиквам с тъмното в стаята, едното перде не беше гръпнато докрай и вътре все пак влизаше малко светлина от луната. Погледнах към Ели, тя ми се стори почти сигурно заспала, затова се пресегнах през леглото, опипом намерих панталоните си на пода, бръкнах в джоба и извадих една цигара. След това станах, реших да отворя прозореца, понеже знам колко мразят някои хора да пушиш на мястото, където спят, но се отказах. Отместих леко пердето. В двора се виждаше едно малко дърво и лехи, огрени от лунната светлина. Запалих цигара, но не можах да видя никъде пепелник, затова вдигнах панталоните си от пода и извадих от задния джоб един тото-фиш, който бях купил предишния ден. Какъв беше шансът да спечеля от него? Нищожен. Направих си фуния и го ползвах като пепелник. Докато пушех, от немай-къде разгледах стаята. Това момиче не живееше в лукс. Като си изпуших цигарата, смачках фунията, сложих я в джоба на панталона си, после се наведох над Ели и я попитах дали иска да си отида. А тя ми отговори.

— Къде отиваш? – каза.

— Ще се върна в общежитието – отвърнах.

— Обади се на Надя – каза тя.

Това име не ми говореше нищо.

— Добре – казах.

He thought, perhaps she's an oracle,

speaking from the Collective Unconscious.

He said to her, „Do you agree with Darwin

that people and monkeys have a common ancestor?

Or should we stick to the Bible?“

190

She said, „Did you take out the garbage?“

Дворната врата беше заключена, та се наложи да я прескачам. После извадих от джоба си оная фуния, изтръсках пепелта и вдигнах фиша към лунната светлина, понеже уличните лампи не работеха на тази улица. Нямаше начин, беше прогорен поне на две места. Хвърлих го и него. Докато вървах, почти напълно изтрезнях, дори си спомних пътя, после си викам: Не става от мене Че Гевара, вече не. Човек трябва да е по-млад и силен, за да бъде такъв.

Но пък винаги можеш да бъдеш като Кастро.

На следващата сутрин се уплаших, че ако направя още една стъпка, ще вляза в любовна връзка с Ели, а всъщност не исках това, то значеше много усложнения – тя беше от един град, аз от друг, и пр., пък и изобщо за да се намираш в любовни отношения с някого, трябва да живееш госта сложно. Не ми се щеше. Разбира се, можех да прекарам тук 10 дни с нея, а после да си тръгна и изобщо да не ѝ се обадя. Но това не ми е в стила.

Видяхме се на обед, тя се усмихна и ме помоли да ѝ купя две гъвки, такава една детска поръчка. А като се върнах, каза:

— Ще ходим следобед в стария град – нали знаеш, че съм разводачка, те искат да го разгледат, – после ще отидем на едно много приятно място за вечерта, сигурно ще ти хареса. Тръгваме от тук в 4 часа. Искаш ли да гоидеш?

Не знаех какво да кажа. Виждах я пред себе си, с тия две гъвки в ръката, изглеждаше сигурна, че ще отида. Мисля, че самият аз не знаех какво ще отговоря след малко.

— Не – чух се да казвам. – Не ми се ходи, Ели. Много е горещо. 191

Това беше вярно.

— Добре – каза тя. Не знам гали изглеждаше по-разочарована или изненадана. – Ако решиш да гоидеш, срещата ни е тук в 4 часа.

На телевизора във фойето даваха обедната прогноза за времето. Атлантическият циклон беше стигнал до Италия, след няколко дни щеше да гоиде и до България, но между-временно отслабвал и тук щял да се почувства само като силен западен вятър. Качих се в стаята и викам на другаря президент:

— Да знаеш, Никсън, че това, което е циклон в Англия и Франция, дотук остава само вятър.

— Кое? – попита той. Беше седнал на бюрото, правеше един превод за машинни части да изкара малко пари. Вече беше пресрочил всички срокове, много го мързеше, горкия. На визитката му – защото той имаше и визитка – пишеше, че превежда от английски, немски и испански, макар че той не знаеше бъкел немски и испански.

— Оня вятър – викам – дето носи доларите, а ти, ако превеждаш така, тебе хептен ще те отмине.

Той взе да се тюхка и пр., а аз отворих прозореца докрай, уж да стане малко по-хладно, но нейсе – никаква следа от западния вятър нямаше навън. Вместо това – „деликатната извивка на света“, както бе казал някой, „простираща се толкова надалеч“.

Не отидох следобед с Ели, а през следващите два дни я избягвах. Тя ми се обиди. След няколко дни я попитах нещо, а тя демонстративно не ми отговори, сякаш изобщо не ме е чула или пък сякаш аз не съществувам. Нормално.

Веднъж отидох по работа в един интернет клуб до университета, трябваше да принтирам едни работи, заприказвах се там с момчето, което отговаряше за компютрите и той ми каза, че цяла нощ в клуба струва само 4 лева. Една вечер влязох там. Посрещнаха ме звукове от стрелба, бясно пренускащи боледи и други компютърни ефекти, почти цялата зала беше пълна с хлапета, бяха се вързали в мрежа и играеха някакви мултимедийни игри. През деня не беше така, но явно децата се развилняваха нощем, заради намалението в цената. На съседния компютър две хлапета гледаха голи мадами, по-точно снимки на Джена Джеймисън. Страшна! Няма нищо общо с она Фредрик Джеймисън, теоретика на постмодернизма. Тя е около 69 пъти по-богата и известна от него, което е едно от малкото разумни и правилни неща в този иначе много объркан свят. Хората искат цици, а не теоретици. Не са те толкоз прости, колкото им се ще на умниците. Хората искат да ядат..., спят и пр. на воля.

Леле-мале, от друга страна.

Набрах www.americanpoetry.com. Ония хлапета с голите мадами се бяха обърнали към мен. Намизнах им, а те се усмигнаха.

Първото, което се появи, беше онова стихотворение на Луис Симпсън, дето всеки го знае, „American poetry“:

Whatever it is, it must have

A stomach that can digest

Rubber, coal, uranium, moons, poems.
Like the shark, it contains a shoe.
It must swim for miles through the desert.
Uttering cries that are almost human.

Следващото нещо беше едно стихотворение на Алън Гин-збърг с ужасно неприлично заглавие. Онова стихотворение, в което той възпява задника на мъжа си Питър Орловски. Прескочих го, знам го.

— Здравей – чух зад гърба си. Обърнах се и видях Ерик.

— Ерик – казах. – Какво правиш тук?

Въпросът ми прозвуча малко неуместно.

Каза ми, че няколко негови студенти си отложили изпита и той им обещал да им съобщи e-mail адреса си, когато пристигне тук, за да му изпратят есетата си.

Малко по-късно, след като той си свърши работата, си тръгнахме оттам. Ерик искаше да си купи някакъв френски пастет, затова минахме през един денонощен магазин, който той, разбира се, знаеше къде се намира. Заприказвахме се по пътя към общежитието. Бях го видял няколко пъти да излиза сам с фотоапарат в ръка и предположих, че е ходил да снима разни неща в стария град. Впрочем точно в тоя момент вървяхме през него, минахме по стълбите покрай ресторант „Аполония“, а после покрай „Олимп“ отгясно на улицата и бар „Нике“ отляво. Сетих се за едно стихотворение на Джеймс Райт, дето се разказва за град Таранто, в Южна Италия, и как преди много векове там по улиците се разхождал Путагор, а Праксител зарязал едно момиче на хълма.

— Да, – каза Ерик – снимам сградите. Като бях млад, искаха да стана архитект.

— Защо не стана? – попитах го.

Той не ми отговори веднага. Направихме няколко крачки, без да каже нищо. Наистина се замисли, което малко ме изненада – предполагам, че би трябвало отдавна да си е отговорил на тоя въпрос.

— Не знам – каза той и поклати глава.

После го попитах дали вижда смисъл в това да преподава лингвистика.

— Правя го от 25 години – каза той. – Това е животът ми.

После го попитах дали не пуши, както ми се струваше на мен, и той отговори, че отказал цигарите преди 10 години, след като се развел. Сетне взех да го разпитвам разни неща

193

за Чикаго. Той ми отговаряше на всички въпроси. Най-после стигнахме до общежитието и оставих човека на мира.

Ерик си тръгна на по-следващия ден, малко преди края на училището, понеже имаше работа. Близко половината хора си тръгнаха тогава, затова организаторите направиха тая вечер прощално парти. Мен ме обхвана агски смачкано настроение. Взех си една чаша водка и заставах на вратата между фоайето на хотела, където беше телевизорът, и едно тясно предверие, от което се излизаше на площадката отпред. Всички бяха на площадката, но точно хората, с които се бях сприятелил, ги нямаше. Тайландецът и румънките бяха отишли в града. Михаел също го нямаше. Ели беше тук, разбира се, но тя не говореше с мен. А Никсън просто ме заряза и отиде да се смее глупашки и много шумно сред едни патриотични поляци, с които аз не можех една дума да обеля. Познавах бегло още няколко души, но някак не ми се ходеше при тях. Тъй че останах като пукал на тая врата поне един час, гледах картинките по телевизията, а слушах гласовете на хората отвън. От време на време някой минаваше край мен, за да си сипе нещо от касите с питиета, които бяха наредени в ресторанта. Аз също отидох, налях си пълна чаша водка и пак се върнах на вратата. Май че точно това и исках да направя. Не ми се говореше с никой, но и не ми се приближаваше в стаята.

Ерик мина край мен, спря се и ме попита защо не изляза навън при другите хора. Казах му, че имам няколко приятели от училището, но тях в момента ги няма.

— Срамежлив човек ли си? – попита ме той.

— Да, – отвърнах. – Всъщност да.

Не се сецах какво друго да кажа. Той обаче не си тръгнаше. Паузата стана огромна. Притесних се, напрягах се да измисля нещо. Най-сетне всичко, което успях да се сетя, беше:

— Не се безпокой за мен, аз съм добре. Свикнал съм с това, то не ме притеснява. Това е въпрос на характер. Понякога не ми се говори, не знам какво да кажа. Лесно ми е само да задавам въпроси, но човек не може да го прави през цялото време.

— Трябва да излезеш навън, между другите студенти, да говориш с тях – каза Ерик.

— Ще изляза – отговорих. – След малко.

— Сигурен ли си, че си добре? – попита той, готвейки се да си тръгне.

194

— Да – казах. – Всичко е наред.

„За Бога, помислих си после, тук хората взеха да ме питат гали съм добре.“ Кой знае как съм изглеждал. Влязох в ресторанта, напълних си отново чашата с водка, качих се горе в стаята и отворих прозореца. Виждах хората в градината долу, гласовете им се носеха ясно в летния нощен въздух.

По едно време все пак ми омръзна и слязох долу да отида при Нюки и един чех. На вратата се засякох с Ерик.

— Излизам сред студентите – казах му. – Искаш ли да дойдеш и ти?

— Трябва да си лягам – отговори той. – Аз съм възрастен човек.

Казах му:

— За мен беше удоволствие да срещна човек, който толкова много прилича на Луис Симпсън и ми каза някои неща за английската граматика, която познава далеч по-добре от мен.

После му пожелах приятен път.

— Кой знае – каза той, – може да се видим някой ден. Светът е малък.

— Възможно е – казах.

Но не вярвам – всъщност светът е много голям. Ако ще Марсилезата да призове всички страхотни революционери, живите и мъртвите, и те да си изпружат инструментите и да се нарежат в права линия, едва ли ще направят нещо повече от мост през Ламанша, по който Алън Гинзбург би преминал с радост и навярно би възпял – в стихотворение със заглавие като, да речем, „Пробивайки си път сред французоўки с вкус“; но на моята карта на света Ламаншът изглежда като глава на топлийка.

После си стиснахме ръцете и Ерик влезе в общежитието. Аз излязох навън и се огледах.

Сетих се тогава за лудия Колумб, който следва слънцето в морето, но ние не можем. Ние трябва да останем, казва един автор, и да служим на завръщащото се слънце.

В последния ден от лятното училище отидохме в онова заведение с медния ангел и водния полукръг в двора. Никсън беше там, Ели също, както и тайланецът, румънките, Михаел и още няколко души. Тайланецът си знаеше неговото. Онези румънки, уж пряко волята си, го бяха научили на още толкова псувни и мръсни думи. Репертоарът му беше вече

195

почти неизчерпаем. Ели продължаваше да не ми говори. Никсън така се размекна, държеше ме за мишницата и поне за пети път вече ми разправяше как скоро ще дойде в София по работа – за да му направят операция, която ще го вдигне на крака и пр., ако трябва да съм точен – и ще ми се обади, може даже да остане при мен. Моят прилив на сърдечност обаче беше преминал оная вечер, в момента съвсем беше отшумял и перспективата да ми гостува Никсън никак не ме въодушевяваше. Така или иначе цигарите ми почти бяха свършили, затова се разходих да си купя други. Вървях по Стъргалото и понеже ми беше сякаш скучно, представих си, че сега се появява оня атлантически вятър. Спрях и се огледах. Би му отивало да дойде от горния край на улицата, откъм старата джамия. Така би ударил голямото дърво край нея, че то би се превило на дъбе, сякаш се навежда от кръста, и човек ще има чувството, че е залитнало и след малко ще падне. Отпред, мисля си, би се носил облак прах. Мога да обърна гръб и прахта ще мине край мен, но това още няма да е самият вятър, сякаш тя се носи на въздушна възглавница на няколко метра пред него. Бих изтичал и бих се скрил в безистена на универсален магазин „Центрум“. Тогава онова нещо профучава покрай мен – студено, бързо, мощно и шумно нещо. Напред по улицата вървяха момче и момиче – вятърът вдига дамската ѝ чанта под прав ъгъл, като протегната напред ръка. Формите на момчето се очертават съвсем ясно, полата ѝ се прилепва към дупето ѝ като лейкопласт. Защо стоя в тази страна, помислих си, в старата, прекрасна Европа, но в самия ѝ край, в ъгъла на наказаните? Защо не си вдигна чукалата и не замина от другата страна? Защото, макар като бях войник в този град преди доста години да мислех, че си струва дори да спиш под мостовете, но само да си свободен, сега вече не мисля така. Защото не познавам никого там, защото ме е страх, защото вече не съм толкова млад, защото...

196

Така онзи приятел Луис Симпсън тръгна от Източния бряг и стигнал до самия край на Запада, близо до Сан Франциско (както се казва и стихотворението) и гледа – Тихия океан. Но той не е Колумб, не може да продължи. Поради което извадил една бутилка вино, напил се и си вика: „Тъжна работа, краят на Америка!“ И че докато той чакал земята да дойде при него, а после тръгна да я търси, фирмите я застроили до дупка, и сега всеки сканан храст струва камара долари.

Имах още една цигара, запалих я, опитвайки се да се сетя как продължаваше това стихотворение. Впрочем установих, че наистина съм влязъл в безистена на универсален магазин „Центрум“. Смачках кутията с ръка и я подхвърлих на въображаемия вятър, от безистена към улицата. Той въображаемо я отнесе като ракета. Спомних си как продължаваше: Че земята е отвътре, и че в края на пътя той стигнал до себе си, и че това е земята, която търсели пионерите, заслонявайки с ръце очите си срещу слънцето.

МИХАИЛ ВЕШИМ

Роден е на 17.09.1960 год. в София. Завършил е журналистика в СУ „Кл.Охридски“.Сменил много професии, но само на едно работно място. От 1982 год. работи в редакцията на вестник „Стършел“, където е бил молче за всичко, доставчик на качествен алкохол, организатор на гуляи и шофьор на главния редактор. В момента е главен редактор и шофьор на самия себе си. В извънработно време е успял да напише хиляди фейлетони, стотици разкази, петнайсетина книги и няколко биографични бележки от този род. По-известни са сборниците с разкази“Австрийците идват“, „Стари хипари“, „Повелителят на осите“, както и романите „Английският съсед“ и „Нашингтон“. Негови разкази и фейлетони са превеждани на други езици, за да разсливат други страни и народи.

СПЯЩАТА КРАСАВИЦА

Наистина беше красавица – хвана ми окото, още като се загаде откъм шосето. Висока, слаба, руса... На такива съм чувал да им викат „фешънки“. Стъпваше по нажежения пясък, сякаш е на модно дефиле. Лекият бриз развяваше кърлиците ѝ като в рекламен клип. Все едно, че бе дошла да стане част от лукса на многозвезден хотел. Веднага реших, че е сбъркала адреса – хубавици манекенски тип не идват на нашия занемарен къмпинг. Къмпинг без удобства и топла вода, който бе пред затваряне. Скоро тук щяха да дойдат багерите и булдозерите. На мястото на нашите палатки догодина ще се издигне поредният многозвезден хотел... Хотел с бърбековиден басейн, около който ще се изтягат върху шезлонги

красавици с безупречни тела. Но това ще бъде следващото лято... Тая мацка май е малко пограница.

Това си помислих, докато зяпах новодошлата и едновременно с това раздавах картите. В моя горещ следобед убивахме скуката с игра на карти под тентата, като вместо „всичко коз“ казвахме „Хамбургер шпорт ферайн“, а вместо „без коз“ – „Борусия Мьонхенгладбах“... Защо ли? Ами ей така, за по-интересно.

— Борусия... – беше почнал да казва Теодоси, но изведнъж се спря. – Я, Лили!

Метна картите и скочи да я посрещне. Не само пое малката раничката от рамото ѝ, но дори я прегърна и я целуна по бузата.

Това ни накара да подсвирнем като некултурни кибици. Загърба си Теодоси ни направи неприличен жест с ръка, а с другата си ръка прегърна мацката през кръста и я поведе към Гюнтер. Този Гюнтер всъщност беше кемпер – камион с каравана. Теодоси го беше взел втора ръка от Германия и затова го беше кръстил с немско име. От своя страна Гюнтер му осигуряваше всички удобства – баня, химическа тоалетна и газова печка. А Теодоси говореше за него като за верен приятел.

Аз пък смятах, че Гюнтер е вещь, а не приятел. По принцип съм против вещите и против разговорите за тях. Почне ли някой да ми говори за коли или апартаменти, за телевизори, мобилни телефони или маркови грехи, ушите ми сами се затварят и заживявам като в ням филм. Затова на къмпинга се чувствам най-добре – тук човек няма нужда от предмети около себе си. Няма нужда от нищо. Само от едни гацета, а може и без тях...

— Не е това, което си мислите! – рече Теодоси, като се върна. – Лили ми е братовчедка... Дошла е от Щатите. Неин познат я докарал от София и ще остане при мен няколко дни...

Веднага ни събра вниманието. Цялата компания налетя на клюката като ято любопитни свраки. Теодоси си забърка джин с тоник и взе да разказва, че братовчедка му е завършила икономика в престижен университет и сега работи в голяма компания. Офисът ѝ бил насред Ню Йорк, в Манхатън. Като спомена нещо за заплатата ѝ, той не каза цифра, а просто вдигна глава към небето и подсвири.

— Затова ризата ѝ беше маркова – каза приятелката

на скулптора Желязко и назова по име някакъв дизайнер. – Струва майка си и баща си...

— А джинсите ѝ видяхте ли... – обади се Мария, жената на Крум – уж скъсани, пък етикетът им беше...

Тук ушите ми се запушиха, както става винаги, щом разговорът тръгне в такава посока. Станах от мястото си и тръгнах към морето. Заплувах навътре и когато достатъчно се отдалечих от брега, се обърнах по гръб върху водата... Отпуснах се и се замислих от колко много неща нямам нужда в такъв един следобед... Сетих се за прочетеното оня ден. Докато играехме карти и записвах резултата върху парче вестник, погледът ми бе привлечен от някаква дописка за германски милионер. Тоя милионер притежавал фабрики в Тайланд и Флипините и над 1000 работника. Имал къщи, басейни, коли... Един ден катастрофирал с ягуара си. Отървал се без граскотина, но три дни не излязъл от къщи. Само мислил. После разпродал всичко и раздал парите на работниците си. За себе си запазил само четири предмета – килимче за молитви, паничка за ориз, кибрит и фенерче. С тези четири предмета заминал за Тайланд, където станал монах в будистки манастир. След дванайсет години се върнал в Германия с обръсната глава и оранжева роба, само да каже на близките си, че е намерил смисъла на живота...

Честно да си кажа, ужасно му завидях на тоя германец, че има само четири предмета. Де да можех и аз така да подредя живота си...

Когато излязох на брега разговорът на компанията продължаваше да се върти около новодошлата красавица. Само нея никаква я нямаше.

— Спи! – каза Теодоси. – Каза, че има нужда от сън.

— Сигурно капитализмът много я е изтощил – подхвърли иронично скулпторът Желязко и си забърка нова гоза джин с тоник. – Много е спяца тая красавица?

— Дали не чака някой принц да я целуне... – засмя се Николай.

— Може ли аз да съм принцът, дето ще я събуди... – напери се Желязко, а приятелката му го изгледа с досада. Бяха заедно от дълги години и тя не се връзваше на приказките му.

Спящата красавица влезе в Гюнтер и повече не излезе. През това време животът на къмпинга си течеше нормално в шегу и закачки – през деня вадехме миги и ловяхме риба, а вечер спретвахме шумен купон с песни и танци на наро-

дите. Беше началото на септември и палатките около нас оредяваха. След седмица-две трябваше да се дигаме и ние, за да освободим терена за булдозерите. Затова лакомо поглъщахме с кожата си слънчевите лъчи, а със сетивата си оная свобода, която може да ти даде само къмпингът.

— Какво ще правим догодина? – все се сецаше някой в разгара на веселбата и моментално ставахме сериозни. – Да вървим на север, към Каварна...

Започваха спорове – някой казваше, че и на север към Каварна вече е застроено, друг предлагаше да се скрием в гънките на Стара планина, там някъде около нос Емине имало все още безлюдни заливи. А Теодоси направо беше решил, че догодина ще се метне на Гюнтер и ще отпраши към Гърция. Там плажовете били чисти и нямало нагъсто хотелски вериги...

В такива моменти разбирах, че сме като роби, оковани като във вериги. Хотелски вериги... На север или на юг, от тях вече няма къде да мръднеш по морския бряг. Но нямаше как да разкъсам веригите на робството, нищо друго не можех да направя, освен да си сипя голяма доза джин с тоник... После още една... Джинът, както казваше и скулпторът Желязко, е нашият единствен освободител.

...Събуди ме изгревът. Червеното око на слънцето излизаше над хоризонта. Погледнах го и ми се стори, че ми намигна. В смисъл: К'во направи ти снощи? Тежестта в главата ми отвърна, че май съм прекалил с тоника...

В такива сутрини помага единствено синият аналгин. Обух си банските и тръгнах към морето. Но там вече имаше някой. Спящата красавица се беше събудила след две деценонощия сън и топеше във водата безупречното си тяло. Погледна към мен и ми се усмихна. Влязох след нея и плувахме заедно далеч навътре.

— Тук е прекрасно! – каза Лили, когато излязохме на брега. Думите ѝ прозвучаха естествено, а не превзето.

— Ти още нищо не си видяла! – казах ѝ, а после я изчаках да облече сухи грехи – обикновена тениска и къси панталони – и я поканих на разходка по моите любими места наоколо. Тя кимна за съгласие.

Беше ведро септемврийско утро, свежо и някак шеметно. Високо в небето, по пътя, наречен „Вия Понтика“, се носеха птичи ята, поели от север към юг. Ниско в краката ни подскачаха безгрижни скакалци и сякаш в наша чест изнасяха концерт. Морето блестеше като покрито със станиол. Хва-

нах Лили за ръка и я поведох по стръмните пътеки край брега. На моменти тя възкликваше от възторг или от страх, щом зърнеше прибоят да се пени в краката ни. Помогнах ѝ да слезем до един закътан залив, покрит със ситни камъчета, найлонови пликчета и пластмасови бутилки.

— Защо хората са толкова малоумни? – попита и почна да събира боклука на купчина, без да се бои, че ще си развали маникюра.

Разчистихме терена и седнахме един до друг. Взех да я разпитвам за Ню Йорк и за работата ѝ във фирмата. Отклони разговора от Манхатън и го върна към морето, къмпинга и днешния септемврийски ден. Казах ѝ, че това място ми е любимо...

— И на мен ми харесва – каза тя.

— Какво харесваш още? – попитах.

— Да спя... – каза тя. – И да сънувам... Но от работа нямам възможност. Връщам се вкъщи уморена, спя малко и нищо не сънувам...

Тогава ѝ разказах за германския милионер и неговите четири предмета. Историята силно я впечатли.

— Никога няма да мога така – каза и се загледа в бляскавата повърхност на морето. – Само четири предмета...

— На къмпинга човек може и с по-малко... – отвърнах ѝ.

— Завиждам ви... – промълви тя, загледана някъде към хоризонта.

В моя момент усетих, че това момиче не е префърцунена глезла или карьеристка в бизнеса. Почувствах я като една от нас, като част от компанията. Стана ми страхотно близка, а се бяхме запознали преди час. Прииска ми се да я целуна и сигурно щях да го направя, ако над нас не бяха се чули виковете и грозни псувни.

Погледнахме нагоре. Над главите ни двама местни жители уточняваха границата на спорен имот. Неотдавна хората от околността бяха получили обратно земите на дедите и бащите си и сега се готвеха да ги разпродадат за космически суми.

— Да си тръгваме! – каза Лили.

Върнахме се в къмпинга хванати за ръце. И толкоз. Тя си събра багажа, а братовчед ѝ Теодоси щеше да я откара до Созопол, откъде да вземе автобуса за София. На следващия ден беше полетът ѝ за Ню Йорк.

— Във вторник сутрин – каза ми, преди да се качи в кабината на Гюнтер, – трябва да съм на работа...

На къмпинга дните нямат никакво значение. Но щом дойде вторник, аз се сетих за нея. Представих си я като бизнес-дама от филмите – в стилен костюм от известна марка да трака с високи токчета по лъснат коридор и да влиза в заседателна зала, където ще се говори за милиони долари. Мислех си, дали ще може да се съсредоточи върху цифрите или вниманието ѝ ще скочи като безгрижен скакалец, за да се върне няколко дни назад към оня залив, където седяхме един до друг и гледахме станиоловата повърхност на морето...

Иначе вторникът минаваше като всеки обикновен ден – сутринта плувах и карах сърф, после хвърлихме едни карти, а в горещия следобед тръгнахме с Теодоси към кръчмето-капанче, за да се разладим с бира. Като никога, там се бяха скупчили доста хора и зяпаха телевизора в пълно мълчание. И ние погледнахме към екрана. Видях два небостъргача, единият пушеше по средата, обхванат от пожар... Камерата проследи някакво самолетче, което приближаваше към другия небостъргач. Без да се отклони, самолетчето се заби право в сградата и лумнаха пламъци...

Беше 11 септември 2001 – това показваше календарът, закачен над бара.

Когато видях какво се случи, Теодоси стана бял като бялата си фланелка.

— Лили – каза той... – Лили работи в Световния търговски център...

...По-късно се разбра, че братовчедката му е имала късмет. Тази септемврийска сутрин, първата сутрин след отпуската, се успала и закъсняла за работа.

Сигурно е сънувала къмпинга...

МОМЧИЛ НИКОЛОВ

Момчил Николов е роден през 1970 год. Завършва медицина. Публикува книгите: „Пътници“ (повест, 1997 год.), „Разкази“ (1998 год.), „Фрагменти от стая“ (разкази и пиеса, 2000 год.), „Лудата Дорис“ (двуезична: български - английски, 2001 год.), „Hash Oil“ (2004 год.), „Горният етаж“ (2006 год.), „Кръглата риба“ (2008 год.) и „Машина за любов“ (2011 год.). Автор е на следните проекти: визуална инсталация „Фрагменти“: мулти-медиен проект, обединяващ усилията и креативността на млади творци в областта на литературата, видеоарта, живописата и музиката - идея, текст, организация (2000 год.); Червената къща: пърформанс-премиера на книгата „Mad Doris“ - идея, текст, организация (2001 год.); участие в проект Literary

Access (2002 год.). Получавал е следните награди: 1999 год. - за дебютен роман - на в. „Литературен форум“ - за романа „Fox lady“ (непубликуван); 2000 год. - за принос към културата - на община Плевен; 2001 год. - пиесата „Наблюдателят“ е номинирана в националния конкурс за драматургия „Иван Радоев“; 2001 год. - награда от литературния конкурс на сп. „Егоист“; 2002 год.- голямата награда от литературния конкурс за къс разказ „Рашко Сугарев“; наградата за съвременна българска художествена проза „Хеликон“ (2008 год.).

НОЩЕН ВЛАК

Влакът беше зелен и мазен. Претърпан с хора, които миришеха лошо, но си мислеха, че миризмата идва от друго място. От самия влак, като че ли смрагта бе част от конструкцията му. Хора, които изпускат газовете си скришом, убедени, че никой няма да заподозре точно тях. Хора, за които анонимността бе начин на живот.

Първата класа, за която имах билет, се оказа същата като втората, само дето в купето вместо осем имаше шест места. Въпреки това беше тясно, седалките – протрити, огледалата – изкъртени, а прозорецът не можеше да се отваря. Или по-скоро отваряше се, но за да го задържиш отворен, се налагаше да го подпреш с кибритена

клечка, парче хартия, или просто да натъпчеш там смачканото на топка перде в лайнян цвят. Нещо, което не правеше впечатление на никого. Всички знаехме – прозорците във влаковете на БДЖ се отварят именно по този начин, точка по въпроса.

В купето освен мен имаше четирима души – почти допре-ни един до друг, потни, горещи и лепкави. Един от тях спеше, нахлупил избелял брезентов каскет върху лицето си, други двама бяха разтворили вестници, а единствената жена, свита от тежестта на петдесетинамата си години и седнала до прозореца, безцелно зяпаше през зацапаното стъкло, все едно призрачните нощни пейзажи на рушащата се вече десетилетия социалистическа собственост бяха нещо изключително красиво и неповторимо. Тази клаустрофобична и недружелюбна обстановка, ме накара да почувствам раздразнение и желание да напусна купето още на мига в който влязох. Освен това ми се пикаеше още от гарата, така че – надигнах се, излязох в коридора и тръгнах към края му, където се намираще тоалетната.

Когато се върнах обратно, в купето се беше настанил нов пътник. Останалите, забравили вестниците и чудните пейзажи, тревожно го наблюдаваха. Имаше защо – той беше от типа хора, които видиш ли веднъж, никога не излизат от главата ти. Около 45-50 годишен. Много слабо лице, леко кривогледи сини очи, в които се бе стаил един от онези необясними погледи, които говорят много повече, отколкото неразбираемите диагнози, с които подобни създания неминуемо се сдобиват в някое психиатрично заведение. Остригана до кожа глава, покрита с множество белези от прорезни рани, добре оформен цирей върху врата, почти бели, пожълтели от никотина мустаци и брада. Облеклото на мъжа беше бе кажи-речи спортно – черен колхозачен клин, жълта тениска с надпис „USA“ и бежови плетени обувки. Най-впечатляващото у него обаче бе огромният синьо-бял шал, вързан като наметало под брадичката му. Шалът от горе до долу бе покрит със значки. Явно – футболен фен.

И вероятно – тук не бе необходима особена досетливост – отборът му беше спечелил, защото той изглеждаше щастлив. Грееше и очевидно гържеше да сподели радостта си с целия свят. Имаше само един малък проблем – не можеше да говори. Поради тази причина радостта беше споделяна по други, невербални начини. Футболният фен тропаше по пода

211

с крака, правеше умопомрачителни гримаси и виеше. Забелязах, че на гърлото му точно под гъркляна имаше малка дупчица, откъдето течеха лиги, които попиваха в мазния бинт, омотаващ шията му.

Другите пътници доста несполучливо приеха тактиката да се правят, че не му обръщат внимание; като че ли си беше съвсем в реда на нещата, част от графика на БДЖ едва ли не, някакъв психопат да вилнее в купето ти. Или пък може би това беше онази първобитна боязън от лудостта, която караше нормалните хора да се правят, че не я забелязват.

Единствено сигналам точно срещу футболния фен – човечеът с каскет, който междувременно се беше събудил, проявяваше самостоятелност и характер. „Само Левски!“ – провикваше се през минута-две, при което немият направо обезумяваше от възторг. Изправяше се и почваше да скача като жаба, развявайки синьо-белия си шал. Излишно е да споменавам, че при тези изпълнения останалите пътници почти се гърчеха по седалките си – къде от неудобство, къде от страх. Никой обаче не се осмеляваше да направи забележка. Това безмълвие явно окуражи човека с каскета, защото той внезапно разнообрази програмата – наред с възгласите „Само Левски!“, от време на време изкрепяваше: „Само ЦСКА!“ и това докарваше немия до нервна криза. Главата му почервеняваше, цирейт на врата му започваше да пулсира, очите му се въртяха бясно. Вбесен, той започваше да мучи страшно, и не само да мучи, ами и да си удря главата в стъклото на вратата с такава сила, че като нищо можеше да го счупи. Тогава шегаджията на купето, за да го успокои, се надигаше, хващаше го за раменете, смъкваше го на седалката и бавно, на срички, провлачено казваше:

— Са... мооо... Леее... вскиш!

Фенът се укротяваше, широка усмивка греиваше на напрегнатото му лице, а през дупчицата на гърлото му, бълбукайки, излизаха звуци, които сигурно би трябвало да значат: „Само Левски!“

Забавата обещаваше да продължи дълги време, а публика поне засега не липсваше. В коридора, подпрели се на прозореца, вцепенени и втрепенени в нас, стояха някакви заблудени чужденци, момче и момиче. Екипирани и стегнати като бой-скаутни – с чисто нови панталони и ризи в маскировъчен цвят. Дрехите на момчето и момичето бяха съвсем еднакви, както всъщност някак си еднакви бяха и самите те – чисти

212

и бели. Бих могъл да кажа, че са брат и сестра, ако не беше бухналата рижа коса на момичето.. Загледах се в нея. Високият рус здравеняк, уловил погледа ми, моментално и почти машинално я презърна през кръста.

Това ме погразни. За какви се мислеха тези? Кой ги беше бил по главите да идват насам? Отклоних погледа си от тях – да не си помислят, че съм някой простак – и пак се ядосах. Защо трябваше да ми пука какво щяха да си помислят. Аз бях в собствената си държава, такава, каквато е, и те бяха длъжни да се съобразяват с мен, не аз с тях. Колкото повече мислех, толкова повече се ядосвах. Най-вече на това, че в момента ми избиваха разни комплекси, които при други обстоятелства като че ли не съществуваха. Но дай ми някой чужденец, пък ако ще и бой-скаут – и гледай какво става. Все едно те са тук като някакви пратеници от друг свят, които ти казват – гледай ме и се пукай от завист. Ти никога няма да бъдеш като мен. И ти ги гледаш и ти е ясно, че никога няма да бъдеш като тях. Никога, колкото и да се стараяш, грехите ти няма да изглеждат толкова чисти, никога очите ти няма да гледат толкова наивно и доверчиво. Неприятно, но факт.

След тези размисления, които протичаха на фона на беещият им футболен фен и неговия шеговит подстрекател, ядът ми към невинните по принцип чужденци започна да спада. Може би най-естественото нещо, което един нормален човек, а не балкански субект с мрачни мисли и мрачна душа, можеше да направи, бе да се опита да им влезе в положението. Излязох в коридора и мълчаливо се облегнах на прозореца до тях. Момичето ме погледна. Усмихнах ѝ се окуражаващо – аз съм от добрите, baby, спокойно. Вероятно ми повярва, защото простена по-скоро уморено, отколкото ужасено:

— This is the hell!

— Absolutely – съгласих се с нея.

Виждайки, че говоря английски и имам горе-долу нормални реакции, те се оживиха. Явно, принудени от обстоятелствата, припознаха в мен приятел и съюзник в борбата със злото. Лека-полека се разговорихме, и не след дълго разбрах, че са немци, студенти по антропология. Казваха се Уго и Стефани, идваха от Гърция, отиваха към Камен бряг, където имало уникални тракийски гробници, които искали непременно да видят, и след това заминавали към Румъния, където също цели да гледат нещо археологическо.

213

— Тези хора – Уго посочи футболния фен и човечеца с каскета, които продължаваха забавата си, – не пречат ли на останалите?

— Пречат им.

— А защо тогава не престанат да подскачат? – заведе наивния си въпрос и Стефани.

— Защото не се сецат, предполагам.

— Ааа – учуди се Уго, – ами тогава защо другите не им кажат?

— И те не се сецат.

— Странно – промълви неразбиращо Стефани, – не бях срещала такива хора.

— Тук има много – уверих я.

И тъкмо щях да започна да ѝ обяснявам разни глупости за народопсихология и така нататък, когато в коридора с клапушкаца се походка и бутилка мастика в ръка се появи един тип, който обезсмисляше всякакви разсъждения по темата.

Гол до кръста, вероятно за да могат всички да се наслаждят на татуираните му гърди. Признавам, татуировката си я биваше. Батална живопис. Танк, който газди човек. На танка, върху веригата, пишеше „Петър Димитров Стоянов“, а на човека, в контурите на опънатото му в предсмъртен гърч тяло: „Циганин“.

— Кефи ли те? – попита ме той, забелязал, че го разглеждам.

— Кефи ме – признах.

— И мене ме кефи! – заяви гордо. – Имаш ли огънче?

— Не – отвърнах му.

— Лоша работа – почеса се по корема. – Тия имат ли?

— Не ми се вярва.

Уго и Стефани с интерес наблюдаваха разговора. Бяха притихнали, заслушани. И явно въпреки неразбирането на езика концентрацията им е била на ниво, защото Уго схвана за какво става въпрос, извади запалка от джоба на маскировъчния си панталон и услужливо я поднесе към пича с мастиката.

— Благодаря ти, приятел – искрено се зарадва той и разпали с бързи дръпвания цигарата си. После се облегна на вратата на купето, всмука два-три пъти с наслада, остави цигарата да виси в ъгъла на устата му и подаде освободената си ръка, забърсвайки я предварително в панталона си.

— Аз съм Пешо – каза.

214

— Супер – отвърнах му.

Пешо мълчаливо ми подаде бутилката. Отпих една глътка от масликата. Беше топла, с отвратителен вкус.

— Най-добрата – похвали я, – син етикет, направо се вкаменяваш. Изтръпваш като... като... – Не можеше да намери подходящата дума.

— Като релса – подказах му аз, – и влак да мине през тебе, нищо няма да усетиш.

— Точно! – остана доволен от сравнението Пешо и си прибра обратно бутилката.

Уго и Стефани се усмихваха.

— Тия поляци ли са – запита подозрително Пешо?

— Немци...

— А, немци... – кимна разбиращо Пешо и надигна бутилката. После неочаквано се изпъна като струна и изкреця право в лицата им:

— Их бин айн гоич! Майн фатер хабен дер ауто мит цвай цилиндрен!

— Вас? – това беше единственото, което смаяният Уго успя да отрони. Стефани гледеше с отворени уста.

— Ебавам се бе, пич – изсмя се Пешо. – Кажу им, че се ебавам.

Казах им.

Уго и Стефани прогължаваха да не разбират и да го гледат удивени. Това определено го подрази.

— Тия са големи смотаняци. Кажу им го.

Казах им, че нашият нов приятел, макар и малко странен, ги харесва. Стефани плахо се усмихна.

— Кажу му, че ние също го харесваме.

215

Казах му. Пешо видимо остана доволен. Подаде им бутилката. Уго несигурно я пое.

— Пий бе, какво се чуиш! – скара му се Пешо. – Ебати смотаняците.

Уго, ще не ще, отпи госта голяма глътка.

— Браво – зарадва се Пешо, – следващата бутилка е от теб. Кажу му.

Казах на английски, че новият ни приятел се извинява, че напитката е топла..

— Няма проблеми – махна с ръка Уго, който в момента сигурно се чудеше къде да повърне.

Фразата „No problem“ беше достатъчно ясна и без превод.

— Ей, голям пич си, бе! – изкреця възторжено Пешо и

плясна закачливо Уго зад врата, – а аз си помислих, че си лайно.

После се обърна към мен:

— Немците са железни копелета, да знаеш.

Стреснат, Уго гледеше неразбиращо.

Пешо се потупа по гърдите.

— Този танк, дето съм го нарисувал тук, е немски. Панцер, от Втората световна. Прекопирях го от Паралели.

Сметох, че тази информация е малко излишна за Уго и Стефани.

— Кажу му – мина по същество Пешо, – да вземе от вагон-ресторанта със син етикет. И да му я извадят от хладилника, да не му пробутат топла. Щото като го видят, че е чужденец, веднага ще го прекарат с топла.

Пешо посочи с пръст бутилката:

— Син етикет, брато – верцеен?

— Син? – повтори след него Уго – Верцеен. Син.

После се обърна към мен и ме попита дали българското име на узото е „син“.

Нещата почваха да се заплитат.

— Да иде още сега, защото студената ще свърши – ставаше все по-настоятелен Пешо.

Май трябваше да оправя тази каша, която бях забъркал. Воден от най-добри чувства.

— Уго, – подхванах дипломатично – нашият нов приятел държи, след като те почерпи с неговото питие, сега ти да го почерпиш. Такава е традицията... Древната българска традиция – добавих.

За моя изненада Уго прие съвсем сериозно думите ми.

216 — Щом такава е древната традиция... – закима разбиращо с глава. – Традициите трябва да се спазват.

Колко му трябва на един немски антрополог. Древна традиция, нищо повече.

— Супер – зарадвах се, че нещата се разрешиха толкова лесно. – Трябва само да идеш до вагон-ресторанта...

Уго не ме слушаше. Ровеше в раницата си. След малко извади пластмасова бутилка от минерална вода, литър и половина. Беше пълно с нещо жълтозеленикаво. Виждайки бутилката, Стефани изриво се засмя.

— Какво е това? – попитах.

— Абсент – гордо каза Уго. – Домашен.

— Тоя с някаква шльоковица ли ще се опита да ни мине? – намеси се подозрително Пешо. – Кажу му, че няма да стане...

— Чакай малко! – срязах го и се обърнах към Уго. – Наистина ли е абсент?

— Стопроцентов – увери ме. – Правен е по прочутата рецепта на Александър Дюма, виден френски гастроном. Чувал си го сигурно.

Не бях. Знаех само един Дюма, писателят.

— Този му е баща – уточни Уго.

Купили абсента преди няколко месеца, когато обикаляли Чехия. Някакъв едноок дяго го произвеждал полулегално и го предлагал в кръчмата си. Купили две бутилки. Едната изпили, а другата оставили за голямото си лятно пътешествие. За всеки случай.

— Никога не съм пил абсент – признах си.

Уго ми подаде бутилката.

— И аз не бях – рече, – но трябва да се опита.

Надигнах пластмасовата бутилка. На вкус беше нещо средно между мастика и ракия. Плюс един специфичен леко горчиво-сладникав вкус.

— Хора, които разбрали от абсент, ми казаха, че дягото е прекалал с билките.

— Какво е това, бе? – недоумяваше Пешо. – Става ли?

— Става – успокоих го и му подадох бутилката – Внимавай. Много е силно.

Кой да ме слуша обаче. Пешо вече изливаше абсент в гърлото си, все едно беше вода. Разбира се, задави се.

— Около седемдесет и пет градуса е – кротко каза Уго. – Ние си го разреждаме с вода...

Пешо, целият червен като домати, кашляше, плюеше и псуваше.

— Трябва да се внимава – продължи невъзмутимо Уго. – Заради билките ефектът е малко особен...

— В смисъл?

Уго и Стефани се спогледаха.

— В смисъл – каза Стефани, – нагрусваш се. Може да имаш видения.

— Халюцинации?

— Видения – повтори Стефани. – Заради билките е.

Не знаеха обаче какви билки има вътре. Или по-скоро не знаеха как е на английски. Една от основните билки била много горчива. Пелин, сетих се.

Междувременно, докато уточнявахме състава на абсента, Пешо се беше възстановил.

— Това е страшно – каза с видим респект. – Домашно ли е?

— Да. Домашен абсент.

— Това ли е абсент! – подскочи Пешо – Чувал съм го. Яко! Той отпи още една глътка, но този път внимаваше и не се задави.

После, без изобщо да се замисли, започва да си пресипва в бутилката от мастика. Смаяните ни погледи не можах да го притеснят.

— За после – обясни, – ама няма да го изпия всичкото сам. Ще занеса и малко на гаджето, да си опита. Много е откачена.

— Виж – опитах се да го спра – не е удобно. Стига толкова.

Пешо спря да налива.

— Прав си, копеле – рече, – какво ще си помислят хората за нас. Дойдохме в България и ни изпиха абсента.

Пешо възмутено поклати глава:

— Не е хубаво това, не е.

После внезапно прехвърли вниманието си върху това, което се случваше в купето. Все едно досега изобщо го не беше забелязал. Очите му се разшириха от изумление.

— Какво става тука, бе? Кво е това синьо говедо?

И преди някой да успее да му отговори каквото и да е, Пешо вече беше отворил вратата на купето. С един удар свали подскачащия левскар на седалката, замахна към чичото с каскета и той, втрещен, си седна сам.

— Шалове ще ми развявява! – гневеше се Пешо и се опитваше да смъкне шала от раменете на фена. – Къде се намиращ бе, говедо искърско?

Жената на средна възраст, която седеше до прозореца, драматично изхлипа. Явно вече напрежението ѝ идваше в повече.

— А сега – ново гвайсе – възмути се Пешо. – Що ревеш, ма? Да не ти е свършил лексотанът?

Жената изпиця. Писъкът ѝ, достатъчно силен, привлече вниманието на кондукторите, чието служебно купе се намираще в така наречения първокласен вагон. Един от тях, възрастен, посивял и с мустаци, влезе в съседното купе. След малко излезе от там, придружен от двама полицаи, които несръчно и някак си гузно оправяха смачканите си грехи и извъртените колани. Полицаяте, следвани от кондуктора, се приближиха до нас.

— Какво става тук – запита сънено по-младият от тях, – какви са тези викове?

— Какви викове? – направи се на учуден Пешо.

Полицаяте втренчиха автоматично погледи в него. Бутилката от мастика, разкопчаната риза, татуираните гърди.

— Ясно – каза по-възрастният. – Дай си личната карта .

— За какво ви е? – заинати се Пешо.

— На умен ли се правиш? – сряза го младият.

Без особен ентусиазъм Пешо започна да рови из джобовете си.

— Петър Димитров Стоянов – прочете надписа върху гърдите му възрастният. – Това ли ти е името, моето момче?

— Да – призна си Пешо, – това е.

— Ами да си беше татуирал и ЕГН-то, а? – подсмихна се полицаият. После стана сериозен. – Какво става с личната карта?

Пешо здраво се беше изпотил вече.

— Ами – измънка, – няма я... Сигурно са ме обрали някъде...

— Къде? – полюбопитства младият.

— Не знам...

— Може би са те обрали във влака? – подсказа му младият.

— Да, да – хвана се като удавник за сламка Пешо, – обраха ме във влака!

— Искаш да кажеш – стисна го за рамото възрастният полицаи, – че ние не си вършим работата и разни крадци вършеят наоколо, така ли?

— Не, не – обърка се Пешо, – не искам да кажа това... Ох, боли. 221

— Напротив, точно това каза – усмихна се мрачно полицаият.

Пешо ме погледна отчаяно. Извърнах леко поглед встрани, но полицаите вече ме бяха фиксирани. Хванаха се с мен.

— И теб ли са обрали?

— Не – отпрекох, – не са ме обирали.

Опитвах се да звуча хладно. Не бях направил нищо и на полицаите трябваше да им стане ясно, че не могат да ме пипнат с пръст.

— Мога да ви покажа личната си карта си, ако искате – предложих им с идеята, че това ще ги убеди в невинността ми.

— Ще си показваш картата, когато ти я поискаме – сряза ме възрастният. – Ясно ли е?

Замълчах си и това със сигурност не им хареса. Вероятно щяха да се заягат, но точно в този момент Пешо се отскубна и хукна по коридора. Младият неочаквано пъргаво за отпуснатото си тяло го подгони. Застигна го след няколко метра, направи му някаква специална хватка и го повали по очи върху пода. Пешо изрева.

— Ясно ли ти е? – повтори полицаият, който беше оставал го мен.

— Ясно ми е – отвърнах тихо.

— А на вас ясно ли ви е? – обърна се към Уго и Стефани, които притеснени наблюдаваха събитията.

— Те са чужденци – опитах се да обясня, – не разбират български.

Той ги огледа равнодушно.

— Хипита – каза презрително и, без да бърза, тръгна да помага на колегата си, който точно в този момент закопчаваше с белезници Пешо.

Приближи се до него и без много чувства го срита гватри пъти в ребрата. Пешо изохка и на мен ми стана мъчно за него. Тежка нощ му се очертаваше. Полицаите го вдигнаха и го помъкнаха нанякъде.

— Какво става – поиска да се осведоми Уго, – къде го отведоха?

— Да му проверят документите – отвърнах му.

— Вашата полиция действа много твърдо – похвали органите на реда Стефани, – а в нашите вестници пише, че в държавата ви цари беззаконие и ченгелата са корумпирани. 222

— Няма такова нещо. Нашите ченгета са най-добрите.

Стефани и Уго се засмяха.

— КГБ, а? – намигна ми Уго.

— Точно – засмях се и аз. Честно казано – с известно облекчение.

На гара Шумен футболният фен и чичото с каскета, които се бяха поукротили след атаката на Пешо и посещението на полицаите, слязоха. В купето се освободиха две места, които Стефани и Уго, капнали от път, с удоволствие заеха. След пет минути вече спяха. Лицата им изглеждаха спокойни.

Сам в коридора, с бутилката абсент, която Уго и Стефани великодушно ми бяха връчили, преди да влязат в купето, не ми оставаше нищо друго, освен да продължа да си пия. Ал-

кохолът отдавна ме беше хванал, но за разлика от друг път не ме караше да търся контакти, хора, с които да си говоря, по възможност непознати и пияни поне колкото мен. Сега беше различно. Чувствах се добре в собствената си компания. Разговорът със себе си, който неусетно бях започнал да водя, след като Уго и Стефани се бяха оттеглили, вървеше необикновено живо и интересно. Лошото беше, че не знаех кой точно съм аз и кой точно – опонентът ми. Шантава работа, в която със сигурност пръст имаше абсентът на едноокия чешки дядо.

Обърнах се към прозореца и допях лице в стъклото. Не се виждаше нищо. Пълен мрак, който по някакви си свои механизми успя да прекрати вътрешния ми диалог. Мракът беше новият ми събеседник. Макар и безмълвен, той съдържаше в себе си това, което би могло да накара всеки от нас да открие тъмната си половина. В мрака имаше жестокост. Усещане за безпомощност. Писъци. Шум от движение. Възбудено дишане. Прилепи. Котка със зелени очи. Море, пълно със светещи медузи и останки от кораби. Восъчни кукли, пронизани с игли. Голи топли жени. Истеричен смях. Съгра ни завеси. Недочетена книга. Оклюмал слънчоглед. Изстинал асфалт. Увита в жълти вестници електрическа крушка. Кърпи с оцет. Кошмари. Глутница вълци с настръхнала козина. Настойчив звън на телефон. Лунна пътека, по която никои не може да мине. Тъмни прозорци, лай на кучета. Изоставено село. Бесни котки, които плачат като бебета. Бебета, които мяукат като котки. Включен телевизор в празен апартамент. Неспokoен сън. Шишенца с лекарства. Тъжна гара без влакове и пътници. Тъжни влакове. Тъжни пътници. Тъжна луна.

РАДОСЛАВ ПАРУШЕВ

Роден през 1975 год. в София. През 2001 год. измежду 600 участника спечелва конкурса за разказ на списание „Егоист“ „Бъди писател“. Следват сборниците с разкази: „Никоганебъдинеишастен“ (2004 год.), „Project Gigatopo“ (2007 год.), „Животът не е за всеки“ (2011 год.) и „Смъртта не е за всеки“ (2012 год.), както и романите: „Преследване“ (2005 год.) и „Project Dostoevski“ (2009 год.). Заедно с Тома Марков, Богдан Русев и др. млади автори Парушев е член на неформалния литературен клуб „Бърза литература“ още от основаването му през 2004 год.. От тогава заедно с „Бърза литература“ Парушев участва в десетки публични четения и литературни пърформанси в много български градове. Признава, че като прозаик

е претърпял сериозни влияния от прозата на Маркес, Борхес и Умберто Еко, а като свой безспорен фаворит сред всички световни писатели сочи Достоевски. Завършва право в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2000 год. От 2002 год. работи като адвокат в областта на защитата на интелектуалната собственост и на правната уредба на телекомуникациите и новите технологии.

*На моя
партньор Свилен.*

ПЪТЯТ НА КАРЛИТО

Значи, вярвам, че всички знаете вица за човека, който толкова жестоко се напил, че умрял и се явил пред Свети Петър и му казал а, какво стана, а Свети Петър му казал нищо, какво искаш да е станало, напи се до толкова, че умря, ето какво, и така нататък, нали, знаете го... е, да, точно така, тоя, същия, дето Свети Петър го превърнал в кокошка. А пък съдружникът ми Карлито миналия четвъртък така се напи, че бяхме на косъм да умрем и гвамата, аз и той, или да ни отрежат ушите, така и не се разбра.

Аха, Карлито е човекът, дето създава проблемите, този, който забърква каша и вред сее големи бели и мънички катастрофи. Катастрофи звучи страхотно – като карто-

фки, но още по-хубаво. Картофки е отвратителничка думичка.

Я колко било забавно да се пише – можеш да кажеш какво-то си поискаш. Ето така, пак: мразя думичката „картофки“. Престанете да я пишете в менютата си по този начин. Мразя некомпетентни журналисти, които не са чели нито една от книгите на съдружника ми Карлимо. Само са го гугълвали и гугълквайки го, са установили неописуемо поразителния според тях факт, че освен че е горе-долу читава писател, работи и като адвокат. Стереотипът за адвокат, наложен от американските сериали е, че той е млад, красив, много работи, има много пари, има адски красива приятелка, за която все не му остава време да се ожени и т.н. клишета. И, разбира се, че е много скучен, суперзастрелян скученяк. Мразя журналистите – картофки, тези провинциални катастрофки, работещи за обидно мизерни заплатчици в злия, многообразен Мегapolis, които се обаждат по телефона в кантората ни и търсят мен, за да ме интервюират за съдружника ми Карлимо, и ме питат едно и също нещо вече толкова години, а именно – разкажете ни как Карлимо съчетава факта, че е писател, с факта, че е адвокат. Нека аз ви попитам нещо, казах на поредната овчица в четвъртък сутринта – какво във вашите представи би трябвало да работи един писател? Миньор ли на всяка цена бихте желали да е? Миньор, нали, честен бачкатор с напукани ръце, но с талантливо сърце, нали, понеже така са ви възпитали през комунизма на село, че изглежда писателят, нали? Щеше ли, овчице, да ви е така забавно, така куриозно, ако Карлимо беше писател и миньор? Ако работеше като космонавт, щяхте ли да ме питате ама как така Карлимо съчетава космонавтиката и писателството? Или, ако беше писател-терорист, кисел шахид с зелена повязка на челото, щяхте ли, пърхайки с мигли, овчице, да го питате как така съчетава професиите на писател и атенатор-самоубиец?

Не зная защо започнах разказа си с подобно принципно неотносимо към сюжета встъпление. А и кой, действително, в един свят на тотална взаимосвързаност между всички неща, би се ангажирал да определи кое е наистина относимо към другото и кое не е? Този разказ ми е нещо като абсолютно първи опит в художествената проза. Затова, към момента откровено не ми се получава. Затова ще я карам аз прозата максимално накратко, доколкото е възможно, само фактите, ето така:

227

В четвъртък вечерта Карлимо бил на бар с нашия клиент Краля на порното. Краля на порното е много важен и отдавнашен наш клиент и извънредно опасен човек. Занимава се с порно и с... не искаме да знаем още с какво. Карлимо има много опасния навик да ходи с клиентите на кантората ни на бар и да се освинва с тях до степен на неузнаваемост. Така станало и този път – Карлимо изпил 12 ирландски уискиа, които разредил с 4-5 бири. Отпървом изпил 2 големи, с което би трябвало, ако е окей, да приключи, но той не е окей, поради което след 2-те големи изпил още 10 малки, което, доколкото го познавам, означавало, че или 10 пъти е казал на Краля на порното „виж какво, достатъчно пихме вече, пия още едно малко и се махам, айде, едвам ме нави“ или 10 пъти е казал „добре, не сме пили чак толкова много, къде си хукнал да се прибираш, дай по едно последно малко да изпием, one for the road, и те оставям да се прибираш“. След 12-тото уиски на Карлимо Краля на порното платил сметката и двамата си тръгнали заедно от By the Way с джипа на Краля на порното, който, разбира се, разполага с денонощно презвен шофьор.

Необратимото се случило към 24.00 ч. пред желязната порта на улица „Виконт Дер Меер“ номер 10, където Карлимо живее с приятелката си. Джипът спрял, мокри камъчета с пукот изхвърчали изпод гигантските грайфери на гумите; три тона германска стомана хладно застинали в мократа септемврийска нощ. А Кралят на порното имаше да ми дава на мен един Запис на заповед. Записът на заповед е ценна книга, която инкорпорира право на вземане на определена сума от определено лице – в конкретния случай, длъжник на Краля на порното, един окаяник, който в ситуация, предполагам не особено здравословна за него, е подписал въпросния документ, в който пише, че има да дава EUR 250 000 на Краля на порното точно една седмица след този злощастен четвъртък, тоест, днес. Записът на заповед трябваше да стигне физически до мен, за да забеда изпълнително дело и да конфискувам голямата хубава къща на окаяника. Без оригинала на документа конфискацията е невъзможна. Да, така е – аз върша реалната правна работа за Краля на порното, а Карлимо ходи да се напива с него като прасе и като цяло стадо прасета.

За зла беда Записът на заповед нея нощ се намирал в джипа на Краля на порното. По някаква проклета, мега тъпа

228

причина Краля на порното решил да даде Записа на заповед на прасето Карлито, да ми го донесе то на мен на другия ден, за да си свърша работата. Така и станало – дал му го и го помолил да ми го връчи на другия ден.

Било точно полунощ, според свидетелските показания, кошто събрахме впоследствие. След като прибрал хартийката в джоба на самото си, Карлито слязъл с много силно залитане от джипа, отключил желязната порта на бароковия си дом, качил се горе по стълбите, седнал в хола си и изпълнил един изключително много вреден ритуал – свил си една цигара със салвия – забележете, салвията се продава напълно легално по аптеките, човек може да си разсипе живота и моя заедно със своя да разсипе и без намесата на незаконни субстанции. Лошото в случая е, че салвията е предназначена да правиш ободряващ чай от нея, подходящ за хора с анемия, а не е предназначена да я пушиш преди лягане. Обаче някой от идиотските другарчета на Карлито му беше втълпил, че дветри гръпки салвия след препиване и преди лягане тушират махмурлука на другия ден. За съжаление, Карлито бил пробвал рецептата няколко пъти и кретенцията сработвала, предполагам, не без съдействието на известна доза самовнушение. И така Карлито се прибрал, според него, тихо-тихо, за да не събуди приятелката си, тоест, най-вероятно се е спъвал с трясъци и завалени псувни в какво ли не, с изключение на полудея на тавана, а защо не и в него, почувствал, че е толкова пиян, че ако си легне веднага, веднага ще повърне в леглото при приятелката си, седнал на масата в хола, и решил да си козне салвийка веднъж-дваж, колкото да го поотпусне главата. Извадил нашия салвийката от тайното си чекмедже, свил си цигарка и си я изпушил.

229

Този път обаче ефектът бил неподозирано отрицателен – не щеш ли, вместо очакваното просветление и яснота, на мозъка му му се ебала пичката лелина-а-а-а. Отвсякъде започнали да му се причуват гарванови гракове. Мишки напрегнато заизлизали от чорапите му, ругаейки на лош руски. Изгубил напълно представа къде е горе и къде – долу. Не мога да разкажа или опиша колко зле се почувствал – историята в тази си част, се е случила на друг човек, и това отличава любителя, който съм аз, от истинския писател – чужди състояния не мога да пресъздавам. За мен историята доби реални, лични измерения, малко по-нататък – когато стана въпроса за отрязване на моите уши. Затова, понеже не сме

били там, и не сме били Карлито (както се оказа после, и той самият не е бил) нека просто кажем, че в организма на Карлито настъпила невероятно силна интоксикация – в нито един медицински учебник не пише че 12 уискита и цигара със салвия причиняват такова почти халюциногенно напъване, но, убеден съм, никъде и не пише, че със сигурност не причиняват.

Съдружникът ми Карлито изглежда е включил телевизора. Тогава е сторил и белята – преценявайки с последните отблясъци на съзнанието си, че е супер зле, извадил Записа на заповед от вътрешния си джоб и го прибрал някъде. Сутринта се събудил от шума на близкия строеж, съгърчен на дивана в хола, с костюм, обувки и вратовръзка, както си бил легнал, а от устата му било текло нещо кафеникаво връз дамската на дивана. Първият му спомен от това мрачновато утро е, че по телевизора течала реклама с приблизително следното съдържание: „Чудите се дали партньорът или партньорката ви е секси? Изпратете смс с текст „секси“ на кратък номер XXXX7001 с името на партньора и с текст „sexu“ и моментално ще получите отговор от нас колко процента е секси вашият партньор!“

Вчера отново беше четвъртък. Днес е петък, една седмица и един ден в София след описаното по-горе напъване. Тази сутрин в 10 часа ми се обади Краля на порното. Каза, че доколкото си спомнял, днес бил изтичал падежът на Записа на заповед, така че просто проверявал дали съм завел делото за конфискация на къщата на окаяника. Викам – не Кралю, нищо не съм завел, сметнах, че си се отказал, понеже ти така и не ми даде самия Запис, а без него, знаеш, не може да се заведе изпълнително дело. Ами не съм, казва, ама твоят приятел пияницата не ти ли го даде? Миналата седмица като излизаме с него му го дадох да ти го даде.

— Сигурен ли си?

— Напълно – дадох му го и лично видях че си го прибра в джоба на самото, отключи си желязната врата и си влезе у тях.

— Ами хубаво... добре, хубаво – му казах. – Ще му кажа да ми го даде и ще действам днес в рамките на деня, не се притеснявай.

— А, аз не се притеснявам. Приятен и успешен ден ти желая – и затвори.

Ами – да – паниката пропълзява по мен – ясно и просто.

230

Какво правя? Звъня на Карлито на пожар. Събуждам го – все още спи в дома си. Миналата седмица, викам, Краля ти е дал един Запис на заповед. Ами, нищо подобно, нещо се бърка тоя. Ми, твърди, че е сигурен – видял те как влизаш у Вас с Записа на заповед в самото ти. Провери си в самото! Тук настана пауза от повече от десет секунди – Карлито си напъваше мозъка, проверяваше отпървом в главата си. Накрая каза – ще видя какво мога да направя, ще го потърся. Ама, викам му, го обяг трябва да го донесеш в кантората, вика добре, добре, без нерви само и ми затвори.

В 12 часа Карлито влезе в кантората, видимо притеснен и същевременно – с онази целеустременост в очите, която обикновено си слага когато е на път да ни вкара в някоя по-съществена неприятност. Няма го – вика. Викам – провери ли си в самото, проверих, вика, ама нямаше смисъл, няма как да е в самото, аз знам, спомням си ясно, че станах и го прибрах някъде.

— Какво друго си спомняш ясно?

— Еми това е, че нищо друго не си.

— Е къде е това някъде, гето си го прибрал?

— Представа си нямам – би могло да е навсякъде. Чекнах в обичайните си бърлоги – чекмеджета и рафтове, които никога няма право да почиства, понеже в мигове като този имам навика да слагам в тях различни ценни неща. Но това нещо, понеже е особено ценно, изглежда съм го скрил много по-добре, по-грижовно. Де да знам, възможно е и параноя лека да съм имал.

— Какво – викам му?

— Добре, не ми викай – вика ми. – Слушай: само книгите в хола ни са между 200 и 300, разбираш ли? 231

— И ти какво – сгънал си EUR 250 000 в някоя книга и сега не се сецаш в коя точно, така ли? Ами ще ги преровиш ако трябва всичките! – Да, крещях вече, вече си бях изтървал нервите, ама влизате ми в положението, не ми ли влизате...

— Абе, гл'ей, бе, няма смисъл – продължава с идиотска хладнокръвност да ме убеждава – може абсолютно навсякъде да е. Теоретично, може и да съм излизал от хола. Не си спомням. Може и от къщата да съм излизал. Не е възможно да се проследи какво съм правил. Абе, бил съм в амок, бе, разбираш ли ме – не е задължително документът да е бил прибран в някоя скрин или в някоя книга у нас – може и да съм излязъл от къщи и да съм дошъл до кантората, тука някъде може

да съм го мушнал. Може да съм бил на арменските гробища, може – на католическите. Във времето, което ми е бяло петно, 7-8 часа от въпросната нощ, може да съм отишъл със самолет до Брюксел, от там – с кола до Люксембург, да съм прибрал записа на заповед някъде из Люксембург, да съм се прибрал обратно у нас и да съм заспал на дивана, както съм си по вратовръзка. Всичко може – дори някакви мистериозни, норвежки крони имам по джобовете вече цяла седмица – може да съм го прибрал на което и да е от невъобразимо многото неща в материалната вселена. Цялата материална вселена ли искаш да преровя? Ако е за теб, мога да го направя, но просто не и в рамките на днешния работен ден.

— На арменските гробища... посред нощ?

— Да, какъв е проблемът? На арменските, да, или на католическите? В Пловдив са едни до други. Кое те притеснява?

— Не, не, ... ох... забрави... Какво... охх... какво предлагаш да правим тогава...

— Ами нищо, какво... Ще се обадим на Краля на порното и ще му кажем, общо взето, да го духа – фактите са си факти.

— Ами, – казвам – ти му се обади тогава.

Речено-сторено, обади му се и бързо и някак сякаш насмешливо му съобщи:

— Слушай, случило се е нещо неприятно, но това трябва да ни послужи като много важен урок. Особено на тебе – прибрал съм някъде Записа на заповед и не знам къде е това някъде. Няма как да го намерим гнес. Добрата новина за теб е именно, че ти ще си извадиш поука, да не даваш друг път толкова ценна книга на някой, който пред очите ти е изпил 12 уискита. 232

Това Краля на порното не му отговори нищо, затвори му телефона и след 10 секунди набра мен и ми каза:

— Не мога да разговарям с този човек. Той е луд. Намерете Записа на заповед и заведете делото до края на деня. Иначе в края на деня ще ви отрежа ушите и на двамата, след което може и да ви убия, не знам, зависи до колко отрязването на ушите ви ще ми донесе удовлетворение. Довиждане.

И ми затвори и на мен!

Реших да не истерявам повече, не е в мой стил, затова с максимално рационален тон указах следното на съдружника си:

— Карлито, грати, положението е, така да се каже, на

живот и смърт. Така че просто си спомни къде си го прибрал. ВЕДНАГА!!!

— Ама, ти си, значи, много интересен човек...

— Не, нenenенене! Не! Не искам да чувам кой ти е интересен и кой – не! Върни се в собствената си глава отпреди една седмица и я виж къде е решила да прибере 250-те хиляди Еуро!!!

— Ама, това ми е именно пойнта, приятелю, че ние изобщо не говорим за мойта глава! Онова, пианото и напушено със салвия мене от миналия четвъртък вечерта не съм аз сега тук, разбираш ли? Човек не може два пъти да прекоси една и съща река, нали си съгласен?

— Съгласен...

— А така! Човек не може два пъти да прекоси дори булевард „Витоша“! Ти в момента, докато чуваш това мое изречение, не си същия човек, не си същата личност, която беше съвсем скоро, в началото на този разговор! Ние постоянно сме различна личност от тази, която сме били преди части от секундата! Именно в тази насока на разсъждения, трябва да разбереш, че дори и да не се бях направил на нищо миналия четвъртък, аз сега в момента пак цял съм друга личност! И не мога да се напъна да си спомня какво е правила онази личност, понеже тя не е мене!

— Аз обаче имам чувството, че именно на тази ти личност, която стои пред мен в момента, ще ти отрежат ушите довечера – кротко ми казах аз. – Имам също и усещането, доколко познавам Краля, че над мойта личност той все пак ще се смиле – ще разбере, че твоята е виновна за всичко...

— Мойта от миналия четвъртък!

233

— Да, твоята от миналия четвъртък, но, поради физическа невъзможност да ти отреже ушите именно на нея, ще ги отреже на тази ти личност, днешната. И – не бързай да ме прекъсваш – ако смяташ да минеш метър в момента, твърдейки, че на теб, който си в момента, няма да му режат ушите довечера, а ще режат ушите на личността ти довечера, поради което на теб, нали, не ти пука, ако си толкова куражлия, държа да те уведомя, че между сегашната ти личност и тази довечера има една толкова зрима, реална и пълноценна причинно-следствена взаимосвързаност, че на практика говорим за отрязването на два чифта уши, които, ако не идентични, са толкова едни и същи, че разликата между тях е пренебрежимо малка.

Тук, изглежда, превъзбудата му се сломил, защото нищо не отговори, помълча с видимо объркано изражение, а сетне каза:

— Добре, какво да правим тогава?

— Ами, щом не можеш да си спомниш какво е вършила онази личност, отиваме на медуум, който да установи връзка с нея. Един вид спиритически сеанс, при който ще призовем пияния и накован Карлито и ще го питаме къде е документа, който ни трябва.

— Чудесно – изведнъж просветна погледът му. На кой тогава медуум отиваме?

— Отиваме при медуума-оракул на К'Тулу, живее някъде в Северната индустриална зона, сега ще погледна в Интернет за точния му адрес.

— Ами откъде го познаваш този оракул ти?

— Не го познавам, никога не съм го виждал, но ми е приятел във Facebook.

— Той те е аг-нал, така ли?

— Не, не той... Всъщност, веднъж изпратих sms, за да разбера дали партньорката ми е секси.

— И?

— И вместо да получа в отговор колко процента е секси гаджето ми, получих линк някакъв, който, като влязох на него и се озовах директно в състояние, в което съм на профила на оракула на К'тулу и съм му изпратил френг риквест. Без да съм искал да му изпращам, не бях чувал нито за него, нито за профила му...

— Ама нямате общи приятели?

— Ми не, нямаме.

— И добре, ти му прати френг риквест и той кво?

— И той нищо, аг-на ме. И от тогава сме приятели. Кани си ме на събития човекът, следя резултатите от тестовете му, преглеждам какви късметчета си е извадил, изпращаме си чат-пат целувки и любов, сръчкваме се един друг от време на време, the usual stuff...

— Да. Стават такива неща. Някои от най-красивите приятелства, а защо не и нещо повече, в историята са започнали именно по този начин. Виж му адреса на твоя оракул и да тръгваме.

234

Пристигнахме в Северната Индустриална зона към 13.20 часа със служебната „Тойота“ и свити сърца. Там всичко е

отвратително. Мрак, невероятен, посред бял ден. Около една трета от Зоната е заета от много старите Бакърени гробища. Посред бял ден във въздуха над Бакърените гробища се стелеше и блещукаше зеленикава мараня от умрелите. Разбирам аз да блещука нещо там нощем в тъмното, но по обяд не разбирам нищо да блещука.

Съгласно Фейсбук Оракулът живееше на улица „Степния Вълк“ номер 11. Сградата приличаше на бивш трафопост с чардак. На чардака, незнамзащо, унило висеше транспарант с надпис „Дружество за приятелство с извънземните същества от планетата Кхуъл“.

Похлопахме и влязохме – вътре беше малко по-изгържано в стил готика. Но няма смисъл да го описвам. В централното мрачно помещение Оракулът седеше на бетонния си трон, госта едър, загърнат в наметало от сиво-черно зебло, с глава, окичена с плесенясалите рога, които ми бяха познати от снимката на профила му във фейсбук. Бутафория, или реалност – няма някой в днешно време дава пукната пара.

Аз обясних за какво сме дошли, а Оракулът каза че няма проблем, извикването на друга личност на жив човек не представлява особена сложност и струва само 50 Евро, като всяка минута разговор с извикания след десетата се заплаща допълнително по 43 ст. без ДДС, но че на света нямало смислен разговор, който да се налага да продължи повече от 10 минути. Сетне се вгледа много изпитателно в Карлито и каза:

— Ти обаче, мой човек...

— Значи, ако си спестите фамилиарностите – започна Карлито, но Оракулът го прекъсна все едно нищо не е чул:

— Ти, викам, мой човек, не можеш да останеш в помещението, понеже другата ти личност като те види, може да помисли, че вижда себе си и да се побърка и да вземе да троши тука посудата и интериора. Ти ще се прибереш ей там зад онзи гоблен на Тайната вечеря, специално за такива случаи го гържа. През очите на свети Петър можеш да наблюдаваш идеално колкото си искаш. Ако си много на зор, можеш да задаваш въпроси иззад гоблена, ама гледай да е леко поне с променен глас, да не те познае. Като все пак най-добре би било приятелят ти да задава въпросите. Нали сте си подготвили списък с питання, няма да фанете, нали, тука нещо да се запъвате, ъ-ъ-ъ, м-ъ-ъ-ъ?

— Сме, сме – уверих го, – ние само едно съвсем конкретно нещо трябва да питаме.

235

Тогава, без по-нататъшно отлагане, Карлито се скри зад гоблена, Оракулът на К’Тулу метна на лицето си марлята, напоена с Деветте Билки на Севера, измънка под носа си нещо като „О, Самаел, Самаел, и ти, Асмодеус, укрепете трансценденталната ми десница и дано този път всичко да не си ебе пак майката“, изхърка, сякаш го душат, вратът му се скърши някак неестествено назад и наляво, от устата му излезе зеленикава нишка дим, която се завихри в кълбо в центъра на помещението, където на пода имаше нарисуван един черен кръг, кълбото дим бързо се разрасна, стана антропоморфично и тогава – хоп – в центъра на кръга се появи личността на моя скъп съдружник Карлито отпреди седем дни, от късната вечер на миналия четвъртък, видимо пиян и пушил нещо, което, в крайна сметка, не гържа чак толкова да знам, какво е. Поръчал бях на Оракула да ми докара личността на Карлито от нула часа и двайсет и пет минути вечерта, след като вече се е бил прибрал и малко преди да е изпаднал в пълен амок. И най-вече, минути, надявам се, след като е потурчил някъде Записа на заповед.

Призованото (или както по други подходящи начини ще го наричаме по-долу) се олюля и поседна на пода със скръстени крака по турски. Подпря брадичка на лакътя си и с мътен поглед огледа помещението и отнеслия плувката Оракул. Спря поглед върху мен, доколкото можеше. С една такава крива усмивка, като на някой, който не му е до усмивки, ама се усмихва за всеки случай, да не го прецакат нещо по-силните от него. От време на време брадичката му се изхулваше от гланта му и главата му аха да падне. Тогава се сепваше и пак си подпираше главата. Не ми се говори повече, гадно ми е – просто казано – по-жалък никога не го бях виждал.

— О-о-о, Свиленчони, брато-о-о-о, кво става брато-о-о-о? – измуча. – И тогава видях че косата му е толкова мазна и немита, с колкото немита коса Карлито по принцип не ходи и видях също, странно, забелязах за първи път, че е захванал да плешивее. Беше ми неестествено неприятно, исках да се приключва веднага.

— При теб е четвъртък вечер, нали?

— Да, допреди малко, там, където си седях и си пиех с едни много важни хора беше... именно четвъртък вечер. Как се озовах тука... направо не знам.

— Кажу ми, къде преди малко прибра един Запис на заповед, който Краля на порното ти даде?

236

— Не знам... не знам, браточка, за какво говориш.

Никога дотогава не го бях чувал да говори на „браточка“
И не, не, как само му смърдеше устата, от двата метра,
които ни деляха, го усещях.

— Преди малко, като се прибра, след като преди това се
напи, малко преди да си легнеш с грехите...

— Виж какво, следи ми устните, партньоре – не-знам-за-
какво говориш, бай хуй!

Има си хас да е забравил за няколко минути, викам си,
трябваше да поръчаме на Оракула личността от секундата,
в която потурчва Записа на заповед, от самата шибана се-
кунда!

— Карлито, момчето ми, като се прибра от бара – вече
без грам надежда продължих аз...

— Не съм се прибирал от никакъв бар... Аз съм още в рес-
торанта. Тоест, бях, преди нещо внезапно да ми прилошее и
да се окажа тук, което къде е това тук, представя нямам...

— Кои ресторант, бе, не беше ли на бар, в By The Way...

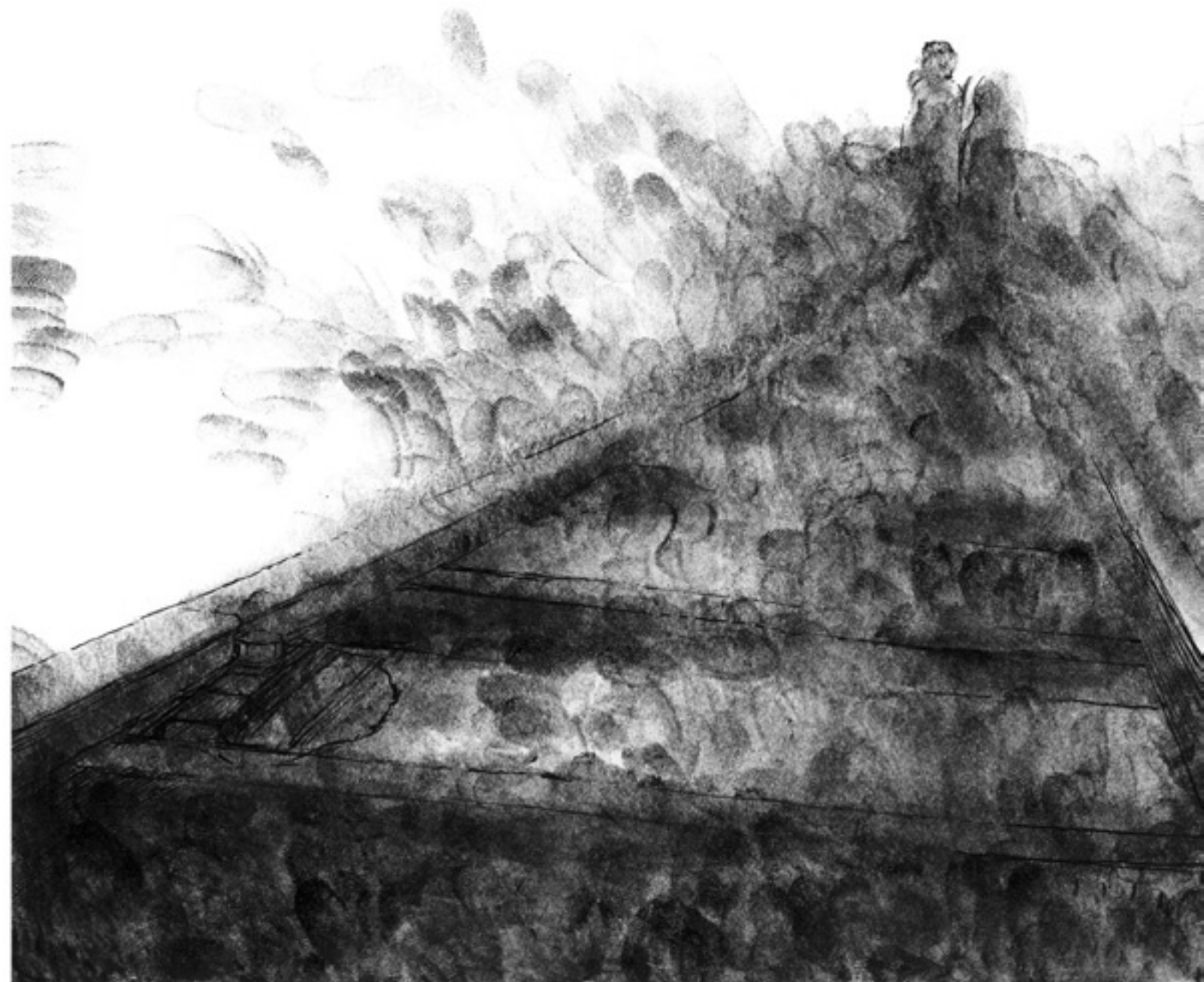
— „Руска веселба“, как кой ресторант? Знаеш, че по прин-
цип там водя на вечеря хората от Инспектората на Минис-
терството. И моя път ни се размина, да знаеш. Ти, разбира
се, не обичаш да си цапаш ръцете, аз, пак, нали, аз изядох
купичката с говната и тая вечер – ти не ти се идваше. Ше
му търпя аз на моя гришнар, своеволията ще му търпя,
арогантностите ще му слушам... Вие, вика, сте най-зубещия
клон на Осигурителната каса за цялата страна... Викам така
е, ама си има причини, Криза е, господин главен инспектор,
ясно ви е, разправям... Причината я знам много добре, вика,
причината е че заплатите ви на двамата директори са по
3 000 лева, ама вие си набавяте по 20 – 30 хиляди Евро на
човек от рушвети. (Тука една скоба искам да отворя, ти,
представяш ли си, Свиленчони, доколко просто им е точна
информацията на тия, от кога са ни били дебнели, кроели са
ни капата още отпреди изборите, и разбираш ли въобще от
какъв кур четвъртит току-що отървах и твоя и моя задник,
партньоре ненагледен); вика, ясни сте ми, добре знам как,
всеки който иска да лицензира аптека, за да може да източва
ДДС през нея, трябва първо да мине през вашия кабинет със
Свиленчони във вашия клон на Осигурителната каса. Знам и
за оная, миналия месец, дето уж нямала пари и ви предложила
секс, ама вие сте ѝ казали, а, не, парите или живота, разкарай
се и тя, кво да прави, горката, зела заем и си платила руш-

237

вета като поп, жената. Викам му, ясно е че сте прекрасно
информиран, господин Гаганизов, дайте по същество. Вика –
ами това е съществото – вашите изгубиха изборите и сега
вие двамата сте чао, финито. Каквото крадохте до тука –
крадохте. Сега сме ние на власт. И трябва да ти кажа, че в
Политическото бюро се чува много гласове, че вие двамата
специално, трябва да бъдете и уволнени и даже в затвора
вкарани. Имаме записи, имаме показания, разправа, всичко,
вика, имаме. Обаче аз им викам, на моите съпартийци, раз-
права ми моя грездей Гаганизов, не, викам, тия момчета са
адски разтропани, те на голия от гърба ризата събличат,
дете от майка разделят, добри са много, викам, адски са
момчетата добри. Мойто министерство, казвам аз на съ-
партийците си, мойто министерство ще следи за тях, да са
коректни към нас, към новата власт. Колко, вика ти беше
отчислението нагоре по веригата, като бяха ваще на власт,
и вика, не ме лъжи. Викам му, 40 % за нас със Свиленчони,
60 нагоре по каналния ред. Е, сега, вика, ти е вече 20 % за вас,
80 % отчисление за нагоре. Казвам му целувам ви ръка, гос-
подин Гаганизов, покорно благодаря, в наца лоялност никога
не се съмнявайте, а той – хоп – тлъстата си ръчичка току
пред лицето ми и вика, целувай тогава, физически, вика, реал-
но целувай. И му я целунах! Ама се заклев във всичко свято,
че след 4 години, като паднат тия и като дойдат пак наще
на власт, първата ми работа ще е баш тая, Гаганизов да го
издиря, и да го накарам да ми целува...

238

Тука прекалено бързо се развиха нещата, по-бързо дори
от 2-3 изречения, ето така: Карлито изскочи иззад гоблена
(предвид чутото от Призованото, се учудих, че изскочи едва
сега, аз вече повече от 2 минути знаех...), обаче аз, понеже
си знам стоката знаех, че е хукнал, за да рита Призованото
в главата и гържейки да го срутам първо аз, успех – теглих
един шут в лицето на Призования Карлито, седящ по турски
в черния кръг на пода. Моят Карлито се добра до другия,
социалистическия след три секунди – ритна го в основата
на носа по най-гадният, винчунистки начин – с пета. Призова-
ното се срина на пода с остро пицение, и си спомням, как си
помислих колко хубаво би било Карлито просто да го ритне
още пет-десет пъти, ако прецени – само в главата и всичко
да се размине само с това – ама не, нямаше как, Карлито
беше просто нереално афектиран – беше видял нещо, което
беше много повече от обидата за него, много повече от ужас

– беше видял себе си от едно друго, паралелно измерение, измерение, в което той е един от Ония – така че Карлиото просто се хвърли на пода върху паралелната си личност и се опита да ѝ презризе физически гръкляна.

Нападнатото Призовано мигом стана аморфно, зеленокаво и се запревърща в зеления дим, от който отпърво беше произлязло. Излишно е (излишно ли е?) да ви казвам, че Карлиото не успя да му презризе гърлото – доколкото зная, макар доста експресивния си натюрел, никога не беше го правил на когото и да е, а презризването на гърла не е нещо в което, напълно неопитен да се хвърлиш и да ти се получи още от първия път. Вкопчен в жертвата си, Карлиото убедително ѝ бъркаше в очите и тикаше юмрук в устата ѝ, стараейки се да ѝ изметне главата назад и да ѝ оголи врата. Щом жертвата се запревърща в димяща зелена каша, Карлиото и той, преплетен в нея, се запревърща в същото. Понечил бях вече да се опитам да ги откопча, ала късно – по-малко от 25 секунди след старта на баталията моят съдружник Карлиото и кашестия Карлиото се всмукаха в устата на Оракула на Ктулу и в помещението настана злокобна тишина.

Не успях да свестя Оракула – лежеше в циментовия си трон с прекършен назад врат в някакво състояние отвъд безсъзнанието. Освен да чакам, друго нямах какво. Взех от пода падналите в схватката цигари и запалка на Карлиото и запалих – аз, алпинистът – катерач.

Не знам колко време е минало, сериозно. Помня, че гледах едни ромбове и едни подобни на риби форми в един жълточервен витраж. Следях фигурите от дима от цигарите си в спарения полумрак. Помням си, че си мислех, че всичко можеше да не е така, а да е добре, само просто ако хората по принцип, всеки ден се обичаха един друг с не много, с пет, айде, с десет процента повече. Дори Ония – нас, дори, защо пък не, дори и ние – тях.

Привечер (сигурно привечер, когато излязохме навън вече беше тъмно, но не изцяло) Карлиото се върна. Излезе от устата на Оракула на К’Тулу под формата на гъст, напрегнат пушек. За минута-две отсюблимира адекватно на пода и взе да пригладжа по себе си поизмачканите си грехи. Преди още Оракула да се е осветил му пяхнах 50 Евро в джобчето на ризката и двамата с партньора ми си тръгнахме. Отвън служебната Тойота беше с откраднати гуми, откраднати

241

врати и със сатър, забит в предно стъкло – нямаше как да я подкараме.

– Абе, суров е Индустириалният север, измънка под носа си Карлиото. Подминахме колата бързо, оставихме я на съдбата ѝ, където беше. Таксите в този квартал не спираха, от него – дом на стотици таксиметрови кланове, таксигиите само тръгваха за работа, така че не ни оставаше друго освен да повървим по изоставената железопътна линия покрай Бакърните гробища – наясно бяхме, че се намираме едва на километър и половина – два от наченките на Градска цивилизация.

Вървахме – навред по старите релси окапали пъстри листа, двамата мъже преди средната възраст вървят по железопътна релса в топлата влага на октомврийската привечер, и двамата все още живи въпреки всичко – нима е лошо. Готино беше – намирисваше сладникаво на гниене, но ми бе приятно да си внушавам, че е от красивите гниеци листа, не – от гробището.

Днес сутринта Карлиото беше вече леко на себе си, беше си възвърнал логорейта и поне час ми разказва детайли за посещението си вчера отвъд – как бимката му с Призованото епично продължила сред ледове и огньовете, в кратерите на подводни вулкани, пълни с отрязани пилешки човки и крака, врящи супи от подземно отчаяние, как на небето на онова място не грее слънце, а отрязана озъбена кучешка глава и как въобще там е нектъв ад, в който всички са от Ония, без изключение. „Няма мъргане, копеле, там няма накъде да им избягаш, тука поне са останали едно-две местенца.“ Разказва ми още много, обаче снощи, във вълшебната октомврийска вечер Карлиото още трепереше от преживяното, не беше особено окей и отговаряше бая лаконично.

– Какво имаше там – попитах го, уж небрежно, подритвайки една консервна кутия, както си вървахме по релсите.

– Абе не питай – въздъхна.

– Според мен Оракулът направи грешка – казах.

– Е, да.

– Не ни докара тебе от миналия четвъртък, а някакво паралелно тебе от някакъв друг минал четвъртък в другата вселена.

– Да.

– Ти... беше там, нали?

242

— Да.
— Какво има там... В смисъл, там, в онази вселена, ти наистина ли си един от Ония?
— Да, наистина.
— А мен, версия на мен имаше ли там?
— Да.
— Какъв съм аз там?
— Е, за това пък още по-малко ми се говори.
— Продължи ли да го риташ, когато премина отвъд?
— Уф!
— Тоест – да?
— Уф-уф! Да!
— Какво стискаш в ръката си, какъв е тоя лист?
— Записа на заповед, който ни трябва.
— Как така в оная вселена се оказа Записа на заповед, който ти преди това си затрил тука, в тази?
— Ами отначало – никак, нямаха, ама след това, като продължих да буйствам, им се наложи да ми набавят, само и само да си тръгна. По някое време от пиле мляко бяха склонни да ми осигурят, само да се мирясам.
— Ами значи цялата работа е била за добро?
— А, не съм убеден. Хич, ама хич не съм убеден.
— Защото видя, че дори ние, при определени обстоятелства, бихме могли да сме Ония?
— Абе, гай да не приказваме повече сега.
Тогава телефонът му иззвъня.
— Ало... Да, добре съм, Кралю на порното, в смисъл, имал съм и по-добри моменти, но са изключително малко... Ами бил съм извън обхват... О, стига, моля ти се, престани, честно! Утре ще ти заведем изпъннителното дело, един ден закъснение не е фатален... а... а... аха... така ли... опростил си му дълга, просто така... аха... след като аз минах през огън и вода и бях в чревата адово за тъпия ти Запис на заповед... да, разбира се... прав си... да, знам... абе, да бе... с каквато мярка мерим, с такава ще ни се отмери... ама това не променя факта, че съм бесен... понеже, копеле, не знаеш през какво минах, за да ти го... окей... да, спокоен съм... В By the Way? След колко време? Ама няма да се осираме тоя път? По едно, айде, максимум по две... Ама обещаваши! А гали не може да пратиш шофьора да ни вземе, иначе няма как да стигна на време. Еми тука, на, отстрани на Бакърените гробища по една релса си вървя, иначе съм добре. Какво? Не, просто

243

си вървя. Добре, кажи му... ох... де'а знам, кажи му, след... 10 минути на... на изхода на гробищата... да. Аре, копеле...

Обърна се към мен и ми каза:

- Ше прати човек да ни земе.
- Знам – казах му.
- Ей са, само да свършат гробищата и сме окей...
- Знам.

244

СВЕТОСЛАВ ТЕРЗИЙСКИ

„Индивидът е роден през 1963 год. в Подуене. 5 години по-късно разбира, че това е София, защото се вози на трамвай N3. През ученическите си години е дебел, тъжен отличник, когото липсват единствено очила. През 1980 год. губи девствеността си, като за целта използва грозна съученичка. Година по-късно завършва Математическата гимназия. Следват казарма и 5 години в Университета – специалност физика. През същото време обаче индивидът изучава изкуството да се пие бира, ракия, уиски с кола, джин с тоник и всякакви други огнени течности. Занимава се и със скулптура върху дърво, дърворезба, пеене на мръсни песни и писане на стихове. Междувременно се жени за жена, която по-късно го напуска заради по-добра офер-

та. След това се жени втори път и започва да прави мебели. През 1989 год. потегля по широкия свят. Когато всички заминават в чужбина, той се връща в България и започва да прави холни масички в един гараж. Появява се мечтата да има цех за мебели. През 2005 год. разбира, че вече не му се пуши, не му се пие, не му се ходи по жени, купува си лаптоп и още същата вечер започва да пише книгата си с разкази. През 2008 год. си пуска брада и си купува очила без диоптър. Явно му се иска да стане интелектуалец.

Като за кратък разказ – стига толкова.“ (Светослав Терзийски за себе си)

ЕПСИЛОН АЛКОХОЛИЗЪМ

Не знам дали е всъщност епсилон. Може да е алфа, бета и още знае ли човек какви алкохолизми има. Просто си харесах епсилон, звучеше ми някак по-невинно, някак по-безвредно. Прочетох за епсилона в една книга за алкохолизма, която си купих от Славейков една мъчителна сутрин. Купих си я, както пенсионер си купува списание с голи жени уж само заради кръстословицата. Там разбрах, че тези, които продължават да са социални, вършат си работата, не се напикават, изкарват пари, парфюмират се, дъвчат дъвка сутрин – ето тези са епсилон алкохолици. Май епсилон. Аз също така, май бях нещо подобно. Ако не беше фабриката, сигурно щях да съм някоя друга буквичка. Но сега сутрин трябва да съм на линия.

Всяка сутрин, въпреки че съм червен, по някой път и леко лилав. Иначе челото ми е бежово, но бузките лилавеят, а също и вратът, като се ядосам. Предпочитам да съм вече ядосан, когато пристигам във фабриката – така не ми е неудобно от червените бузки и ментолово-спиртния дъх. Ако имаш фабрика, значи винаги ще има за какво да се ядосаш, никога не ще останеш без тая занимавка. Достатъчно е да погледнеш към паяжините в някой ъгъл, към прахоляка, складуран от години върху някоя машина, и ето вече всичко е наред. Ти си вече червен, слепоочията пулсират, търсиш цигарка, лошо ти е както всяка сутрин и така нататък. Към обяд ще стане по-добре, а в пет може да пиънеш нещо.

Така е през седмицата, обаче неделите са нещо друго. Нерегламентиран ден е неделята, празен ден, будещ известни страхове за епсилон ориентирани. Страх ме е, че в неделя може да ми стане нещо и да умра. Затова в събота обикновено започвам от обяд. Събота е полурабочен ден, полупиянски. Плъзгам се леко към вечерта, съботната вечер, която толкова обичах като дете и която така ловко подминавам сега. Вечерта преминава в нощ, а нощта в неделно утро, в което аз вече не участвам. Включвам се чак в понеделник сутринта.

В живота на епсилон няма особено вълнуващи събития, защото, както виждате, мой е госта подреден, госта повече отколкото живота на обикновените хора. Само отвреме навреме стават някои дребни изключения и затова всъщност искам да разкажа сега. За една неделя в края на февруари.

Валеше дъжд, всъщност не помня, но така ми се ще да е било. Късен зимен дъжд.

Много хубаво се пише на късен зимен дъжд, който преминава в ранен пролетен дъжд по някое време на вечерта. Не знам къде точно съм бил, но на няколко пъти се местихме в друго заведение и тогава късният зимен дъжд измиваше с приятната си ръка червеното ми лице.

И така – цяла нощ.

Мъгливото утро беше дошло, но ние все се чудехме какво още да пием. Трябваше да се прави още нещо, за което така и не успяхме да се разберем и ето как се оказах закаран до вкъщи.

Решението да си повикам момиче, да си повикам проститутка, беше дошло, без да го усетя, явно ме беше чакало в засада и аз не се съпротивих нито за миг. Напротив, с при-

същата си епсилон-деловитост извадих списъците и започнах поред. Но не вървеше. Няя момичицата... кво, кви момичета бе, бокаук, бегай да спиш... няма... нема... ниц...нанай...

Списъкът свърши – казах си и тъкмо да се отчая леко, когато най-накрая един женски глас ми отговори – имаме момичета, ама разбира се, как да нямаме. Ей, слава богу, дайте ги насам, казах, натоварете ги на една газка или на икарус и ги докарайте насам... Имате чувство за хумор, господине, каза жената, аз обичам интелигентните мъже, виш сигур сте адвокат или зъболекар... Не, уважаема, аз съм всъщност багеририст... Аа, ха, ха, ха... Ще карате ли нещо, уважаема – попитах и ето тук вече жената стана уклончива, нямало да ми хареса момичето, то не било съвсем момиче и така докато разбрах, че всъщност момичето е тя. Нямало други по това време. Другите идвали чак към осем вечерта и до дванайсет ги отнасяли насам-натам. А тя била чистачка, дигала телефона и правела кафета. И живеела там. Затова и съм я намерил по това време.

— Знаете ли, уважаема, вие сте моето момиче – казах аз и се удивих на категоричния си тон. Нямах никакви съмнения по въпроса.

— Ми ако съ разочаровати...

— В никакъв случай!

Не се разочаровах, само леко посърнах. За епсилон в неделя сутрин разочарованията са сведени до ефирно неудоволствие, което се прогонва с дрезгав смях. Влизайте, уважаема, влизайте лилава хризантемо, а тя стоеше като гардеробче в коридора, облечена в лилаво палто и пристъпваше от крак на крак. Еднокрило гардеробче – все пак беше госта по-висока, отколкото широка. Имаше умно лице и коса на кукуругу. Това кукуругу е за курвите, уважаема, вие не трябва да постъпвате като тях.

Но пък в хладилника имаше две бутилки тюламор и още госта други неща и можеше кротко да си пием, докато навън вали и вали, докато не настъпи тотално наводнение и спре всякаква човешка дейност, поради което няма да се ходи на работа и никъде другде, докато водите не спаднат и не се появи някой гълъб с маслинова клонка в човката. Това явно го мислех на глас, защото мойта гостенка каза, че маслините са най-хубавото мезе. Не се подгразних, защото ние епсилоните сме толерантни хора. Този, който често се насира, ще отиде

В царството небесно, за разлика от този, дето не се насира.

Пиехме и си говорехме и каквото казвахме, мигом го забравяхме. Толкова е приятно така.

Кой чисти тука – питаше тя. Една чистачка – казвам аз. Ами тез книги ти ли ги четеш – пита тя и пипа гърбовете на книгите. И аз имах книги в Добрич, ама повечето по специалността.

Аз не я питам каква ѝ е специалността. То всички сме някакви специалисти, но не е сега момента да го обсъждаме. Сега е неделя сутрин, готино е, а навън вали ранен пролетен гъжд.

— Ми таз преса твоя ли ѝ – тя гържеше проспекта на една преса за фурниране, която мислех да купувам, защото мойта преса, с която работех, ми създаваше големи ядове.

— Тъ, още не съм я купил... Това ли намери да гледаш – искаха да я смърят.

— Тъз преса не си и помисляй да работиш с нея, за нищо ни става. Тъз преса е с водно подгряване, ако знайш какви ядове ще береш през зимата. Преса – само на масло. От мен да го знайш – преса – само на масло.

Пред мен стоеше техноложката на Добруджанска мебел.

Исках да я питам – кой вятър те довя пък теб, но всъщност кой ли вятър ме вее и мен. И на кой ли бял кон.

Нямало я вече Добруджанска мебел. Голема работа. Сега пък има други неща, например като Клуб Клеопатра Добър вечер.

— Значи преса – само на масло – казвам аз.

— Абсолютно – казва тя.

Тя е сериозна, бръчката между веждите ѝ се е врязала още повече. Ако си купя преса на вода, сигурно ще скочи да ме бие. Даже и мен ме заразява със своята сериозност, усещам, че и аз съм се намръщил и мисля за пресата. А не може така. Не, не и сега. Да пијнем, лилава хризантемо, в този гъжд не бих ви разрешил нищо друго освен тюламор.

И пием. Тя се зачервява, аз съм спокоен и бежов, навън вали равномерно, всичко е окей. Не искам да я питам за живота ѝ. Не искам нищо да ми разказва. Сигурно ще е банално и покъртително.

Знаете ли, лилава хризантемо, че ние можем да избягаме, искате ли да избягаме и да направим една чудесна фабрика, където всички ще са с бели престилки, а пресите ще са само на масло. Може и да не е на някой остров, само простаците

бягат по островите. Ние сме по-груди хора, вижте каква хубава жена сте вие.

Тя седи срещу мен, гледа размазано и вече ми харесва. Представям си я как се кара на някого по телефона, а после се гримира пред малко огледалце.

Ние може и да не живеем така, както сме я подкарали. Колко ни е хубаво да не правим нищо друго, освен да допълваме чашите си от време на време. Надвечер аз само ще изляза за още пиене, а вие няма да си ходите в никакъв случай. Дъждът няма да спира, аз утре няма да ходя на фабриката, за какво да ходя, нали ще направим нова и прекрасна фабрика.

Ето такива са сантименталните пориви на пияницата, който също присъства у мен, но над него седи епсилонът.

Епсилонът се усмихва тъжно. Епсилонът се е сетил за една случка преди години. Почина един приятел. Случва се предимно на младите и здрави мъже. Погребение, реф, дебело бръмчащи мухи. И по едно време бащата на починалия излезе замалко. Върна се пак така кретащ, съсипан и нещо говореше на ухото на жена си. Къде беше ходил ли? Беше забравил ДА ЗАКЛЮЧИ КОЛАТА. Ето къде беше ходил. И не защото беше идиот или злодей. Беше си нормален човек. Може да беше защитна реакция срещу скръбта. Но също така и част от големия ангажимент, наречен ЖИВОТ. Животът е мястото, където сутрин си обуваш панталони, животът е мястото, където си заключваш колата и го правиш не за да не те окрадат, а защото уважаваш живота и спазваш ангажимента си към него. Животът е мястото, където се разминаваме като празни трамваи, защото единият е за гараж „Надежда“, а другият не е за „Надежда“. Минаваме толкова близо един от друг, но се гледаме иззад стъклата, срещата е мимолетна, разминаването е гарантирано от двата чифта релси.

Ето затова ние няма да направим фабрика с вас, лилава хризантемо, за вас вече няма Добруджанска мебел, за мен вече няма невинност. Пътят е само напред и е неосветен.

Време е.

Гледам я лирично и тъжно, ставам, заставам пред нея и започвам да разкопчавам блузата ѝ. Тя гледа тъпо, но знам, че разбира всичко, разбира го точно както го разбирам и аз.

И въпреки че съм епсилон, в тоя момент си мисля, че няма надежда и когато се появи гълъбът с маслиновото клонче, аз вече ще съм умрял.

ЧАВДАР ЦЕНОВ

Чавдар Ценов е роден на 24 март 1956 год. в София. Завършил е френска гимназия и българска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“. Автор е на книгата „Удавената риба“ (наречена съчинение), на сборниците с разкази „Черно под ноктите“, „Щраусовете на Вал“, „Другата врата“ и на романа „Кучета под индиго“ (предстои издаването му). Превеждал е от френски език (автори като Емил Дюркем, Симон Вейл и др.). Работил е като редактор, репортер и коректор в издателства и вестници.

ЩРАУСОВЕТЕ НА ВАЛС

„Мама умряла днес...“ – така започваше може би последният разказ на Серафим Фотев. Ако „днес“, употребено в изречението, и „днес“, отнасящо се за деня, в който Фотев го употреби, си приличаха по мъртвешкия тен, то следващият вторник се оказа досущ като излязъл от реанимацията – едва кретац, замаян, разнебитен от преживяното. Него вторник, февруарски и запомнящ се, Серафим Фотев завинаги отказа писането и стана друг човек. Започна да чете. То преди какво беше, попадне му някой текст подръка, а първата му работа е да хвърли бърз поглед връз публикуваното. Не, не стоеше там неговото име, и на неговата най-близка приятелка не стоеше. Бе този, дето го е писал, Серафим Фотев въобще не

го познаваше. Защо тогава да го чете? Оня Серафимовото ще прочете ли? Не. Значи, той Серафимовото няма да прочете, пък Серафим неговото да чете? Ааа, да си ги нямаме такива, хвърляше непрочетеното и продължаваше да тропа по клавиатурата, да открива директорици, да снажда файлове.

А след време, като си помислеше, за какво ли е било всичко? Пишеше, бришеше, на няколко пъти редакторите, тези смешни човечета, го бяха окуражили, най-близката приятелка му подари компютър и малко по малко Серафим Фотев се бе почувствал, ако не човек с мисия, то поне като един все още неразгърнал се талант. Смучеше цигара след цигара, пускаше кръгчета дим, кръгчетата се люшваха нагоре и аха-аха някое да се застополи като нимб над главата му. Обаче накрая си прочиташе написаното и обикновено то му се струваше тъй нищожно, тъй нескъпо, че му идеше да се гръмне. На всичкото отгоре, добре помнеше, вътре един смисъл – нямаше никакъв смисъл, и бързаше да свери впечатлението с най-близката приятелка, като предварително се оправдаваше:

– Бе аз къде съм тръгнал, на гол тумбак пише чифтови!

– Чифте! – срязваше го тя, преди дори да е прочела написаното. Къде ти от раз ще прочете, та тя също пишеше!

Да се чудим просто за кого от ранна утрин Серафим Фотев включваше уиндоуса. За кого я пасианс разиграваше, я се залавяше с друга преработна игра и все не можеше да се донарадва колко е просто: и да си поправи грешките, и да размести изреченията, дори основно да преконструира текста. Всичко вече бе въпрос на минути. Нямаше го някогашното тефере (тежък физически труд – бележка на компютъра), абзаците се прескачаха задъхани, фрагментарни. Като пътуване със самолет. София – Париж например. Качваш се в някакво мъряво февруарско утро на софийското летище, махмурлия си, не ти се яде, издъниш една мастика на екс (мастика, сутрин, на екс: простак – бел. комп.), хвърлиш гватри погледа през илюминатора и ето вече си в мерцедесно такси, върти те из нескончаеми серпантини, а отвсякъде Париж громолу. Обаче току-виж си се сепнал – а къде ти е бивша Югославия, къде пейзажът се променя стъпка по стъпка, от Цариброд до Сежана, спряла на лакът от Триест? Къде ти е Северна Италия и после Монблан, Анеси, Лион и пр., къде са ти?

Нямаше ги, никъде не му бяха, февруарският ден се каканижеше напълно софийски. Мъряв, схлупен, никакво пътуване

259

до Париж не се очертаваше, а вече бе десет часа. Ден – съборетина, смръщен и почернял, идеше му на Серафим Фотев да го вароса. Или пък да го мине с постно? Дъждът, и вярта, и постното ще отмие, дори и да тегли отгоре им един валяк. Поне му беше хубаво да си представя някоя нашарена с ромбове сряда. Или петък, изпеденчан с резедав ламекс. Тапетурана в розово неделя. Събота, обкована с ламперии...

В добавка – още от сутринта му се спеше. За кой ли път подхващаше историйката за Един, стар негов познаник. Един, дето бил тръгнал на едно място, при едни хора, по една работа:

Един крачеше през пейзажа. Беше твърдо убеден, че няма да стигне, обаче крачеше. Залезът аленееше далеч, иначе Един би покрачил и през него. Върху склона му се изпречи телефонна будка, влезе и навъртя. Оттам пък взеха, че се обадиха:

– Ало.

– Кво четете?

– Кой да чете?

– Кво, а не кой!

– Що кво?

– Кво що?

– Ей, ше ти гойда...

– Къде, бе?!

Окачи слушалката решително, изкрачи склона и навърх поляната съзря слива. „Така си и знаех. Крива. Сега какво, да я отсека ли?“

То колко народ бил стигал до нея и нищо. Да я отсече сега, ще стигат до нея, ама няма да знаят, че точно там са стигнали и още по-нищо...

260

– Един пак стигна до кривата слива – побърза да позвъни на най-близката приятелка.

– Круша – непреклонен характер притежаваше тя. Сигурно ѝ прекъсваше вечното писане с неговите вечни позвънявания.

– Круша ли, защо пък круша? Нали – кри-ва, сли-ва?!

Ала-бала, врели-некипели, нещо такова промърмори тя с подозрителен тон. Напоследък имала усещането, че Серафим прекалено много си задава въпроси.

Задавал-незадавал, отговорите той не споделяше, опитваше се да разсейва подозренията с написано. Обаче и лице-

мерният Един, иначе широкоплещест, строен, с мустачки, да му се ненагледаш, все до гървото стигаеше. Явно му беше любимо. Подобен тип поведенение напомняше вихрещата се допреди време литературна дискусия. Един, друг Един, бе написал, че завижда на реките – имали си път. Морето само се вълнувало. Друг, друг Друг, му отговори, че пътят на всички реки свършва в морето. Забележително! Сетне се размениха псувни и плесници като вид ръкопляскания...

Бе майната им, паметници неръкотворни, да не се е оженил за тях, успокояваше се Серафим. Такова време настана, да се занимава човек с писане се превърна в ялова работа. Не само че не се плащаше, но и никои никого не четеше. Макар че какво означава „да се занимава човек с писане“? То ако е за въпрос, всички се занимаваха с писане. Политиците и държавните чиновници също. Е, за разлика от останалите писатели, техните творби се радваха на всеобщо внимание. При това добре си плащаха. Обаче пък щом ги прочетеше, човек проумяваше, че те самите в никакъв случай не може да са чели онуй, което са написали. Всъщност май точно там се намираще сърцевината на проблема: всички пишеха, затуй никои не четеше. Нелепа ситуация, а да си част от нея – мъка и за теб, и за най-близката ти приятелка. От една страна, никои не четеше, от друга, и Сульо, и Пульо все досаждаха с въпроси – това чел ли си, онова чел ли си? Та не им ли се бе случвало катаджия да размаха пред взора им слънчоглед. Тъкмо и Сульо, и Пульо са си профучали на червено, размазали са двама-трима пешеходци, на всичкото отгоре някакъв ръб с таратайка непрекъснато ги засича. Бе дали да не му сменят физиономията, мислят си те и хоп – някаква си там униформена старшинка строго се надвесва над прозореца: „Бе вие закона чели ли сте? Къде там пише, че може да газите тогоз-оногоз?“ „Ми таквоз – смотолевят спульовците, а пред очите им никнат и се прескачат незабравимите мигове, прекарани в законодателната комисия, – ние сме го писали...“

Разбира се, занимавайки се с аранжирани гуми, Серафим Фотев отдавна бе проникнал в относителността на нещата. А там съществуваха цели области, където самото писане клонеше към нулата. Човек лесно можеше да се убеди в подобно твърдение, достатъчно бе да си спомни кога за последен път е получавал писмо. Не имейл, не циркуляр, не съобщение, не призив, а гъсто изписани листа, предназначени

263

лично за него. В други измерения пък не само продължаваше да се чете, нещо повече, четенето бе достигнало точката на кипенето. За справка служеха сутрешните тролей. В тях пътуваха главно разтворени вестници. В началото, маскирани като граждани, вестниците се качваха, блъскаха, дупчеха си билетчетата, миг по-сетне те се разтваряха и край, гражданите изчезваха. Веднъж една колежка на Серафим Фотев, редовно ползваща превозните средства под формата на разтворен вестник, вдигна глава от обяда си и съвсем сериозно попита: „Бе четохте ли, че Хитлер е умрял 86-а година?“ Тонът ѝ бе такъв, сякаш не попита „четохте ли“, а „разбрахте ли“. Присъстващите млъкнаха в недоумение, тя се полюбува на невежеството им и преди да се върне към таратора, отсече: „И бил жена!“...

Ха сега, де?! Такава, като срещнеш, ръцете тутакси те достърбяват да пишеш. По цели нощи да не спиш и да се заканваш: „Ах, утре, като пушна компютъра!“ То и затова в мърлявия февруарски ден на Серафим Фотев така му се спеше. Цяла нощ се бе заканвал. Ала напусто, вторникът изсмука до капка перченето му, все по-пуст му изглеждаше екранът, вдърви се пред него Серафим и стана да се поразкърши. Дръпна пердетата. Снежец попръскваше с вялото желание да избели чернилката. От прозореца се виждаше сградата на радиото. Онази – хармониката. Дето най-голу е най-тясна, а най-горе – най-широка. Още като дете му минаваше през акъла, а напоследък съвсем повярва – сградата бе направена така нарочно, за да я скатават и прибират вечер. Да не я откраднат разбойниците.

264

Серафим може да не четеше, но радио все пак слушаше, чуваше как този крадял телефонни импулси, онзи отмъквал ефирно време, трети опитвал да се намести в чужди честоти. Дали пък в настаналия див и всеобщ мерак за собственост някой мутрйо нямаше да се възползва от така удобното скатаване на хармониката? Серафим помнеше времената, когато нямаше уокмени, а жаждата за музика бе неприлично силна. Тогава разни тарикати се моткаха по улиците с прилепени до ушите си въефове, а звукът на въефовете бе надупен до последно. Сега му се стори съвсем реална опасността в някое катастрофично утро да види как мутрйото гила, прилепил до ухото си сградата на радиото. Ще оглушее мало и голямо от вселенска тишина и както бе забравило да чете, ще забрави и да слуша. Обаче как мутрйото ще повдигне

сградата на радиото, можеше да го попита някой. Ами как... С очи, разбира се. Човешкото око е ненаситно.

Пък като си помислеше, подобен край на всичко, което от години се търкаля пред очите им, подобен край с откъване сградата на радиото безспорно би бил злощастен, но пък – закономерен и ефектен. Върви си мутръто по „Витошка“, къде не можеш да се разминеш, къде и той сега със сградата до ухото си. Представяше си го Серафим Фотев, много добре си го представяше, само не можеше да разбере нямаше ли да му е малко висок звукът? Не беше ли чел, че както прекалено ниското не чуваме, така и прекалено високото? Не четеше мутръто. Не знаеше, че всуе му се ще да свие сградата на радиото...

Макар че, стресна се Серафим, защо ли е толкова тихо, да не би пък... Тя, сградата, кафенееше сред снежинките в прозореца, на мястото си беше, но знае ли човек. Включи бързо апарата: гънеха, по радиото гънеха най-познатата музика. Успокои се, така се успокои, но и така се заслуша, че краката му някак сами го понесоха по паркета, лек и ефирен щеше да бъде танцът, звънна по телефона, покани приятелката, ала тя остана непреклонна, хванала го бе най-сетне, че не пише:

– Какво става при тебе? Защо не пишеш? Каква е тази музика?

– Щраусовете, бе, щраусовете на Валс – опита се да ѝ припомни нещо отгавна прочетено.

– Моля? – не можеше да разбере тя.

Не желаше да идва, не желаше да танцува. Паркетът бе лъснат чрез всекидневния му маршрут: от прозореца до компютъра, от компютъра до прозореца. Паркетът и музиката сами щяха да разиграят краката им, на картата синееше Дунав, колко му бе да се завъртят, да зарежат всичко и да танцуват. Не гоиде най-близката приятелка. Скара му се полупрезрително и трясна слушалката. Тогава... Тогава в Серафим Фотев „нещо се пречупи“, както би се изразил самият той, докато пишеше. Пречупи ли се, отприщи ли се, или отговорът на въпросите, които си задаваше в последно време, пристигна с гръм като „Радецки“, във всеки случай Фотев припряно изключи компютъра и отиде в библиотеката. В Народната. В читалня номер едно. Дълго не успяваха да разберат какво точно иска от тях, обясняваха му, че тук не публикуват, не издават нищо, нямат писални, имат читални и прочее. Когато най-после проумяха, че той бе дошъл

265

да чете, смаяно млъкнаха. Решиха, че едва ли ще повтори. Тепърва имаха да се запознават с волевата му натура. Все пак го настаниха в абсолютно празната читалня и му връчиха поисканата книга – „Кражбите на века“. В първия момент на Серафим му се прищя да избяга, толкова плашещо се оказа разтварянето на кориците, дебелият пласт от страници, затворени между тях. Но само в първия момент, после жадно загълта редовете, февруарският ден излезе от читалнята на пръсти, втурна се да бяга и бързо остана далеч надире... Докато Серафим Фотев се усети, бе прехвърлил купища книги. Имаше мигове, в които неустово му се приписваше, ала стисваше зъби и успяваше да угържи вътрешните си напъни. Знаеше, че цигари и писане се отказват рязко, изведнъж, в гръб трябва да ги изненадаш. И да не посягаш повече. Посегнеш ли – отиде, та се не видя. А не биваше, бе станал читател. Съвестен, проникновен, добронамерен. Един от малцината живи. Повечето продължаваха да пишат, а малцината едва насмогваха да ги изчитат. Прочу се Серафим Фотев. От ранна утрин зазвъняваше телефонът: може ли да прочетете това, може ли онова. Може, защо да не може, ама чакайте първо да иде го библиотеките: до Народната, до Столичната, до нейния клон на улица „Сердика“. Да овършее „Славейков“. До радиото (то упорито си кафенееше на мястото) да прескочи, канеха го да говори за една книга. Само той я бил чел. На текстовете на приятелката си да обърне внимание. Напоследък тя му се обаждаше с нарастваща неувереност в гласа, звучеше поплашено. Нали виждаше какво става с него. Залиняваше нейното писане. Може би бе започнала да си задава въпроси. Може би бе решила да го последва в ежедневните му маршрути. Нещо повече, дори да започне... да чете. Започне ли да чете, ако не друго, поне няма да пише. А единственото, в което Серафим Фотев се убеди, откакто стана друг човек, беше, че колкото повече народ спре да се занимава с писане, толкова повече проблемът с четенето ще изчезва от само себе си.

266

– Или не е така? – щеше му се да попита най-близката си приятелка.

ЯНА БОРИСОВА

Писател, драматург и сценарист. Родена е в София. Завършва история на изкуството. Пише пиеси, книги, разкази и филмови сценарии. Води курсове по творческо писане. Най-известните ѝ драматургични текстове са „Малка пиеса за детска стая“ и „Приятнострашно“. Носителка е на наградите: Икар (2008 год., 2010 год.), Аскеер (2008 год.), Наградата на независимата критика, Наградата за камерна пиеса, наградата Златно перо, наградата Нова европейска драма и др. Многократно е номинирана за различни европейски отличия за драматургия и литература. Участва във всички театрални фестивали в Европа. Текстове ѝ са поставени и издадени в България, Белгия, Франция, Сърбия, Русия, Аржентина, САЩ,

Италия и Германия. Нейни произведения са и: „За замъците, валежите, роднините и любовта“, „Тихи невидими хора“, „Книгата, която се оказа дневник“, „Уилби“, „Няколко истории за кралици и крале“, „Да бъдеш Христо Мутафчиев“, „Хората от Оз“ и др. През 2012 год. Яна Борисова е избрана за една от 100-те най-влиятелни жени в България.

КРАЛИЦА НА ПРОЗОРЕЦА

Кралицата се излежаваше удобно и лениво на кадифената си софа. Единственото ѝ желание бе да си поиграе с пиринчената топка, но пък не ѝ се ставаше да я търси. И всичко щеше да си продължи именно така, ако внезапно, някъде към два без четвърт, прозорецът не ѝ поднесе аромат на буря и есенни листа – любимо предястие за почитателите на лошото време. Само нейно величество и още няколко короновани глави в света можеха да разпознаят приближаващ ураган или гъжд по уханията във въздуха. Доловила какво ще се случи след има-няма два часа, тя зачака в радостна възбуда предстоящото природно бедствие, преди още то самото да знае, че ще връхлети. Засвяткаха ли гръмотевици и мъл-

нии, Кралицата танцуваше. Обличаше някоя любима рокля, сплътваше коси на пеликаново гнездо, слагаше короната и се впускаше в неповторимата си хореография – необикновена и безотговорна, вихрена и фантастична, дори понякога малко рискована. Едно не можеше да ѝ се отрече на височайшата – в това нямаше равна. Сега се размисли какво да облече, понеже само на тези, които нямат дрехи, им е много лесно. Докато се чудеше дали все пак да не потърси пиринчената топка, за да си я поподхвърля за концентрация, чу шумолене откъм прозореца. Обърна се и видя едно момче да прескача парапета, влизайки в стаята ѝ.

— Добър ден.

На вид младо и симпатично, не изглеждаше да има лоши намерения, но, както се казва: знаем ли...?

— Вие... какво си мислите, че правите?

Кралицата не бе разговаряла с хора от години и от изумление това ѝ излезе от устата. Всъщност искаше да каже: „Махай се оттук!“ или нещо в този смисъл.

Момчето я гледаше смаяно, но с добро отношение. То бе дори по-стъписано и от самата нея, защото, няма какво да се лъжем, особата си я биваше откъм облекло, пера и грим.

— Извинявайте за нахалството! – подкупвайко възпитан тон погали слуха ѝ. – Аз живея до Вас. Съсед съм Ви от няколко месеца. Видях, че прозорецът Ви винаги е отворен, а никои не излиза на балкона и ми беше любопитно. Затова днес реших да прескоча и да видя дали сте добре.

— ... сте любопитен!

Кралицата искаше да каже: „Помощ, луд!“, но пак от устата ѝ излезе друго.

— Добре ли сте? – Момчето се усмихна.

Владетелката на стаята реши, че е време да вземе нещата в свои ръце и да изпъди напращника. Поизкашля се и кресна:

— Вие какво работите?

— Поет съм.

Момчето изглеждаше като... момче. По нищо не личеше да е поет и тя го заподозря, че я лъже и мами. Докато обмисляше как точно да му покаже, че не е вчерашна, той я изпревари:

— А Вие?

— Какво аз?! – Кралицата така се слиса от гързостта, че, ако имаше врата, би хукнала навън да гири помощ. Но

271

врата нямаше и затова тя остана на място да се кокори и черви.

— Вие какво работите? – младежът задаваше въпросите си, като че ли наистина го интересуваха отговорите ѝ.

Знатната се накокошини и реши да отвърне подobaващо. В главата си нахвърли текст, който изглеждаше горе-долу така: „Вижте какво, човече млади! В чужди покои, това че нахълтвате неканен, Ни занимавате със себе си, врите се и любопитствате се, намираме за безобразие. Извън всякакво приличие е туй.“ Понякога величеството изненадващо проговаряше в причудлива ритмика и пластика. Това издържаше не повече от две изречения, после се връщаше към обичайния си дворцов маниер. „Ако обичате, напуснете стаята Ни, живота Ни и предлагам веднага взаимно да се забравим. Днес няма да Ви обезглавя, но дълбоко се съмнявам, че Вие сте поет, а много мразя да се лъже и маже. Така че хайде чупката, господинчо!“

Вместо това тя каза:

— Аз съм Кралица! Аз не работя. Ние не работим. Ние не можем.

Момчето поклати глава в знак на пълно разбиране. Замисли се. Помълча, помълча и бавно се поклони с уважение – така, сякаш са го учили как се прави или... или сякаш наистина беше поет.

Коронованите обичат почит и ласкателства. По това разбират, че са специални и нашата кралица не правеше изключение. Дори понякога заставаше пред огледалото, пред решена като придворна дама, потъваше в дълбок реверанс, после отиваше да се преоблече в собствени дрехи и с корона се връщаше да приеме каквото ѝ се полага. И по едва доловимо кимване разбираше дали я уважават, дали се страхуват или я боготворят, а от един поклон можеше да се влюби или да намрази за цял живот. Този жест се бе превърнал в извор на всевъзможни отношения или проблеми. Така разпознаваше приятел от враг, любов, отчаяние, умиление или завист. А и за момент оставаше най-високата в залата, което според нея беше Божи дар.

Кралската гуша смени пет-шест състояния за трите минути мълчание, които последваха. Едно от тях беше толкова блажено, че реши да го задържи.

— Ще изпие ли с мен един гуджестив?

Все пак си имаше поет, а и ѝ предстояха танци.

272

— С удоволствие... Ваше Величество!

Момчето пак се поклони, без да се усмихва, но личеше, че беше поласкан.

Няколко минути по-късно градът вече чакаше бурята. Само един град знае какво е да ти притъмнее за минути, да задуха страховито, да затряска над главата ти, а ти да останеш на положение – ако и да си мокър до кости. А вътре, без да си казват и дума, Кралицата разговаряше с Поета:

— Защо нямате врата на стаята? – беше забелязал.

— Аз никога не излизам. А и не бих искала никой да влиза.

Така трябва да е.

— А прозореца?

— Какво прозореца?

— Никога не се показвате. А имате и балкон.

— Мой си е балконът!

— Така е, Ваш е...

— Наш е!... Навън е страшно.

— Не е страшно.

— Аз нямам кралство, нямам поганници. Няма смисъл да излизам.

— Отвън е пълно с възхновение. Много бих искал да Ви го покажа. Трябва да опитате. Може пък да Ви стане интересно.

— Не вярвам...

— А какво правите, когато дойде буря?

— Лично аз танцувам. А Вие? Как празнувате лошото време?

— Пиша.

— Защо?

— Най-трудно се описва как вали гъждът.

— А когато не вали?

— Излизам.

— Странно.

В стаята беше пълно с тишина. Кралицата и гостът ѝ отпиваха с наслада, гледаха през прозореца, а понякога погледите им се срещаха. На едно споглеждане младежът ѝ се усмихна. Тя се стъписа, но сметна, че не ѝ е проличало. На следващото вече очакваше усмивката му.

— Ще танцувате ли с мен, когато дойде бурята?

— За мен ще бъде чест, Ваше Величество!

Този път не се поклони.

— Наистина е поет! – прошепна коронованата. – Истински! Само истински поет приема предложение от кралица, гледайки я в очите. На тях, на поетите, им е позволено, но само истинските го знаят.

Бурята дойде изневиделица. За някои изневиделица, за Кралицата – не. Очакваше я, усещаше я и тръпнеше от наслада. Небето се приближи, приглуши осветлението и патинира пейзажа. Вятърът започна да плисира короните на дърветата. Тогава се включиха и гръмотевиците, оглушителни като чинели в ръцете на невъзпитано дете. Стана възхитителностраховито. Градът се разля като акварел. Вихър и мълници пълнеха очите и душите.

Поетът се изправи. Дамата му също стана. В хермелинова рокля, с коса, сплетена на пеликаново гнездо и с корона за разкош беше невероятно красива. Младият мъж се приближи към нея и се поклони. Изяцно и с финес. Тя му кимна, усмихна му се и той я прегърна. Защото добрите поети не трепваха пред бури и кралици. Добрите поети превръщаха гъжда в поезия, а танците в прохладен гъжд. Когато се понесоха, Кралицата усети как стихове заваляха наоколо. Докато летеше, тя гочу:

Без гръб, сфомисля да не сгина.

Без стрѐб не плистря ако бра,

Вбизаш е думата, че блима,

Косте не брѐня, ако фла!

276 Стаята засия – просторна, разкошна, с кристален паркет. И там танцуваха Кралица и Поет – най-вълшебната гледка на света.

Тържествени мълници просветваха като фойерверки. Дъждът се лееше и свиреше, а те танцуваха лц, танцуваха. Подскачаха и се въртяха, пристъпваха, приклякваха и се смеяха. Политаха и се спускаха отново и отново... до унес и забрава.

Следващата сутрин беше дъхава и слънчева. Градът – изкъпан и свеж, постепенно забравяше отминалата буря. Звучите му кънтяха ведро и примамващо. Кралицата се събуди поруменияла. Танците я бяха подмладили, защото на хората от сой валсове и краковей им дай. За първи път от години чуруликането отвън не я раздразни много. Нито пък слън-

чевите лъчи. Дори ù се стори, че внасят щипка флирт и кокетство в общата картина. Коронясаната живееше от буря до буря и всеки хубав ден за нея беше пропуск в календара, ала гнешната сутрин се очертаваше някак различна. Поетът си беше тръгнал, но тя знаеше, че е близо и това я изпълваше с бълбукащ покой. Стана, сложи си короната и намигна на образа в огледалото. После те с образа взаимно си размениха по един поклон. Приблужи се до прозореца и откряна лекичко граперията. Заля я светлина и шум. Не беше толкова страшно. Дори никак не беше страшно. Чак ù се стори привлекателно. Дънна завесата, отвори широко вратата към балкона – поне балконът имаше врата. Пристъпи напред. Градът жужеше. Погледна към улицата и се усмихна. Не беше излизала повече от деветнайсет години. Свежият въздух ù замая главата като да беше изпила многоцветен коктейл. Стоеше и гледаше, изправена, гостолепна и много висока, като пиния. След малко сред другите звуци и глъч се дочу глас – един, по-силен от останалите. Глас, който всички чува. Тя също. Сепна се, но не го показа. Обърна се. Някъде долу някой беше извикал:

— Вижте, вижте там... Кралица! Кралица на прозореца!
Кралицата помахна.

© Алек Попов, Богдан Русев, Васил Георгиев, Георги Господинов, Деян Енев, Елена Алексиева, Емил Андреев, Захари Карабашлиев, Здравка Евтимова, Йорданка Белева, Калин Терзийски, Кристина Димитрова, Мария Станкова, Милен Русков, Михаил Вешим, Момчил Николов, Радослав Парушев, Светослав Терзийски, Чавдар Ценов, Яна Борисова, автори, 2012

© КПМГ България и Златна Кастова, съставители, 2012

© Бояна Павлова, Величка Йорданова, Деница Христова, Десислава Найденова, Симеон Николов, дизайн и илюстрации, 2012

Редактор: Леда Аврамова

Художествен редактор: Виктор Паунов

Коректор: Леда Аврамова

Проф. Маргарита Младенова, Йордан Попов, Калина Андролова, Пламен Дойнов, консултанти, 2012

КПМГ БЪЛГАРИЯ ООД, 2012

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ, 2015

20 СЪВРЕМЕННИ
БЪЛГАРСКИ
РАЗКАЗВАЧИ

КПМГ БЪГАРИЯ